

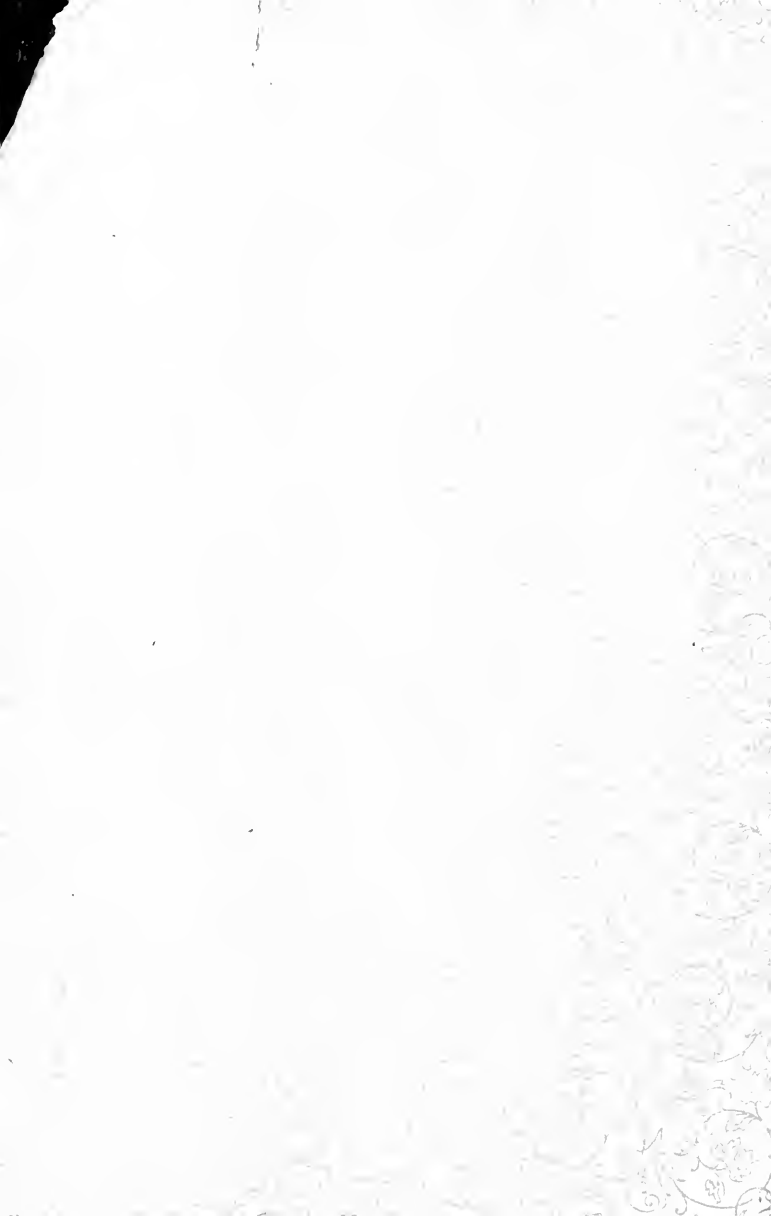
UNIVERSITY OF TORONTO

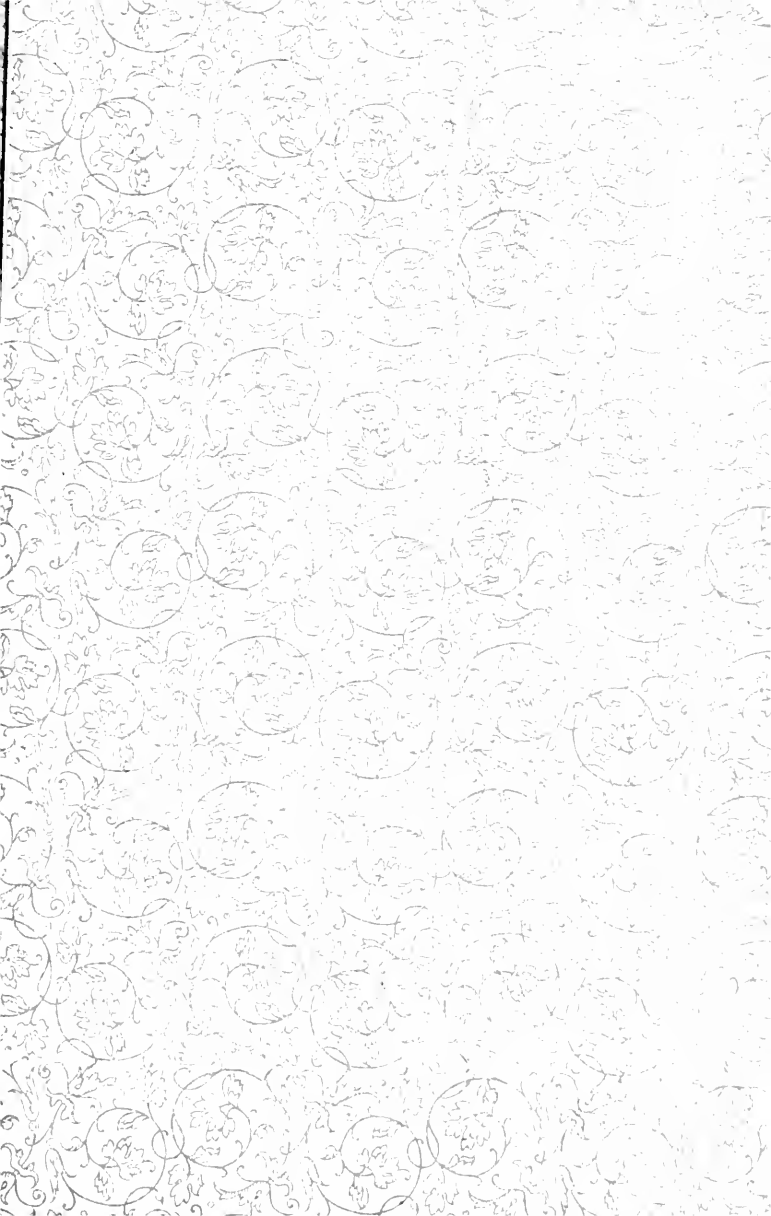

3 1761 01458970 9

PA
6104
U5
1373
C.I
ROBA

UNIVERSITY
OF
TORONTO

DARETIS PHRYGII

DE

EXCIDIO TROIAE HISTORIA

RECENSUIT

FERDINANDUS MEISTER

7 5 5 7 11
7 / 11 / 98

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXIII

ELECTRONIC VERSION
AVAILABLE

NO. 1802073

1802073

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Quod pretium libris manu scriptis Daretis Phrygii tribuendum esset cum ante hoc biennium quaererem¹⁾, non dubitavi codici Bambergensi quamvis multis foedisque vitiis inquinato palmam decernere eumque in textu quem dicunt constituendo sequi. Sed paulo post, id quod tum ne sperare quidem ausus eram, contigit, ut alia praesidia critica acciperem quae nescio an etiam pluris aestimanda sint.

Etenim haec mihi iam tum praesto erant:

F. Florentinus Laur. LXVI. 40 f. 6^b Saec. X. partim a collega doctissimo Riccardo Foerstero, cum litterarum causa in Italia versaretur, partim a viro humanissimo Ludovico Jeepio collatus: in eo desunt haec: p. 9, 11 ubi ita audisset — nuntiatum est Pylum p. 13, 5. scriptus est a Johanne Subdiacono.

G Sangallensis bibliothecae monasterii n. 197 Saec. X quem egregie mihi contulit Eduardus Woelfflinus.

H Bernensis n. 427 Saec. X intercedente Hermanno Hageno collatus ab Emilio Kurzio.

Praeterea autem ipse contuleram hos libros:

A Codicem bibliothecae universitatis litterarum Vratislaviensis IV F 33 saec. XIII

B Bambergensem E III 22 saec. X

O Guelferbytanum Ang. 36 19 fol. saec. XV

R Rhedigeranum bibliothecae Vratislaviensis oppidanae Ser. 1 7 n. 2 saec. XIII

---

¹⁾ Ferdinand Meister, über Dares von Phrygien de excidio Troiae Breslau 1871 Programm des Gymnasiums zu St. Maria Magdalena.

werpiae codex qui Moreti fertur fuisse (etiam Pindarum Thebanum continens) saec. X, Bernae n. 392 saec. XII, n. 29 (Bongarsianus) saec. XIII, Bruxellis in bibl. Burgundica a. 1119 scriptus, Duaci n. 835 saec. XII, Montibus Hannoniae saec. XIII etc. etc.

Iam vero ut de iis libris quibus ipse usus sum paucis exponam, non erit difficile duas quasi familias discernere, unam eorum qui, quamvis singula corrupta sint, in universum tamen a librariis licentia integriores manserunt, scilicet *LMPP¹BH*, alteram eorum qui plurimis cuiusque generis additamentis corrupti sunt, *GFP³V*, quae, etiamsi nonnullae lacunae illorum librorum recte his explentur, tamen maximam partem librariis videntur adscribenda esse. Prioris familiae quo melior est *L* correctus a prima, ut videtur, manu, eo magis dolendum quod mutilus est atque initium desideratur: proxime ad hunc accedit *M*, quapropter ita rem institui, ut textum quem praebet *L* et usque ad p. 12, 1 *M* quam maxime sequeretur, reliquorum librorum lectiones, quippe quae plurimae librariis incuriae aut inscitiae debeantur rarissime tantum commemorarem. *B* et *H* mendis scripturae potius quam iusta lectionis discrepantia ab his diversi maxime inter se consentiunt et fortasse ex eodem fonte fluxerunt. pluribus tamen lacunis *H* quam *B* laborat, quamquam etiam nonnulla in *H* leguntur quae in *B* desunt, ut p. 24, 9 fugat—interfecit, p. 36, 13 vocat—consulit, p. 47, 10 Antenor ut vidit se obstrictum, p. 47, 18 clam—Agamemnonem, p. 51, 12 Polyxena Agamemnoni praesentetur.

Ex altera familia longe praestantissimus est *G*. qui cum, ut mihi quidem videtur, aevo medio saepius usurpatus sit a viris doctis atque poetis, eius quoque discrepantes lectiones omnes enumerandas esse censui. In fine huius libri addita sunt quaedam quae hoc loco nolui praeterire, etenim p. 118 sub finem scriptum est hoc:

ITEM DE ENEA ET ANTENORE

p. 119

igitur aeneas cum adhuc apud troiam post perfectionem maneret grecorum cunctos ex archadia atque ex proxima poene insula sollicitare coepit. adit. orat. uti secum antenorem exuerent. et se in regnum sublimarent; At postquam de se peruerso nuntio antenor audiuit. regrediens ad troiam in perfecto negotio facile cohibetur. et prohibet, Ita eneeas coactus cum omni patrimonio atroia nauigat. uenitque ad mare atricum; Multas interim gentes praeuentas. ibi cum his qui secum *etc.*

octo versus

Nunc reditum nostrorum narrare libet:

DE REDITU GRECORVM A TROIA

Igitur postquam inpositis cunctis

triginta quatuor versus

neque tamen inualidus uirium

EXPLICIT DEREDITV GRECORVM A TROIA

Manifestum est epitomatores quendam haec ex Dictye V 17 et VI addidisse eo consilio, ut narrationem quae minus perfecta videretur, ad finem perduceret.

Ad hunc librum proxime accedit *F*, non quidem statim ab initio, sed fere a fine capituli XIX ita, ut permultis locis etiam in rebus leuissimis uterque consentiat. Quamvis autem non raro hic liber plurimis additamentis foede inquinatus sit, tamen in quibusdam genuinam speciem seruauisse cum apparet atque etiam sub hac forma praestantia libri, unde descriptus est, cognosci potest. Quantopere autem mutata sint uerba scriptoris uno tantum exemplo demonstrabo. Extrema pars cap. IV (fol. 9^b) haec est:

hectorem in peonicam misit. In Ilio portas fecit quibus nomina haec sunt antenoridas dardania caia-scea timbrea troiana. Denique postquam ilium munitum uidit et regnum stabiliiit, tempus ei visum est

ut iniurias eorum qui ad troiam uenerunt cum exercitu laumedontem patrem suum occiderunt. hesionem sororem abduxerunt de eis se ulcisceretur et de ea re uti satisfaceret et sibi hesionem remittant. Antenorem legatum mittit.

Consentit cum libro *G* etiam *V*, sed hic quoque qui longe recentioris est temporis ita, ut saepe mutandi quoddam corrigendique studium deprehendatur. Praeter hunc tres ut supra dixi in bibliotheca Vindobonensi asservantur codices Daretis saec. XV, quorum unus n. 3221 prope ad nostrum accedit, reliqui n. 3400 et n. 3517 ad vulgatam.

Eidem familiae adscribendi sunt etiam *RAD*, in quibus multa sunt mutata, eidem *P*² et qui ex hoc videtur fluxisse *O*, unde fere textus qualis etiam nunc plerumque circumfertur ortus est. Nam editiones admodum inter se consentiunt, excepta ea quae Venetiis a. 1499 prodiit, et cum plerumque Dares Dictyi subiungeretur, parum operae huic scriptori tributum est. unus Iosias Mercerius optime de eo restituendo meritus est, quem duobus usus codicibus, ut ait in praefatione, e bibliotheca S. Victoris Parisiensis triginta annis ante et amplius collatis Parisiis a 1618 in lucem prodidit: sed cum scriptorem ipsum non tanti esse censeret, ut mutationum ab ipso factarum rationem reddendam esse censeret, nunc non semper facile est ad discernendum, id quod equidem conatus sum, utrum quid e codicibus an e coniectura scripserit. Digna quae commemoretur est editio Ludovici Smidsii Amstelaedami 1702 Andreae Dederichi Bonnae 1835, cuius Indices in meum usum convertere non dubitavi.

In multis codicibus et in antiquissimis editionibus addita est tabula pugnatorum, quae in *L* haec est:

Quis troianorum quem et grecorum occiderunt.
haector et protesilaum patroclum merionem arcesilaum.
Cleopelenam dorium pollexenam philypum antyppum

diomeneum polibentem carpedontem lepodemum uifore
 mamentum. Aeneas amphimacum nereum. Alexander 5
 palameden. Antilocum aiacem achillem. Ajax
 telamonius et Alexander mutuis se uulneribus occiderunt.
 Alexander in praelio moritur. Ajax telamonius in
 castris. Quis grecorum quem troianorum occiderit
 de ducibus exceptis plebeis. Achilles eufremium 10
 hyppotuum plebeum asterium ligaonium euforbium
 haectorem troilum memnonem. neoptolemus pente-
 siliam priamum polixenam ad tumulum patris dio-
 medes xantypum misten protenorem horcomeneum
 palamonem epistrophium scyidium *in marg.* Palamedes 15
 deiphobum sarpedonem. EXPLICIT.

---

2 cc *om.* MBH 4 carpidonem patroclum lepodino euforem
 merionem amientum archisilaum elopenorem *B*, *similiter H*
post diomeneum: sarpedonem lepodino uiformem amientum
 clopenorem puluxenium antioppum polipoetem 3 Cleopelenam
om. *M* 5 aimentum *M* 1 Alexander—achillem *om.* *B* 6 qui et
 paris *add.* *M.* *post* Alexander 12 haect. tr. memn. *om.* *BH.*

Hanc equidem ita restituendam esse censeo:

Quis Troianorum quem Graecorum occiderit.

Hector Protesilaum Patroclum Merionem Boetem
 Arcesilaum Prothoenorem (Orcomeneum) Ialmenum
 Epistrophum Schedium Elephenorem Diorem Polyxe-
 num Philippum Antiphum Idomeneum Polypoctem
 Leontium Sthenelum.

Aeneas Amphimachum Nireum.

Alexander Palamedem Antilochum Aiacem
 Achillem.

Ajax Telamonius et Alexander mutuis se vul-
 neribus occiderunt. Alexander in proelio moritur,
 Ajax Telamonius in castris.

Quis Graecorum quem Troianorum occiderit de
 ducibus exceptis plebeis.

Achilles Euphemum Hippothoum Pylaeum Astero-

paecum Lycaonem Euphorbum Hectorem Troilum Memnonem.

Neoptolemus Penthesileam Priamum Polyxenam ad tumulum patris.

Diomedes Antiphum Mesthlen.

Palamedes Deiphobum Sarpedonem.

Antiquissima transformatio quaedam Daretis Phrygii in cod. Leidensis bibl. universitatis Voss. L. q. 20 saec. X fol. 2^b — fol. 5 invenitur, metrica¹⁾ quae fere 930 versus hexametros complectitur in biblioth. publ. Paris. n. 8430 ante Iliadem *Simonis Chèvre d'Or* fol. 9—16, cuius initium hoc est:

Historiam Troiae figmenta poetica turbant

Unde, licet magnis fortuna sit invida ceptis,

Dignaque tam longis non sit mea buccina bellis,

Mens tamen incaluit, vestigia fida sequendo

Daretis friggii Troianum scribere bellum.

clauditur hoc versu

Et precor ille (*sic*) mei sit consummatio cepti.

Praeterea extat Francogallica interpretatio *Ioannis de Fliccecourt*²⁾ monachi Corbeiensis, anno 1272 mense Aprili facta quae nunc in bibliotheca Hafniensi reservatur.

Eodem fere tempore *Jofroy de Waterford* Hibernia oriundus Daretem in linguam Francogallicam vertit admodum diligenter, ut ex iis quae *Joly*³⁾ in medium profert cognoscere licet: nunc in bibl. publ. Par. f. fr. n. 1822. Namque Dictyn et Daretem ipsorum praefatione confisus fide dignissimos habuit et praeclarissimis rerum scriptoribus Herodoto Thucydidi Xenophonti Polybio Diodoro Siculo anteposuit.

Ex saeculo XV supersunt „l'Ystoire de Troie abrégée“⁴⁾ versibus, in bibl. publ. Par. f. fr. n. 1671 et „la destruction de Troyes la grant en brief“ ibidem

¹⁾ *Joly* l. l. II, 155.   ²⁾ *Joly* l. l. II, 173.   ³⁾ *Joly* l. l. II, 174.   ⁴⁾ *Joly* l. l. II, 174.

n. 2861. Quae ignotorum auctorum interpretationes quantopere hominibus illius temporis probatae fuerint facile inde cognoscimus, quod etiam sequenti saeculo saepius repetitae sunt.

Complures interpretationes saec. XVI in Franco-gallia factae sunt. In Italicam linguam Daretem vertit *Tomaso Porcacchi* 1570, *Poggius* 1578. In linguam Germanicam translatus est per *Marcum Tatium* Augustae Vindelicorum 1536¹⁾, 1556 Lipsiae 1774 a I. Ad. Hermstädtio, postremo in Russicam iussu Petri Magni a. 1712.

Iam vero auctor huius libelli quisquis ille erat ipse sibi nomen Daretis Phrygii adiecit atque haberi voluit is qui apud Homerum Il. V, 9 commemoratur sacerdos Hephaesti. (Commemoratur etiam a Vergilio in Aeneide V, 369 sqq. Dares

Solus qui Paridem solus contendere contra
Idemque ad tumulum, quo maxumus occubat Hector
Victorem Buten immani corpore; qui se
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat
Perculit et fulva moribundum extendit arena.

et lepidissime eius et Entelli certamen singulare describitur.) Neque tamen eum Homeri carmina ac ne illum ipsum quidem locum legisse statuemus, quo narratur qua fortuna Daretis filii cum Diomede pugnauerint. Nam celeberrimi poetae vix nomen novit atque ut ex epistula quae sine dubio eiusdem est apparet, maxima cum superbia eum despicit, quippe qui superstitione adeo imbutus fuerit, ut deos cum

¹⁾ Warhafftige Histori und beschreybung von dem Troia-nischen Krieg, und zerstörung der Stat Troie, durch den hochgeachten Geschichtschreiber, Dictyn Cretensem und Daretem Phrygium, Erstlich in Griechischer sprach beschriben, darnach Latein, und jetzund newlich durch Marcum Tatium etc. Auß dem Latein ins Teutsch verwandelt, vormals nie gesehen, mit durchauß schönen Figuren gezieret Augspurg MDXXXVI.

hominibus proeliis contendisse narraverit. Certe non omni verisimilitudine caret quae est sententia diligentissimi cuiusdam editoris Daretis¹⁾, eum hoc nomen sibi imposuisse, quoniam fama fuerit, id quod paullo infra accuratius perscrutabimur, a compluribus scriptoribus Dareti Iliadem attributam esse.

Hoc igitur Daretis nomen occurrit p. 14, 9 et p. 52, 3 ubi iure mireris nomen usurpatum esse scriptoris, cum potius primam personam expectemus, praeterea autem in epistola sub nomine Cornelii Nepotis ad Sallustium data. Nam quin non Cornelio Nepoti tribuenda sit, non potest dubium esse: Iam Ger. Ioa. Vossius²⁾ de hac re ita iudicat: „extat genuini Cornelii Nepotis liber de Attici vita; item, quem scripsit de Imperatoribus externis. Quid his libris purius elegantiusque? Quid ad ista tralatio Daretis? Nempe, ut dici solet, aliter catuli olent, aliter sues“. Similiter is quem supra laudavi Smids³⁾: „De Cornelio Nepote vix erit unquam qui credat eum huius libelli interpretem fuisse, nisi qui Augustaei aevi nitorem et genium ignorabit. Auctor enim iste vix latine scribit: illa Epistola, quae Salustio Crispo inscripta est, ita futilis est et nugax, ut latinitatis potius ultimum senium, quam vigorem illum et florentem illam adolescentiam respiciat.“

In hac igitur epistula Cornelius Nepos narrat se Athenas venisse et cum libros antiquos quaereret, historiam Daretis invenisse ipsius manu scriptam, statim se eam in linguam Latinam ad verbum transvertisse. sibi persuasum esse eum Homero fidelius res Troianas descripsisse, quippe qui eodem tempore vixerit et ipse militaverit, cum Homerus post multos annos natus sit et in rebus describendis saepe a vero abierit. Hac igitur ratione auctor nugax fidem sibi

---

¹⁾ Smids, Praefatio in Daretem Phrygium p. 2.   ²⁾ de Historicis Graecis p. 429   ³⁾ l. 1. p. 2.

comparare conatus est eamque invenit plurimam: nomen autem suum, cuius sane nihil interest, nos celavit.

Iam vero tempus est testimonia scriptorum prioris temporis accuratius investigare, quibus in nituntur qui contendunt olim Daretis opus extitisse Graecum, ex quo id quod etiam nunc habemus fluxerit.

Ac primum quidem Ptolomaeus Hephæstionis (c. a. 70—100) (novarum historiarum Excerpta ed. Roulez) p. 15 dicit

Ἀντίπατρος δὲ φησιν ὁ Ἀζάνθιος Δάριτα πρὸ Ὀμήρου γράψαντα τὴν Ἰλιάδα, μνήμονα γενέσθαι Ἐκτορος ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀνελεῖν Πάτροκλον ἑταῖρον Ἀχιλλέως.

Qua fide dignus sit hic Ptolomaeus Chennus ostendit R. Hercherus¹⁾ et docet Ptolomaeum ex numero eorum grammaticorum fuisse qui, ut maximam suam doctrinam exprimerent, res inauditas et incredibiles finxerint, libros et auctores qui numquam extiterint fontes esse simulaverint. Neque prorsus dubium est, quin etiam Antipater Acanthius, de quo nihil amplius scimus, a Ptolomaeo ad eum finem fictus sit, quo tutius sub hoc nomine mentiretur. Quid enim est quod contendit ille? Iliadem eum conscripsisse antiquiorem quam Homeri. Ex qua comparatione hanc quoque Iliadem versibus compositam fuisse colligas. Id autem consilium quod Ptolomaeus Hectori Daretem dantem facit, scilicet ne Patroclum interficeret, apud Daretem quem nos habemus non reperitur.

Verisimillimum est Eustathium Ptolomaei librum cognovisse atque inde sumpsisse id quod ad Odyss. XI p. 1697 notavit:

Ἀντίπατρος δὲ ὁ Ἀζάνθιος φησὶ καὶ τῷ Ἐκτορι Δάριτα Φρύγα δοθῆναι μνήμονα μὴ ἀνελεῖν φίλον τοῦ Ἀχιλλέως Ἀπόλλωνος τοῦ Θυμβραίου τοῦτο

¹⁾ über die Glaubwürdigkeit der neuen Geschichte des Ptolomaeus Chennus, in Jahni's Annalibus 1855 Suppl. I p. 260 sqq.

χοήσαντος. τὸν δὲ αὐτομολήσαντα ὑπ' Ὀδυσσέως ἀναιρεθῆναι.“

Hic igitur addit Daretem ad Graecos transiisse et ab Ulixē interfectum esse, cum in nostro opere p. 52, 4 narratum sit eum Troiae cum Antenoris factione remansisse: Daretem autem auctorem Iliadis ante Homerum scriptae fuisse nimirum quoniam ipsi parum probabatur, ex eodem fonte noluit repetere sed silentio praeteriit.

Tertium est testimonium Aeliani (a. 170 p. Chr.) V. H. XI 2. „ὅτι ἦν Ὀροιβαντίου Τροιζηνίου ἔπη πρὸ Ὀμήρου, ὡς φασιν οἱ Τροιζήνιοι λόγοι καὶ τὸν Φρύγα δὲ Δάρητα, οὗ Φρυγίαν Ἰλιάδα ἔτι καὶ νῦν ἀποσωζομένην οἶδα, πρὸ Ὀμήρου καὶ τοῦτον γενέσθαι λέγουσιν.“ Satis infinita sunt ea verba quibus utitur Aelianus ἀποσωζομένην οἶδα, unde concludi non potest eum hanc Iliadem vidisse quam ipse Phrygicam (non Graecam) fuisse dicit.

Plane aliud est testimonium Isidori (a. 570—640) Origines I, 41: „historiam primus apud nos Moyses ... conscripsit; apud gentiles vero primus Dares Phrygius de Graecis et Troianis historiam edidit, quam in foliis palmarum ab eo conscriptam esse ferunt. post Daretem autem in Graecia Herodotus primus historiographus habitus est.“

Hic enim de Darete rerum scriptore, non poeta disserit eumque antiquissimis temporibus iam ante Herodotum historiam Graecorum et Troianorum scripsisse dicit. Fortasse ipse (Dictys et) Daretis librum vidit, fortasse cum adderet in „foliis palmarum“ ut Rudolfus Peiper suspicatur, tiliarum meminit quas Dictys opere conscriptas fuisse in Prologo (p. 2, 18) legimus.

Ex his igitur testimoniis vix puto concludi posse, Daretis opus Graeca lingua scriptum extitisse: illud autem apparet, qui fieri potuerit, ut nomen Daretis potissimum libro posteriore tempore scripto inscribe-

exitisse crederent, contra Artopoeus in Praefatione editionis suae Argentorati 1691 historiam Daretis periocham carminis Iosephi Iscani esse censet: quod quominus comprobemus impedimento sunt ipsius Daretis libri plurimi saec. X scripti. Neque tamen defuerunt, qui aliter censerent. Ioa. Ludovicus Vives¹⁾ ita iudicat: „Dares Phrygius et Dietyus Cretensis figmenta sunt eorum qui de bello famosissimo vulerunt ludere“ eique assensi sunt Ger. Ioa. Vossius aliique. Nuperrime Hermannus Dunger²⁾ vir amplissima eruditione et acerrimo ingenii acumine praeditus neque graeco neque latino sermone scriptum Daretis aliud umquam atque nos etiam nunc habemus exitisse egregie ostendit totamque hanc quaestionem tam luculenter tractavit, ut eum et in iis quae infra sequuntur et in iis quae ipse³⁾ iam publici iuris feci fere semper sequerer. Eodem tempore in Francogallia de hac re A. Joly⁴⁾ summa cum industria et doctrina disseruit atque ita, ut in gravissimis rebus ad eundem atque Dungerus exitum veniret.

Qui fontes fuerint scriptoris praeter Homerum et Dietyum nescimus: hunc sequitur cap. 25, quo Palamedii imperium abrogatum esse narrat (cf. Dietyum II, 15), illum in recensendo exercitu Graecorum et Troianorum cap. 14. et 18, nisi haec quoque eum ex Dietye (I 17 II 35) sumpsisse statuemus. In universum inter Dietyum et Daretem hoc discrimen intercedit, quod eum Dietyus e partibus Graecorum staret, hic ita narrationem suam instituit, ut Troianorum rebus quam maxime favere videatur.

¹⁾ Ioannis Ludovici Vives Valentini de disciplinis Libri XX Coloniae 1532 p. 360. ²⁾ Die Sage vom Troianischen Kriege in den Bearbeitungen des Mittelalters und ihre antiken Quellen Dresden 1869 Programm des Vitzthumschen Gymnasiums. ³⁾ Ueber Dares von Phrygien de excidio Troiae p. 25—36. ⁴⁾ A. Joly, Benoit de Sainte-More et le Roman de Troie ou les métamorphoses d'Homère et de l'épopée gréco latine au moyen-âge Paris 1870—71.

retur. Etenim cum pervulgata esset opinio Daretem antiquissimis temporibus Iliadem scripsisse, nullum nomen aptius, nullum celebrius visum est quoque facilius quis et aequales et homines posterioris temporis falleret. Atque is qui hanc fraudem instituit tam audax fuit et credulitate hominum adeo confisus est, ut difficultate quae inde movetur, quod antiquissima illa Daretis Ilias versibus scripta fuisse videbatur, plane neglecta miserrimum libellum suum vetustate sacratum vellet.

Neque vero id quod fecit auctor huius libri admodum insuetum aut inauditum erat, nam cum nomen Troiani Daretis suo libro inscriberet modo reliquos qui de eadem materia scripserunt imitatus est. Nam Dictys Cretensis, sub cuius nomine Ephemeridos Belli Troiani libri sex circumferuntur, ut apud ipsum legimus (in Epistola et Prologo, praeterea autem etiam I 13 V 17 VI 2) comes Idomenei erat, Sisyphus Cous teste Malala (Chronographia V p. 168) Teuceri scriba bello Troiano interfuit atque eius belli historiam confecit, ex quo postero tempore Homerus Iliadem, Vergilius Aeneidem condidit, denique Corinthus (teste Suida sub Κόρινθος) Palamedis discipulus erat, qui inter Bellum Troianum litteris Doricis a Palamede inventis Iliadem carmine composuit, unde Homerus suum argumentum hausit.

Atque id quod voluit ille homo levissimi animi melius et plenius, quam quisquam suspicetur, consecutus est. Etenim omnibus saeculis fuerunt multi et amplissima doctrina ornati viri, qui id quod litteris traditum erat pro vero habentes historiam Daretis primitus graece scriptam fuisse arbitrabantur, novissimo tempore Dederichus¹⁾ et Cholevius²⁾. Fuerunt etiam qui olim amplissimum Daretis opus latine scriptum

1] Praef. in Dictyn p. 22, in Daretem p. 6. 2) Geschichte der deutschen Poesie nach ihren antiken Quellen Leipzig 1854 I p. 109.

Unde oriundus sit auctor et quo tempore vixerit difficile est ad diiudicandum: non male Dungerus p. 14 eum Romanum fuisse inde conprobare conatus est, quod cum (p. 3, 17) Argonautarum mentionem fecerit, de Argonautis Valerii Flacci (qui ante a. 90 p. Chr. mortuus est) cogitaverit, quoniam ex his nominatus sit etiam Philoctetes (p. 20, 17), quem ille solus exhibeat. Item recte censet eius librum postremo tempore antiquitatis Romanae saeculo sexto adscribendum esse.

Stilus, sit venia verbo in hoc scriptore, est negligentissimus: eadem verba, eadem constructiones saepissime repetuntur neque ulla in rebus describendis ars aut studium varietatis manifestum est, simplicissime omnia et si fieri potest eadem ratione, quin inmo iisdem verbis exponuntur, quod bene exposit Albertus Stadensis, de quo infra loquemur, cum caneret:

Vocibus instare nos semper oportet eisdem:

Sternuntur, sternunt, millia multa cadunt.

Scilicet epitomatoris vel etiam pueruli ieiunam narrationem te legere suspiceris. In hoc libro autem utcumque conscripto utrum nomina propria librariorum incuria, an non ipsius auctoris culpa tam foede corrupta sint, iure dubitari licet.

Severum quidem sed iustum est iudicium quod Mercerus in praefatione editionis suae de Darete facit: „in quo neque eruditionem neque iudicium neque ullam elocutionis elegantiam observamus, ut nimis impudenter fecisse videatur, qui Cornelii Nepotis nomen ementitus est quasi inficetae versionis auctoris. In narratione totius historiae fere ubique diversus abit ab omni antiquitate, pauca similia vero de suo adstruit, absurda inconsequentia plurima: ut vel id quod de variis plurium annorum ac mensium induciis effingit, ut ad decennium perveniat nec quiequam in toto libello singulare, praeter Thesidarum mentionem, quos una cum Anio rem frumentariam curasse scribit et inepti illi Troianorum Graecorumque ducum et

mulierum formae ac morum *χαρακτῆρες*, quibus similia deliramenta e Graecorum neotericorum nugis ediderunt nuper viri docti.“

Quae cum ita sint, non immerito mirabimur, quod per complura saecula summa fuit auctoritas Daretis. Hoc sane fieri non potuit, nisi eis temporibus, quibus Graecae litterae plane ignotae atque Homeri praeclarissima carmina prorsus oblivione obruta erant. Accedebat alia causa gravissima: nam cum reliqui Europae populi tum Francogalli a Troia originem suam duxerunt et historiam Troiae primordium suae historiae esse crediderunt. Itaque factum est, ut antiquissimus liber¹⁾ Daretis in bibl. publ. Paris. n. 7906 inscriberetur „Geste des Troyens, explicit Gesta Troianorum“ et deinde sequeretur „Geste des Français, incipit Gesta Francorum a S^{to}. Gregorio“. Et Monte Pessulano est codex n. 158 inscriptus „Historia Daretis de Origine Francorum“ compendium quoddam compendii negligentissime factum²⁾, sub cuius finem scriptum est: „Et exinde origo Francorum fuit, et ce fut là l'origine des Français“.

Primus qui Daretis historia usus est fuit *Benèdictus Mauranus*, nam neque Bernardus Floriacensis qui saec. XI carmen de excidio Troiae versibus leoninis scripsisse fertur³⁾, neque Simon capra aurea sive Chèvre d'or, cuius Iliadem supra p. X commemoravi, eum cognovisse videtur. At de hoc paulo post, nunc consideremus eos qui lingua Latina utebantur et quorum docta carmina propius ad antiquitatem accedunt Iosephum Iscanum et Albertum Stadensem.

Iosephus Devonius sive *Ischanus* vel *Excastriensis*, natus in Devoniam quae citerior Dumnoniorum regio est, educatus Iscae Damnoniorum, et Graecarum et Romanarum litterarum admodum gnarus

¹⁾ Joly l. l. II 155. ²⁾ Joly l. l. II 172. ³⁾ Carmina burana p. 60 sqq. (in Biblioth. soc. lit. Stutgardiensis 1847).

carmen de bello Troiano circa a. 1185 scripsit et Balduino Cantuariensi archiepiscopo dedicavit. Quem admodum non defuerunt, ut supra p. XVI commemoravimus, qui hunc esse librum existimarent, ex quo noster Dares excerptus esset, ita etiam in compluribus editionibus¹⁾ quae in Germania prodierunt Cornelio Nepoti qui Daretem Graecum in linguam Latinam vertisse ferebatur, attributus est: quem errorem Samuel Dresemius in editione sua (a. 1620) explosit: qui non solum verum auctorem restituit, sed etiam a plurimis mendis liberavit. Iosephus igitur eum cum in ordinanda materia auctorem sequitur, ut ipse dicit I 25

Mira quidem dictu sed vera, advertite, pandam;

Nam vati Phrygio Martem certissimus index

Explicuit praesens oculus, quem fabula nescit.

tum singula verba et phrases ex eo sumpsit. Neque tamen hunc solum ante oculos habuit, sed multa quae ille simplicissime narravit, alia ex aliis fontibus bene adiecit, alia quae poetae refragari videbantur, ut catalogum navium praetermisit, quamquam personarum descriptionem addit. In quibusdam sequitur Ovidium (I 174 seqq. cf. Metam. VII, VI 370 cf. Metam. XIII 476 seqq.), Statium (I 166, 199 seqq. cf. Theb. V 513 seqq., VI 483 cf. Achill. II 3 seqq.), in fine etiam Dictyn (VI 879 seqq. cf. Dict. VI 1 seqq.) vel, id quod mihi magis probat *to*men qualem supra p. VII commemoravi, nam *pa*riter atque in illa factum est poeta ea quae VI 4—15 continentur omittit. Non minore libertate quam Dares in nominibus propriis utitur, non raro etiam ea finxit, ut V 246 Hyphitonenses VI 239 Lybida 241 Achon 242 Thyodamas etc. etc. alia ita mutavit, ut plane recognosci

¹⁾ Libri manu scripti pari modo inscripti fuisse videntur: Leodii est codex Daretis Phrygii de bello Troiano libri sex a Cornelio Nepote in latinum sermonem conversi cf. Serap. V 208.

nequeant, inductus opinor libri eius quo utebatur pravitate, ut IV 8

Instruit Amphimachum Colophonia

haec sane parum consentiunt cum iis quae apud Daretem p. 22, 15 scripsimus, sed nostri codices hoc loco vehementer perturbati sunt compluribus nominibus omissis, ultimo (*scil.* de Caria) corrupto. In editione Veneta a. 1499 scriptum est ita: „de colophonia a suis cariis Amphimachus.“

Paulo post v. 11 commemoratur Remus, qui iam nullus existit, sed modo in compluribus codd. invenitur: atque v. 12 Ephemus, qui error inde ortus est, quod in codd. *LG* verba „de heliconia eufenus“ repetuntur. Nam manifestum est eundem virum, scilicet Euphemum utraque lectione contineri.

VI 55, 56

Occidit infelix Gobius nec laetior illo

Triptolemus

cum apud Daretem p. 31, 20 legamus: „obvius ei fit Tlepolemus Rhodius,“ verisimile est Iosephum vocem quam non satis intellexit in libro suo invenisse, certe triptolemus in *A* legitur.

VI 66 tres legati occurrunt

Demophoon Garamas et te Thesida volentem

Tertia cura vocat

apud Daretem p. 24, 4 et p. 32, 11 Thesidae Demophoon et Acamas nominantur.

VI 895 appellatur Cernusius Cherronensus Daretis cf. p. 52, 1: at hoc quoque loco codd. magno opere fluctuant, chersunesum praebet *G*, cerenenson *F*, fortasse alicubi librariorum incuria permutatis duabus quae syllabas inchoant litteris „chernusesum“ vel tale quid scriptum invenerat auctor.

Secundo loco commemorandus est Troilus *Alberti Stadensis*, quod carmen anno 1249 perfectum uno cod. Guelf. servatum sed nondum editum 5320 distichis continetur. Diligentissime enim Albertus Daretem

sequitur, cuius etiam personarum descriptiones et catalogum navium imitatur: Ipse fontem suum his versibus indicat:

Nulla poetarum posuit figmenta, Daretis
Historiam soliti scribere vera tenens.

Et Phrygius fuit iste Dares et tempore belli

Ipse quidem miles proelia visa refert.

et alio loco de Darete canit:

Hunc sequor adiiciens interdum verba virorum

Quaevae loquebantur vel potuere loqui.

et eadem quae Dares eadem fere ratione narrat, argumentum suum hoc versu significans:

Et liber est Troilus ob Troica bella vocatus.

Neque vero hunc tantum sequitur, sed etiam Ovidium, ex cuius *Heroid.* XVI et XVII, ut *Dunger* l. l. p. 28 docet, multos versus ad verbum exscripsit, *Pindarum Thebanum*, in describendis Amazonibus et regina *Penthesilea* *Orosium* adv. pag. I 15, quod ipse confitetur his verbis:

Non meus hic sermo, testatur *Horosius* ista,

Cuius habent plenam singula verba fidem.

praeterea *Vergilium* et *Dictyn*.

Iam revertimur ad eum quem supra commemoravimus *Benedictum Mauranum*. Hic in amplissima aula *Henrici II.* c. a. 1175—1185 vixit et scripsit 30000 verss. „le Roman de Troie“, nunc demum praecipue secundum cod. n. 2181 bibl. publ. Paris. ab *A. Jc'y* editum, cum adhuc excerpta quamvis egregie cta *Caroli Frommanni*¹⁾ nobis praesto essent, praeterea autem *Chronica ducum Normanniorum*²⁾. Poeta saepius se ipsum nominat, ut v. 125.

Ceste estoire n'est pas usée

N'en gaires leus n'en est trovée:

¹⁾ in *Pfeifferi Germania* 1857 II p. 49—81, 177—209, 307—341. ²⁾ *Joly* l. l. p. 57 seqq.

Ja retraite ne fu unqore,
 Mès Beneiez de Seinte More
 L'a contrové et fait et dit,
 Et o sa main les moz escrit

v. 2049

ne Beneiz pas nel alonge

v. 2054

si com Beneiz l'aparceit

saepissime fontem ex quo hauserit scilicet Daretem. Joly¹⁾ sexaginta tres locos, quibus hoc nomen occurrat enumerat et qua ratione Benedictus fonte suo usus sit uberius explicat. Ita cum Dares (p. 14, 15) Helenam „formosam“ appellaverit, Benedictus de eadem dicit (v. 5107)

De bialté tote rien sormonte
 Ço dit Daires, qui ço reconte,
 Sormontot de bialté Heleine
 Tote rien qui nasqui humaine.

De Ulixé Dares (p. 16, 18) ita loquitur: Ulixen firmum dolosum ore hilari statura media eloquentem sapientem: apud Benedictum legimus (v. 5183)

De grant bialté, ço dit Dares,
 Les sormontot toz Ulixes.
 N'ert mie granz ne trop petiz,
 Mès de grant sens esteit garniz.

ille Hectorem (p. 15, 1) pluribus verbis describit: „vultu venerabili barbatum decentem“ etc. hic (v. 5422)

Bien nos en est Daires garanz,
 Qu'il fu flors de chevalerie.

ille (p. 38, 16): „acriter per aliquot dies pugnatur, multa milia hominum ex utraque parte cadunt“; hic (v. 20140)

Ne truis le terme ne les dis
 Que ceste bataille dura.
 Mès cil dedanz et cil delà,

¹⁾ l. l. p. 207 seqq.

Ço dit Daires qui par tot fu,
Milliers de genz i ont perdu.

Alia quae a Darete modo indicata sunt ab hoc copiosius exponuntur: ita cum ille narraverit (p. 32, 22) „Postquam anni dies venit quo Hector sepultus est Priamus et Hecuba et Polyxena ceterique Troiani ad Hectoris sepulchrum profecti sunt“ hic (v. 17457—17490) triginta et amplius versibus idem describit et quod ille (p. 26, 18) his verbis „Hector Epistrophum Schedium occidit“ absolvit, hic non minus centum decem versibus exornat.

Postquam haec exempla consideravimus, ex quibus perspicimus ea quae Benedictus ex Darete se sumpsisse diserte dicit apud illum aliter, plerumque quidem brevius explicata esse, minus offendemur, cum cognoscamus multa apud Daretem non inveniri, quae inde sumere se dicit poeta. Hoc enim testimonio nisus (v. 12291 seqq.) loquitur de Sagittario, quem non agnoscit Dares, v. 8789 nominat laudibusque effert regem Celidis, at ne hunc quidem Dares agnoscit, Hectoris comitatum cum Achillem viseret amplissimum splendidissimumque fuisse fingit (v. 13011), de qua re D. plane tacet, denique ut reliqua omittam (v. 6204 seqq.) vestes, quod a poetis medii aevi libentissime factum esse videmus, Diomedis et Ulixis accuratissime describit, addens tamen „se li livres ne nos ment“, cum Dares nihil eiusmodi habeat.

Neque id nobis mirificum videbitur, si respicimus id quod poeta ipse (v. 138 139) eloquitur, se additurum esse quae bene addere possit. Multa autem, ut aridam Daretis epitomen expleret, ex geographia atque historia, ut historiam Amazonum, summa cum libertate, Plinium Isidorum Hippocratem Galenum secutus adiecit.

Omnia quae mirabilia possint videri, Daretem in hac quoque re imitatus abesse vult (cf. v. 60 seqq.). Homerum reprehendit quod deos cum hominibus bella gessisse narraverit, deosque a suo carmine excludit, tamen

certe nonnulla vestigia superstitionis illius temporis apud eum occurrunt. Introducitur enim fea, cui nomen est Morganae, quae Hectorem vehementer amabat et quae Galatæ equum donabat (cf. v. 7990), alia (v. 29404) quae erat mater Memnonis: et cum Iason draconem interfecisset, homines qui accesserunt eumque summa cum admiratione spectabant dixerunt „que c'est chose faée.“ (v. 1978)

Artissime cum his cohaeret ars magica sive nigra cuius haud raro mentio facta est, et res incredibili arte factae quales in aula pulchritudinis inveniuntur, ab incantatoribus perfectae. De his Joly p. 227 ita disserit: ce sont d'ingénieux industriels qui habillent magnifiquement les personnages, leur fournissent des armes, ornent leur demeure; leur art n'est que prestidigitation. Ils ont la baguette magique, qui fait éclore les merveilles. Mais leurs créations les plus extraordinaires ne sont pas, à proprement parler, des prodiges, ni des œuvres de magie, comme on en trouve dans la légende de Virgile. Ce sont surtout des prodiges de mécanique, de très-remarquables automates, qui, une foi mis en place, recommencent éternellement le même jeu. Tel est cet aigle d'or qui vole si naturellement, et ce petit satyre qui jongle si bien (v. 14760—14798). Ce sont les enchanteurs qui ont fait ces quatre figures, si habilement colorées qu'on les eût crues vivantes; ces deux jeunes filles admirablement belles et ces deux beaux jeunes garçons, qui, placés sur quatre piliers d'ambre, de jaspe, d'onyx, de jayet, aux angles de la Chambre de Beauté, y donnent des spectacles sans cesse renouvelés. L'une danse et fait mille tours, et fait paraître devant elles cent jeux divers, danses, luttés, combats d'animaux marins ou terrestres, qui se remplacent sans cesse, sans que l'on sache ce que sont devenus les précédents acteurs. L'autre, tantôt fait entendre une merveilleuse musique, pareille aux harmonies célestes, qui ferme l'oreille à tout autre bruit et rend la chambre

propre à toutes les confidences, et tantôt sème des fleurs toujours nouvelles. L'autre tient un miroir magique où chacun se voit immédiatement tel qu'il est et reconnaît les défauts de sa toilette. L'autre enfin donne à chacun, à part et à lui seul, le conseil dont il a besoin. C'est encore aux enchanteurs que sont dus ces parfums vivifiants, et ces flammes qui s'allument toutes seules (v. 14584—14840). Ce sont eux qui, devant la salle du roi Priam, ont planté ce pin merveilleux (v. 6250) „dont la tige mince et élancée, à peine plus grosse qu'une lance, soutient un épais feuillage d'or qui s'étend sur toute la place“.

Ex iis quae hic describuntur multisque aliis manifestum est, quanti momenti fuerint expeditiones crucigerorum quibus oriens¹⁾ eiusque miracula patefacta sunt: hinc enim ortum est regnum Amazonum (v. 23231—483) hinc Memnon eiusque soror (v. 6833), hinc depromptae sunt vestes (v. 13012 seqq.) suppellex domestica (v. 7857—7883, 15537—15547), arma (v. 7042, 8029), animalia cuiusque generis alia plurima.

In universum autem Benedictus mores atque instituta saec. XII describit atque ea in antiquissima tempora atque eos viros qui tum vivebant transfert²⁾. Iuppiter Apollo sol luna terra mare testes invocantur v. 25727, Calchas fit episcopus, Paris sepultus est in templo Minervae atque Priamus (v. 22962)

Al cors velt que len chante et serve;

Car molt par i a grant covent

Et molt i a de sainte gent.

Ubi exequiae in honorem Hectoris factae describuntur legimus (v. 16511)

Tuit li poete et li clergie

De par trestote l'evesque

Vindrent au cors, si vus di bien,

Que il ne se feinstrent de rien.

1) Joly l. l. p. 229. 2) Joly l. l. p. 234.

En bien chanter et en bien lire
Tote la nuit dura à tire.

Troiani cibo abstinent ad honorandas amicorum animas,
cum Troiani atque Graeci pacem facere vellent legimus
(v. 25405)

Granz i esteit li appareiz
Molt i aveit jones et vielz;
De saintuaires molt preisiez
Fu li autex pleins et chargiez.

Cum viri fortissimi ex more medii aevi equitee
facti essent virtutesque equiti convenientes maximi
aestimarentur, non iam mirabimur quod de Minerva
legimus (v. 25283)

Pallas, nos nel mescreons mie,
Deesse de chevalerie.

Plurima, ut supra vidimus, Benedictus ex Darete
quem primitus graeca lingua scriptum et a Cornelio
nepote Sallustii versum esse putat (v. 77 seqq.) sum-
psit, expeditionem Argonautarum accuratius describit
ex Ovidio¹⁾ (Metam. VII), in longiore digressionem geo-
graphica (v. 23055 seqq.) ut ipse indicat (v. 23063)
Iulium Caesarem, cui olim cosmographia Iulii Honorii
Oratoris attributa est, sequitur, in terra et moribus
Amazonum describendis v. 23257 seqq. Paulum Oro-
sium, ultima ex Dictye quem hic illic commemorat
(v. 28295 29581 *etc.*) haurit.

Argumentis firmissimis docuit Dungerus²⁾ Bene-
dictum eo libro Daretis quem hodie quoque habemus
usum esse, ex quo vera ac falsa, verisimilia ac minus
verisimilia in suum carmen transferret. Hic quoque
Pelias erat rex Peloponensi (D. p. 2, 1), nominatur
tamen Peleus, ut in cod. G. Paridis iudicium trans-
fertur in Indiam (v. 3843), addita est descriptio
Polydamantis et Memnonis (v. 5461 5473), de qui-

¹⁾ Dunger l. l. p. 33 Bartsch, Albrecht von Halberstadt
p. LXXXIII. ²⁾ l. l. p. 37.

bus plurima narrantur, deest descriptio Merionis vel potius quod animadvertit Frommann¹⁾ ea quam affert Dares (p. 17, 5) Machaoni data est (v. 5245), post Helenam describuntur Graeci (v. 5121) Agamemnon Menelaus Achilles reliqui, alio ordine atque apud Daretem. Merito poeta quem offendit quod Briseidae, cuius forma pingitur p. 17, 3⁷ (v. 5257) alibi mentio facta est nulla, optimam et celeberrimam digressionem de ea addit quae ardentissimo amore Troili impleta (v. 13235 sqq.) postea cum rogatu patris Calchantis qui ad Graecos transierat reddita esset Graecis, fidei atque iurisiurandi dati acceptique oblita Diomedem redamat (v. 14927 sqq. 20195 sqq.), Meriones bis ab Hectore interficitur (v. 9993 et 14095), quod et ipsum apud Daretem scriptum invenit cf. p. 24, 21, 28, 10. Altero loco „et Merionem“ quoniam tantummodo in cod. G additum est equidem expunxi, Benedictus autem librum ad manus habuit, in quo hoc vitiose additum erat, fortasse Sangallensem ipsum, ad quem fontem etiam ea quam supra p. XX commemoravimus commutatione nominum „Euphemus“ (eufemus) et „Remus“ ducimur: nam (v. 6673) Eufemes de l'Ancoine et deinde post Hippothoum (Hupoz) et Cupesum (v. 6691) Remus de Cisonie inter reges Troianorum enumerantur. Ex eodem numero sunt apud Daretem (p. 22, 15) „de Colophonia *Mopsus*, de *Phrygia* *Asius*, de *Caria* *Amphimachus* *Nastes*“: in libris desunt ea quae litteris obliquis excusa sunt, „de colof. masius caras a. nesteus“ optimorum codicum est lectio, cum his consentit quod Benedictus habet (v. 6653)

De Colopon une contrée
 Qui de mer est avironée
 I vint Carcas et Ficius
 Nestex li fors et Fimacus.

¹⁾ Herbolt von Fritzlâr, ad notatio ad v. 3099.

Etiam reliqua nomina iis quae in codicibus praecipue *LG* exhibentur simillima sunt ut

(v. 6725) de Pevonie Pretemissus et Therepex — de peonia praetemesus teropeus *G*.

(v. 6747) de Frise Xantipus et Misceres et Alcamus — de frigia ascanius xatippus et merceres *G*.

(v. 6759) de Boece Amphimas, Fortius et Sanias — de boetia sanias asimaus et phortus *G*.

(v. 6771) de Botine Boethes et Epistroz — de boetino Epistropilis et boetius *G*

(v. 6785) de Paflagoine Filimenis omissis Antipho et Mesthle — de plafaconia phillemenis *G*

(v. 6832) de Ethiopes Persès, Mennon — de aethiopia perses et menno *G*

(v. 6853) de Theresche Theseus et Archilogus — de tracia heseus et argilogus *G*

(v. 6863) D'Astesse Fion et Esdras — de agrestia adrastus et amphius *G*

(v. 6871) de Lizonie Pistroplex — de alizonia epistrophus *G*

Egregie, ut hoc tantum addam, cum cod. *G* consentiunt nomina portarum Troiae, apud hunc (v. 3132) Antenoridas Dardanides Ylia Cea Tynbrée Troiana, apud illum (p. 6, 14) Antenoride dardanidae iliasce tymbria troiana.

Occurrunt etiam nonnulla nomina a vulgaribus diversa, Aetes (v. 1150) Oetes, Astyanax (v. 15388) Asternautes appellatur, Clytemestra (v. 27951) Climestra, Molossus filius Pyrrhi et Andromachae (v. 29620) Achillides. Sed secundum consuetudinem illius temporis in nominibus fingendis poeta liberior est, occurrit (v. 1134) Iaconites urbs Aetis, (v. 2493) Cedar Troianus, (v. 2539) Seguradan, (v. 2615) Eliachin filius regis Carthaginiensium, (v. 4220) urbs Estrimestrée, fortasse corrupta, ut Frommann censet, ex Clytemestra

(cf. Dares p. 11, 24 Castor et Pollux ad Clytemestram ierant), (v. 29478) Laudomata filius Hectoris et Andromachae, (v. 8063 sqq.) triginta filii Priami e concubinis nati Menelus Ydors Chirrus Cheridoras Ermagoras Mondanz *etc.*

Etiam in iis quae ex Dictye¹⁾ sumpsit aliquotiens erravit, quod verba scriptoris non satis intellexit, aut parum accurate ea legit: apud illum legimus (p. 92, 34) Theano quae ei templo sacerdos erat persuasit, v. 25509. 25344 Theanz est vir: tum pro Heleno (Di. p. 93, 22) v. 25619 Crises i. e. Chryses ponitur, cum nondum adhuc, ut a Dictye, narratum esset Helenum ad Graecos transiisse. Inter eos qui de Palladio certant est etiam rex Thelamon (v. 26531), apud Dictyn autem (p. 98, 19) Ajax Telamonis; quae v. 27350 seqq. narrantur Antenorem Troiam reversum aditu prohibitum esse atque inde in Italiam se contulisse et Coreyram condidisse, a Dictye (p. 101, 16) de Aenea tradita, falso autem a Benedicto intellecta sunt: porro quae leguntur v. 28082 seqq. culpa librariorum Dictys nec vero Benedicti obscura et perturbata sunt: nam omnibus in libris scriptum est (p. 103 24) Aeneam, Oeneum coniectura Mercerius restituit, denique e „Strophio“ (p. 104, 10) urbem fecit „Trofion“ (v. 28197) et cum sequerentur verba „is namque Phocensis“ (forensis in cod. B.) nominatus est „Florentes“ qui Oresti auxilio venit (v. 28199).

Brevi tempore amplissimum hoc Benedicti carmen per totam Francogalliam innotuit et e Normannica dialectu in complures alias translatum est. Priamus Hector Achilles Ulixes aliique quales ab illo descripti erant, Troia ipsa illis temporibus notissima fuerunt atque saepe commemorantur. Paulo post multis modis transformari coeptum est ac primo quidem saec. XIII a quodam *Ioanne Malkaraume*²⁾, qui permulta

¹⁾ Dunger l. l. p. 37.

²⁾ Joly l. l. p. 405 sqq.

ad verbum rescripsit, pauca alia addidit, ut somnium Hecubae, amorem Paridis et Oenonae, dolum Ulixis in aula Lycomedis de Achille adhibitum, alia praecipue quae fidei Christianae repugnabant mutavit (ut verba à la déesse Diana in „à cest diable dict Dyana“) ita tamen, ut ubicunque Benedicti nomen in carmine ipso scriptum erat hoc deleret et pro eo suum poneret.

Deinde in cod. bibl. publ. Paris. msc. fr. n. 821¹⁾ saec. XIV fol. 1—12 1988 versibus sine dubio, ut lacuna historiae expleretur, iuventus Hectoris describitur qui Hercule necato mortem Laomedontis avi sui ulciscitur atque in eodem libro, in quo cum alia tum fol. 82—251 „le Roman de Troies“ inter „historiam Troianorum eorumque coloniarum“ et „Daretis historiam Philippi et Alexandri“ reperitur, fol. 264—269 prosaica narratio est „rerum gestarum filii Hectoris Landomata“, repetita in cod. n. 785 quae cum carmine Benedicti artissime cohaeret sed minimi pretii est.

A saec. XIII Benedicti carmen aliquotiens lingua prosaica redditum est²⁾ atque hodieque extat in bibl. publ. Paris. cod. n. 785 saec. XV et paucis mutatis in cod. n. 1612 saec. XIV, n. 1627 saec. XIII, n. 1631 atque in codice qui Petropoli reservatur n. 12 saec. XV. Auctores harum interpretationum omnes data opera id egerunt, ut sibi laudem inventionis vindicarent, Benedicti nomen in oblivionem adducerent.

Praeterea etiam *historici*³⁾ hoc opus in suum usum converterunt, ut in cod. n. 301 bibl. publ. Paris. „Les livres des Histoires du commencement du monde“ fol. 25—165 agitur de historia Troiae, ita ut summa cum fide ea quae Benedictus cecinerat repetantur, descriptiones illae Troianorum et Graecorum ineptae adiciantur ac ne vestes quidem quibus vestitae

¹⁾ Joly l. l. p. 410 sqq.

²⁾ Joly l. l. p. 417 sqq.

³⁾ Joly l. l. p. 423 sqq.

fuerint mulieres omittantur. Ex hoc historicorum numero est etiam *Ioannes Mansel*, *Ioannes de Courcy* et auctor libri „Recueil des Histoires romaines“, cui tamen Guido de Columna non ignotus erat: hi et alii complures in primis Benedictum secuti nusquam sui fontis mentionem fecerunt, ob eam causam, quod hoc nomen iam oblivione obrutum erat neque in iis quibus utebantur libris reperiebatur.

Eadem haec materia saec. XV solito illis temporibus more in *Mysteriis* tractata est: nam le Mystère de la Destruction de Troie la Grant quem a. 1450 scripsit *Jacobus Millet*¹⁾ maximam partem illo nititur, denique saec. XVI in tragoediis, ut in tragoedia Hector composita ab *Ant. de Montchrestien*.

Neque solum per Francogalliam sed per omnes fere Europae terras fama Benedicti divulgata est: ubique sectatores et imitatores invenit, in primis in Germania et Italia, de quibus paulo copiosius infra agemus. In *Hollandia* saec. XIII *Jacob van Maerlant*²⁾ eum interpretatus est: huc pertinet etiam haud dubie „De Trojaensche vorlog“³⁾, quem scripsit *Segeer Dieregodgaf*.

Certam partem quandam, nempe amorem Troili et Briseidae lepidissime a Benedicto tractatam in Italia felicissime imitatus est *Boecatus*⁴⁾ in libro quem inscripsit Filostrato: hic saec. XIV exeunte in Francogallia, cum iam nemo Benedicti carmen legeret, a (*Petro*) *Beauvau* in linguam Francogallicam versus est: et Benedicti carmen et *Boccatium* imitatus *Chaucer* celeberrimus Britanniae poeta circa a. 1360 composuit „here followeth Boke of

¹⁾ Joly l. l. p. 434 sqq.   ²⁾ edid. Blommaert, Oudvlaemsche gedichte der XII., XIII. en XIV. Eeuwen II, 73 cf. Dunger l. l. p. 39 Bartsch, Albrecht von Halberstadt p. XLCV.

³⁾ ed. Blommaert l. l. 1, 1.   ⁴⁾ Joly l. l. p. 504.

Troilus and Cresseide“, qui liber per longissimum temporis spatium apud Britannos in summa auctoritate erat. Hinc notissima fabula Shakespearii „Troilus and Cressida“ a. 1600 originem duxit et eodem tempore a. 1599 *Decker* et *Chettle* composuerunt tragoediam initio „Troyelles and Cressida“ postea „the Tragedy of Agamemnon“ inscriptam.

Postremo adicienda est interpretatio Benedicti Graeca¹⁾ mutila quae nunc in bibl. publ. Paris. n. 2378 saec. XIV reservatur. Constat ex 8000 fere versibus non simili sono desinentibus et confecta est ab homine qui latinam historiam non legit, qui ignarus Graecae linguae antiquae, ignarus historiae et mythologiae Graecae haud pauca vix Graeco sermone reddere callet: Dares huic est Δάρος, Mars non quod expectes Ἄρης sed Μάρος, Meriones Μερίουρ.

Apud nos quoque hoc Francogallicum carmen cognitum et adamatum est: in Germaniam allatum a Landgravio Leiningensi, a celeberrimo Thuringorum Landgravio Hermanno qui in aula sua splendida (a. 1190—1216) poesin et poetas maximopere colebat, *Herborto Fritzlarensi*²⁾ qui se ipse v. 18451 gelärter schuoläre appellat, traditum est ea condicione, ut in vernaculam linguam verteret. Quod princeps imperaverat factum est. Herbortus³⁾ mediocris ingenii poeta lingua germanica Benedictum accuratissime vertit et in libro „liet von Troye“ saepius (v. 47 65 106 1178 4786) non illum quidem, at „das wüische Buch“ suum fontem esse repetit; praeter hunc autem (v. 53) Tares (v. 1617 2908 3243 4042 12523 13759 14945) Dares (v. 14938 14945 16324

¹⁾ Ideler, Geschichte der altfranzösischen National-Literatur p. 74. Joly l. l. p. 521. ²⁾ Dunger l. l. p. 40. Cholevius, die Geschichte der deutschen Poesie nach ihren antiken Elementen p. 126 sqq. ³⁾ ed. Frommann 1837 ex unico cod. Heidelberg. cf. Frommann Herbort von Fritzlar etc. in Pfeifferi Germania p. 49 sqq.

16661 16726 17040 17055 17108) Itis vel Ytis i. e. Dictys nominatur. Sed maximum in errorem adduceretur, si quis inde colligeret ipsum Daretem eum inspexisse, nam iisdem his locis etiam Benedictus Daretis mentionem facit, cum potius inde quoque iudicari possit quanta fide fontem suum secutus sit. Quid quod etiam complures interpretis errores, proverbia quaedam Francogallica, quin immo voces Francogallicae receptae originem ita indicant, ut plane nulla dubitatio esse possit. Nam cum apud Benedictum (v. 3029) legisset

A une part font Ylion
De Troie le mestre *doujon*

(vel *doujon*) male intellectis his verbis vertit sic (v. 1795):

Un hiez den turm ylion.
Den worchte einer der hiz *Donion*.

deinde cum invenisset apud illum (v. 5593)

Et de Boece de *lenor*
Entre Archelax et Prothenor

voce *lenor* (i. e. imperium) male intellecta terram ipsam unde oriundi essent significari ereditit (v. 3313).

deinde verba illius (v. 5949)

En la grant selue renommée
Qui *Elida* est apelée

(v. 3611) interpretatur:

keret in den walt *zyda*.

tamquam scriptum fuisset au lide.

Idem non satis intellecta verba *le cheval de nubie* vertit (v. 6302)

Daz ros da er uffte saz
Daz hete der *wolken* snelheit

denique alio loco vocem *aigle* quae scripta erat et *angle* confundens inter se (v. 15779) scribit:

Die wile quam ein *engel* dar
Oder der tufel an der geberc
Als er ein engel were.

Proverbia Francogallica occurrunt v. 5459 7574

13012 16575, verba e Francogallica lingua recepta: v. 7585 *nasel* (ea pars galeae quae nasum tuetur: *nasal* Ben. v. 2513, v. 9303 *tumerschin* i. e. saltatrix (ortum ex *tonbe*), v. 11099 15705 *bisant* i. e. Byzantinus nummus aureus *besanz*: v. 25362 etc.

Rectissime autem notat Dnuger l. l. p. 42 Herbortum non solum complura nomina recte scribere, ut Peliam sed etiam hic illic bene et cum sano iudicio mutare. Non enim ut Benedictus bis mortem Palamedis describit, sed alteram descriptionem ex Dictye sumptam omittit, Achilles (v. 10637 seqq.) Hectorem fortiter pugnans, non ut est apud illum dolo usus interficit, idem (v. 10411 seqq.) placidis lenibusque verbis morientem Hectorem prosequitur, non ipse Achilles sed Kalo quidam (v. 13219) Hectoris corpus circa muros Troiae raptat. Nonnulla etiam ex aliis scriptoribus addit, Cerberum ab Hercule ex inferis adductum esse scit (v. 425 seqq.), notitiam quandam Platonis eiusque Dialecticae habet (v. 10670), Ovidii Artem amandi novit (v. 701), non minus Statii Achilleidem, ut ex v. 6289 seqq. suspicari licet, ubi Achillis iuventus memoratur.

Multo praestantior quam Herbortus est *Conradus de Virceburgo*¹⁾ cum Romanarum litterarum admodum gnarus, tum ingenii sollertia excellens, sed verbositate atque omne nimium concupiscendo lectorem defatigans. A. 1280 inchoavit carmen celeberrimum „Der Troianische Krieg“²⁾ idque a. 1287 moriens imperfectum quamvis amplius 40000 versuum complecteretur reliquit.

Francogallicum fontem se sequi ipse dicit (v. 266)
 von Wirzebure ich Cuonrât
 von welsche in tiutsch getilhte
 mit rimen gerne rihte
 daz alte buoch von Troye.

¹⁾ Cholevius l. l. p. 136—145 Dnuger l. l. p. 43—60.
²⁾ edid. Adelbert von Keller Stuttgartiae 1858.

at paullo infra Daretis mentionem facit (similiter etiam v. 13081 seqq.) (v. 296)

Dares, ein ritter ûz erwelt,
 der selbe vil vor Troye streit,
 swaz der in krieichisch hât geseit
 von dirre kûneclichen stift,
 daz wart mit endelicher schrift
 ze welsche und in latine braht

unde vix puto quemquam conclusurum esse eum huius libro usum esse. Contra quod ex accurata comparatione apparet Benedictum secutus est, in multis tamen sine dubio alium fontem Francogallicum, non quidem Malkaraunium, quocum in quibusdam consentit. Statim ab initio ut hic somnium Heecubae, iuventutem Paridis, nuptias Pelei cum Thetide, natum atque educatum Achillem (secundum Ovidium et Statium¹⁾) narrat, tum expeditionem Argonautarum, fata Iasonis et Medae (praecipue secundum Ovidium), Troiae excidium et refectionem secundum Benedictum, deinde (v. 13392—17300) Achilles apud Lycomedem regem Scyri describitur, (v. 15074 cf. Statii Achill. I, 276—282, v. 15350 cf. I, 372 seqq.) Tum poeta ad Benedictum revertitur et narrat Antenorem in Graeciam missum, eodem Paridem profectum esse, plurima ex hoc, raptum Helenae ex Ovidii Heroid. XVI XVII²⁾. Ineptae Graecorum Troianorumque descriptiones recte omittuntur, in numero Graecorum sunt (v. 23907 seqq.) Castor et Pollux, Cursalion ûz Ungerlant, Manbri von Riuzen, Achel von Tene Marken, Lerant von Schotten, Anachel von Engellant, Margalius von Norwegen, Colebrant von Irlant, Floranz von Portigal, Urian von Navarre et postremo equites Germanici (v. 23996)

¹⁾ Cholevius l. l. p. 131 Bartsch l. l. p. XX
 vius l. l. p. 140 Bartsch l. l. p. XXVI

²⁾ Chole-

diu wol mit ellentricher craft
nâch werde hât gerungen.

Inter eos qui Troianis auxilio venerunt nominantur (v. 24881) Alchimeliar ein richer markis, Florminius der künec von Schaldeie, Esoras herzog von Aggaron etc. In iis quae sequuntur rursus longioribus digressionibus (ex Ovidio et Statio sumptis) de Achille Scyro arcessendo et de morte Herculis agitur. Tum poeta denuo ad Benedictum redit et prima proelia apud Troiam commissa describit. Ge-
nuinum Conradi carmen usque ad v. 40424 pertinet: quae sequuntur ab ignoto homine addita sunt, qui cum neque ingenio neque doctrina neque elegantia Conrado par esset, hoc tantum sibi proposuit, ut inchoatam narrationem ad finem perduceret. Hoc igitur ita fecit, ut Daretem praecipue autem Dictyn quos latina lingua legisse manifestum est sequeretur.

Conradum sequuntur duo libri mscr. bibliothecae Monacensis¹⁾, unus „der troianische Krieg“ cod. germ. 570 ab Ulrico Weickmanno fol. 92—161 a. 1457 scriptus, alter cum hoc fere consentiens „das buch von Troia“ cod. germ. 579 fol. 164—222, in quo sub finem pauca desunt.

Etiam Gothae²⁾ liber est prosaicam belli Troiani descriptionem continens, qui Conradum certe in genuina eius parte, in reliquis Guidonem sequitur.

Vestigia quaedam huius operis etiam apud *Rudolfum de Amisia*³⁾ in libro quem inscripsit „Weltchronik“ et apud *Ioa. Sachsenium*⁴⁾ in eius fabulis medio sexto decimo saeculo scriptis deprehenduntur, imprimis initio Historiae, „die Zerstörung der mechtigen stat Troya“⁵⁾ et „das urteil Paridis“⁶⁾ cum in secunda parte „Beraubung Helena auß Kriechenland“ manifesto

¹⁾ Frommann l. l. p. 351 cf. Dunger l. l. p. 68. ²⁾ Dunger l. l. p. 69. ³⁾ Dunger ibidem. ⁴⁾ Dunger ibidem. ⁵⁾ edid. Adelb. de Keller II 154. ⁶⁾ ibidem p. 148.

Daretem, quem v. 39 (Darius Phrighius) nominat et initio Historiae „Mordopffer der göttin Diane mit der jungkfraw Ephigenie“¹⁾ Dictyn secutus sit.

Non alienum videtur hoc loco de miro quodam libello bulgarica vel serbica et latina lingua scripto disserere. *Trojanska priča* bugarski i latinski na svijet izdao *Fr. Miklošić* u Zagrebu 1871. Cum iam supra commemoraverimus plurimos Europae populos maximo ardore Troicas fabulas amplexos esse, in quibus suae ipsorum historiae primordia reperiebant, non mirabimur quod Bulgari quoque quos olim Myrmidones appellatos esse Malalas²⁾ confirmat idem fecerunt.

Scriptus est hic liber fere saec. XIV. atque extat in cod. bibl. Vatic. Cui temporis autem latina interpretatio debeat nescio. Ex quo fonte fluxerit, utrum ex slavico (bohemico aut polonico aut hungarico ut censet B. Kopitar Hesych. 45, an ex latino equidem non diiudicaverim. Iam antiquissimo tempore in linguam graecam versus est.

Argumentum libelli hoc est: Capite I. narratur de compluribus urbibus conditis. II. somnium Hecubae, Alexandri Paridis iuventus, certamen inter tres fatidicas de malo, amor Paridis et Oeneš. III. Troia aedificata a Tebuš (erat fidicen) et Neptenabuš, perfidia Priami, Iupiter Kastrandrae excidium Troiae praedicit, Pariz in Graeciam proficiscitur. IV. Helena, cum Menelaus in bellum profectus esset, rapta Troiam venit. V. Agameno et alii reges Menelao auxilium ferunt, erant naves 1170, Feleşae fatidicae ira ob cervam necatam, sacrificium Cvétanae. VI. Proelia apud Troiam, Menelaus et Urekš legati de reddenda Helena ad Prëjamuš mittuntur. Oineš ivit ad Fariž et ad Helenam rixatura cum ea. VII. Urekšes imagnem Minêrvae rapit et album equum Reideš regis, idem Acileš arcessit a litore Kalkadini, ubi rex erat

¹⁾ ibidem p. 72.

²⁾ Chronographia lib. V O 122.

Koeta. VIII. Agameno sumpsit Rižeudam filiam sacerdotis Rižeuš, magnus morbus, ira Acileš, Aiakš egressus est contra Nestorem, Alexander Fariž et Menelaus certant, Venuša domina auxilio venit. IX. Potrokoluš occiditur, Tetiša filio nova arma fert, somnium Evtropiae (*paullo infra* Androphia) uxoris Ektoris, Ektor interficitur ab Acileš, Prėjamuš in tentorium Acileš venit, Acileš in templo Troiae ab Elenuš percussus in calce. X. Urekšiš et Iaiakš contendunt de armis, Urekšiš ea accipit, Aiakš se transfigit. XI. Jakupa filium Polidvoruš ad Polinešter regem mittit: equus Troianus, excidium urbis, Menelaus Helenam et Alexandrum securi percuti iussit, Polikšena Jakupa. XII. Polinešter Polidvoruš occidi iussit et ipse occiditur. et revertit rex Menelaus cum omnibus graecis cum magno honore, postquam Troiam per decem annos et septem menses obsederunt. et ita interiit regnum troicum ante Christum natum anno trecentesimo sexagesimo, indictione septima. et ita deus superbos humiliat, et semen impiorum delet, uti propheta praedixit, dicens: vidi impium superbientem et sese extollentem *etc. etc.* amen.

De quo libello misere conscripto quid sit iudicandum non admodum facile est ad discernendum, primum tamen hoc mihi persuasi monachum quendam eius auctorem fuisse, non solum ob finem quem modo laudavi, sed quoniam quae christianae fidei repugnant quam maxime commutat, ut (c. II) deas Paleš Junaa Venuša saepius „dominas fatidicas“, Tebuš et Neptenabuš III, 3 „diabolos terrestres“, item IX, 16 „parvos diabolos Vulcani“ appellat. Monachum etiam sapiunt verba quibus describitur Priamuš tentorium Achillis post interfectum filium Hectorem ingressus (IX 50): „et coepit quaerere tentorium Acileš: quem hodie deus honoravit, ut mihi potum et cibum praeberet peccatori et peregrino“ et ea quibus Jakupa regina flentes virgines consolatur (XI, 55): „tacete,

filiae meae, nolite flere, habeo, qui nostras lacrimas supprimat.“

Non pauca ut doctissimus amicus meus R. Koehler mecum communicavit, auctor ex poetis Romanis sumpsit, ut ex Ovidii Metam. XII 615

et de tam magno restat Achille

Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam. haec (IX 83): o robor et gloria Acileš, omnes urbes et omnia litora te capere non poterant, et nunc unam urnam auream non imples.

ex Metam. XIII 168

Nata dea, dixi, tibi se peritura reservant

Pergama. Quid dubitas ingentem evertere Troiam? haec (VII 32): o divina virgo, ne perterrere Troia urbe, expectat te Troia a te delenda.

ex Metam. XIII 291

neque enim clipei caelamina norit

Oceanum et terras, cumque alto sidera caelo,

Pleiadasque, Hyadasque, immunemque aequoris Arcton,

Diversasque urbes, nitidumque Orionis ense.

haec (VII, 17): arma cum scuto, in quo picta erat imago totius mundi, sol et luna et stellae et tempestas et avidus gladius Oreš regis.

ex Heroid. V 29

Cum Paris Oenone poterit spirare relicta

Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.

haec (II 83): o domina Oineuša, non deseram te; si vero te deseruero, fluvius hic Kašantušā retrorsum fluet.

ex Heroid. V 57

Utque celer venias, virides Nereidas oro.

haec (VI 26): cum tu ires in Graeciam . . . tum ego precabar vilam maris, ut sisteret maris fluctus, ut tu ires laeto corde.

ex Heroid. XVI 185

O quotiens dices „quam pauper Achaia nostra est!“

Una domus quaevis urbis habebit opes.

haec (IV 29): troicum palatium unum plus habet auri et argenti quam graecum imperium.

ex Heroid. XVII 87

Orbe quoque in mensae legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero littera fecit AMO.

haec (IV 11): Alexander Fariž scribebat rubro vino in albo sudario, et ita loquebatur: Helena regina, ama me, amabo te.

ex Servio (ad Verg. Aen. II 81) salem seminare (V 4 X 6) atque ex eodem (ad II 241) „novimus integro sepulcro Laomedontis, quod super portam Scaeam fuerat, tuta fuisse fata Troiana“: id quod legimus (VI 44) quamdiu stat lapis magnus super portam . . . Troia expugnari non potest.

Praeterea rixa inter Ulixem et Aiacem de Achillis armis exorta non immerito cum eadem Ovidii descriptione (XIII 1—381) conferri potest. Multa etiam Dictys et Daretis commonefaciunt (cf. II 4 Di. p. 68, 14 — IV 53 Di. p. 7, 30 — VIII 5 Di. p. 37, 11 — VIII 18 Di. p. 49, 6 — VIII 31 Da. p. 25, 5 — IX 19 Da. p. 28, 24 — XI 31 Da. p. 51, 15, etc. Sed quod multo mirabilius est atque recte vidit Koehler, non pauca etiam cum carmine Conradi de Virceburgo consentiunt; nam primum ut etiam apud Malkaraumium et in Trojumanna Saga somnium Hecubae narratur, deinde Paridis iuventus. Neque solum in utroque describendi ratio similis est, sed occurrunt etiam complura quae maximopere mireris, nihil autem magis quam hoc: Apud Conradum enim legimus (v. 622)

jô was er ein griezward
und ein guot rihter under in.
wan swer den sie do fuorte hin,
dem sazte er uf sin houbet
ein schapel wol geloubet

et deinde (v. 646)

swaz dâ gesigte bi der stunt:
ez wære ein ohse, ez wære ein wider,
daz reht enleit er dâ niht nider,
wan er im eine crône
sazt uf sin houbet schône.

in hoc libello (II 24): Pariz committebat duos boves,
et pungebant inter se et uter vincebat, ei nectebat
coronam e floribus.

Etiam quae II 79 seqq. exponuntur a Conrado
plane simili modo paullo supra narrata sunt: apud
illum enim legimus v. 702

dô treip er dicke in einen bach
daz vihe trenken in dem wage,
der flôz in einem schœnen hage
vür eine wilde clûse.
dar inne was mit hûse
gesezzen ein gotinne.

apud hunc II 79 „et appropinquavit Troiae ad fluvium
dictum Kašantušā, et apud fluvium eum invenit Ve-
neuš dominam“

apud illum v. 790

sô Pariz und Egenoê
von ir minne scheident
und beide einander leident,
sô muoz diz wazzer wurneclich
ze berge fliezen hinder sich

apud hunc II 83 quod iam supra memoravi: „non
deseram te; si vero te deseruero, fluvius hic Kašan-
tuša retrorsum fluet“

apud illum v. 726

wan si begunden under ein
ir muot verstricken und ir lip.
er wart ir man, si wart sin wip.

apud hunc II 85 „et cum ea primum amorem iniiit
et sumpsit ei coronam.“

denique apud illum v. 20770 (cf. 21678)

„amo“ daz wort er dicke schreip
mit wîne lâter unde frisch
für die vil clâren ûf den tisch

apud hunc IV 11 Alexander Fariz scribebat rubro
vino in albo sudario et ita loquebatur: Helena regina,
ama me, amabo te.

Quae modo attulimus quamvis eiusmodi sint, ut
inde suspicari liceat auctorem e fonte quodam fortasse
latine scripto hausisse, cuius auctor non ignarus fuit
litterarum Romanarum, ex aliis facile comprobari
potest eum posteriore tempore vixisse atque seri
huius temporis fabulas, quibus tum homines delecta-
bantur, adhibuisse. Etenim Paris cum ad Menelaum
venisset, dixit: (IV 3) o domine rex, sciat maiestas
tua me non venisse servitum tibi propter aurum aut
argentum aut propter alia bona, sed ut viderem,
qualia sint convivia in tua aula. — de Iphigenia
hoc narratum est V 64 „et quum esset mane, ine-
briaverunt eam vino, et sopiverunt et reliquerunt“. —
Paris dicit tribus deabus, quarum de pulchritudine ei
iudicandum erat (II 58): ite dominae, et exiite vos.
— Hectore interfecto Priamus humilibus et detritis
vestibus indutus citharamque habens (IX 52) peccator
et peregrinus ad Achillem profectus est.

Sunt autem, nisi fallor, vestigia quaedam duplicis
recensionis, prioris atque posterioris, quae non
omitto, quamvis unum alterumve nimiae auctoris
neglegentiae tribui posse non negaverim. Itaque
scriptum est IV 50 „troici heroes et troicae dominae
noluerunt ei obviam exire, nullus heros, nullus e
servis“ et paullo post: „et exiit ei obviam pater eius
Pr. rex et mater“. — V 12 Palamedes orat, ut ad
Ulixem insaniam simulantem mittatur „et reges mi-
serunt Ajakš Solomonič“. — V 21 „aderat vero
etiam Acileeš fortior quam omnes Graeci, Fereleši
filius“ pergitur „et induit muliebrem vestem et am-

bulavit cum dominabus per urbes“ — V 51 narratum est Agamemnonem filiam suam arcessivisse, eodem versu legimus ambo reges Ulixem ad Clytemestram misisse ad eam arcessendam.

Exeunte saec. XIII *Guido de Columna* index Messanensis qui per longius temporis spatium in Anglia¹⁾ degerat, lingua latina historiam destructionis Troiae mandato Matthaei de Porta archiepiscopi Salernitani ut ipse in epilogo dicit scriptam ad finem perduxit. Codices extant in bibl. publ. Paris. non minus quam 18, quorum duo saec. XIV sunt, reliqui XV, complures in Italia, Vossius²⁾ appellat eod. suum, praeterea cod. Cantabrigiae in bibl. domus S. Petri, Oxonii in bibl. Collegii Balliolensis. Guido ut pro illo tempore satis eruditus erat, non solum peritus Romanorum poetarum, quorum Ovidium et Vergilium saepius laudat, sed etiam aliorum scriptorum Ptolomaei Aegyptii, Dionysii Areopagitae, Iustiniani, Isidori, Bedae aliorum, ex quibus quavis occasione arrepta litterulas suas iactat, praecipue ad historiam geographiam artes naturales pertinentes. Ut ipse in praefatione exponit Daretem et Dietyon sequitur quippe quorum fides sit maxima: „quamquam hos libellos quidam Romanus Cornelius nomine Salustii magni nepos in latinam transferre curaverit, tamen dum laboraret nimium brevis esse, particularia historiae ipsius quae magis possunt allicere animos auditorum prae nimia brevitate indecenter omisit.“ „Asseruit enim in codice sui operis graeca lingua composito omnes illos suis oculis inspexisse“ (De grecis inchoantibus inire consilia etc.) Ex his verbis Daretis et Dietyos libros cognitos habuit: sed etiam alium librum cognitum habuit, in quo hoc Cornelii vitium vitatum erat, scilicet Francogallicum Benedictum, qui copiosius quam Cornelius bellum Troianum descripsit neque quidquam

¹⁾ Ger. I. Vossius l. l. p. 491.

²⁾ ibidem.

eorum omisit quae merito ab omnibus laudari debent. Hoc quidem plane reticuit Guido, sed rem ita se habere manifestum est. Quod viri docti existimaverunt primitus graece fuisse scriptum Daretem et postero demum tempore in linguam latinam transversum, simul autem contractum iis quae apud Guidonem animadvertimus prorsus videtur comprobari. Cum enim compluribus locis Daretis nomen commemoretur in rebus describendis quas hodie frustra apud Daretem quaerimus, nihil videtur simplicius quam putare alium Daretem Guidoni praesto fuisse. Sed res aliter se habet, nempe ex Benedicto quem ille Daretis interpretem esse credidit ea sumpta sunt. Conferamus autem haec: In „secundo bello iam obsidione firmata“ prodit Hector dux nonae aciei, equum conscendit „Galatheam, de cuius magnitudine fortitudine pulchritudine et suis aliis virtutibus mirabilia scripsit Dares“. Nusquam tale aliquid apud nostrum Daretem invenimus, sed ne suspicari quidem licet quo loco scriptum fuerit, sumptum est ex Benedicto (v. 7989 seqq.). In capite inscripto „Quando Polidamas irruit in Mereum nepotem helene et interfecit eum“ narrat de Merionis corpore mortui dimicatum esse, tum pergit: „Rex vero Celidis qui diebus suis omnibus aliis in forma pulchritudinis fuit praelatus, de quo scripsit Dares, quod eius formam nullus describere potuisset, quem regina de femineo tanti amoris ardore praecordialiter diligebat, quod magis eum carum habebat intime, quam se ipsam“. Etiam hoc sumptum est ex Benedicto (v. 8789 seqq.). In „octavo bello“ init. indutiis factis Hector vulnera curat „iacens tunc in aula pulchritudinis nobilis Ilion, de quo mirabilia scripsit Dares. Dixit enim eam fuisse totaliter institutam de duodecim lapidibus alabastri“ etc. Copiose haec exponuntur a Benedicto (v. 11600). Denique initio „noni belli“ in describenda ea pugna quam Priamus ipse ad Hectorem ulciscendum instituit legimus: „Et sicut

scripsit Dares centum quinquaginta millia equitum eo die ex parte Troianorum ad proelium sunt egressi“. Plane idem apud Benedictum v. 17044 invenimus.

Sunt tamen etiam alii loci permulti, ex quibus conicias Guidonem Daretem, nostrum inquam Daretem, ante oculos habuisse. Quod quo clarius appareat complures infra adscribam, dicit enim: „Et quod frigijs dares voluit in hoc loco quorundam grecorum et troianorum describere colores et formas qui etsi non omnium saltem describere voluit formosorum. Asseruit enim in codice sui operis graeca lingua composito omnes illos suis oculis inspexisse. Nam saepius inter treugas habitas inter exercitus ipse se ad Graecorum tentoria conferebat, uniuscuiusque maioris formam aspiciens et contemplans, ut ipsorum in suo opere sciret describere qualitates“ (De Grecis inchoantibus inire consilia). Facile intelligimus observatum esse Guidoni initium capitis XII p. 14, 9 „Dares Phr. qui hanc historiam scripsit ait se militasse usque dum Troia capta est, hos se vidisse, cum indutiae essent“ — „De illis autem qui fuerunt in Troia idem dares formas suo stilo descripsit“ (De forma et statura Troianorum) et paullo post „De his autem d. fr. voluit formas et colores describere“. In universum tamen hic quoque Benedictum potius secutum esse crediderim qui et ipse ter de hac re (v. 5073 5271 5561) et plane simili modo loquitur. Etiam in enumerandis singulis Benedictum imitatus rectius sane post Helenam Graecos describit, apud hunc quoque Meriones omissus vel potius eius descriptio in Machaonem translata est, denique apud hunc quoque Polydamas Persarumque rex Memnon additi sunt. — „Sed fr. d. de his nihil in suo opere descripsit simpliciter ponens achillem et thelaphum apud messam gratia quaerendorum victualium advenisse (De grecis mittentibus achillem et thelaphum) cf. Dares p. 20, 27 „mittuntur Achilles et Telephus ad praedandam

Mysiam.“ — „Scripsit Dares quod eo die troilus multos milites interfecit ex grecis“ (De undecimo bello) cf. Dares p. 35, 19 „prodit in primo Troilus, caedit devastat“, et paullo infra „multos duces Argivorum Troilus interfecit“ — „Quare sciendi fervore ipsum agnoscere gestiunt omnes astantes, quaerunt eius comites, unde sint et specialiter quis sit Paris“ (De numero navium quas Troiani duxerunt in grecorum depopulationem) cf. Dares p. 12, 4 „hi qui in insula erant, mirabantur classem regiam, interrogabant ab illis qui cum Alexandro venerant, qui essent, quid venissent“ — Praecipue autem complura quae sub finem libri invenimus cum Darete consentiunt, ut haec: „in fine tamen operis sui hoc addidit: Pugnatum est annis decem mensibus sex diebus duodecim et de Grecis fuerunt apud Troiam octingenta sex milia pugnatorum. Troiani vero pugnantes qui pro civitate ipsa defendenda pugnaverunt, fuerunt sexcenta milia septuaginta sex. Dixit etiam naves, cum quibus exulavit Eneas fuisse ducentas et cum quibus etiam Paris in Greciam fuit profectus. Troiani vero, qui secuti sunt Anthenorem, fuerunt duo milia quingenti, ceteri secuti sunt Eneam“ cf. Dares p. 52, 3 seqq. Ac ne quid deesset consensus, postremo tabula pugnatorum, de qua p. IX. disserui, adicitur, in qua hoc tantum mihi notatu dignum videtur, quod rectius quam in codd. quos equidem cognovi Epistropus et Cedius (i. e. Epistrophus et Schedius) in numero eorum sunt quos Hector interfecit.

lis quae ultimo loco addidi Daretem ei plane eadem forma qua nobis cognitum fuisse comprobatur: ex reliquis autem quae comparavi hoc manifestum esse censeo praecipuum eius fontem fuisse Daretem Francogallicum scilicet Benedictum. Hoc etiam clarissime elucet ex multis nominibus propriis corruptis vel fictis quae ex illo fere recepit. Inter Graecos duces nominantur Tedijs de regno Forcidis, Dorion

Thoas de regno suo Tolie, Melius de civitate sua Pigris, Ulixes de regno Tracie, Thelamonius Oileus de regno suo quod Demeium dicebatur (demeine apud Benedictum v. 5619: quo errore origo Franco-gallica apertissime detegitur), Doximax Firmeus Helimus de provincia Citamenie Theseus Treorius de Reisa etc.

Guidonis opus, quippe quod ex Darete et non solum isto latino quem Cornelius interpretatus erat, sed ex pretiosiore et copiosiore sumptum esse videretur ceterum non sine arte quadam confectum erat, eam quam meruit laudem nactum est. Etenim a. 1324 *Filippo* vel *Christoforo Ceffi* Florentiae et *Matteo di Ser. Giovanni Bellebuoni*¹⁾ hoc lingua vulgata interpretati sunt, paullo post artem typographicam inventam Venetiae excusum est. Francogallicae erant complures interpretationes, quarum una extat in bibl. de l'Arsenal n. 253 saec. XV admodum bene confecta, altera in bibl. Petropolitana n. 2 saec. XVI Edita est „Histoire de la destruction de Troie“ circa a. 1480 et a *Raoul le Fèvre*, „le recueil des hystoires de Troye“, (tertius liber) 1464 1484 1486 1490 (bis) et saepius, in Anglicam linguam versus a *W. Caxton* circa a. 1472. Ut autem Guido nusquam Benoitii mentionem fecit, ita Raoul le Fèvre nusquam Guidonis, saepe autem Daretis. *Germanica* versio mihi innotuit ea, quae in bibl. univers. litter. Vratisl. (lat. rec. III oct. 236) reservatur, typis exscripta a. 1598. Saepius autem eadem materia secundum Guidonem potissimum tractata est, ita tamen ut aut multa omitterentur, quod factum est in cod. germ. 696 bibl. Monac. c. 1480 scripto aut ex aliis auctoribus quidquid aptum videbatur adiceretur. Hoc nomine imprimis *Ioannes Mair Noerdingensis* appellandus est, cuius liber (sine nomine auctoris)

¹⁾ Joly l. l. p. 484.

primum a. 1392 prodiit, tum saepius manu et typis exscriptus est: qui cum artissime ad Guidonem se adiungeret, tamen modo semel sub finem¹⁾ hunc fontem, saepius „die meyster“ interdum Daretem commemorat, quamquam unde originem habuerit compluribus locis male intellectis²⁾ facile iudicari potest. Libri formis excusi paucis locis e Conrado de Virceburgo³⁾ expleti et locupletati sunt. Fere eodem tempore *Henricus* quidam *Brunsvicensis* pedestri oratione bellum Troianum narravit atque ita ut Conradum (i. e. genuinam partem libri eius), tum autem ubi hic desiit Guidonem sequeretur. Codex extat saec. XV in bibl. Academiae publicae Senkenbergianae. Neque indignus est qui commemoretur liber msc. S. IV 4 p. 27 saec. XV biblioth. Vratislaviensis oppidanae. In *Anglia* hanc materiam versibus tractavit *anonymus* quidam⁴⁾, cuius poema Oxfordi (mscr. Laud. 395, 275 seqq.) reservatum splendidissime scriptum est, ut inde colligere possimus summo favore hoc fuisse exceptum, postea ineunte saec. XIV *Ioa. Lydgate*⁵⁾ praestantissimus Chaucerii discipulus monachus ex ordine sancti Benedicti (*The Hystoire, Sege and Dystruction of Troye translated by John Lydgate. Pynson 1513. pulcherrima et rarissima editio*) Guidonem sequitur, ita tamen ut francogallica eius versione et Benedicto ipso usus esse videatur⁶⁾. Ceterum quod raro factum esse videmus hic modo bellum Troianum descripsit, reditum Graecorum in patriam suam prorsus omisit. Etiam in *Scotia* versionem poeticam fere 20000 versuum continentem accuratissime factam invenimus (*The Gest historiale of the destruction of Troy*) servatam in unico libro musei Hunter. in univers. litt. Glasgov. cuius auctor credi-

¹⁾ Herbort von Fritzlâr herausg. von Frommann p. 351.
²⁾ Dunger l. l. p. 66.   ³⁾ Dunger ibidem.   ⁴⁾ Joly l. l. p. 496.
⁵⁾ Joly l. l. p. 493.   ⁶⁾ Joly l. l. p. 497.

tur fuisse *Huchowne*¹⁾ of the *Awle Royale*. Praeterea autem in eadem terra altera versio facta est a quodam *Barbour*, cuius fragmenta in duobus libris manu scriptis Lydgatii ibidem reservatis reperiuntur.

In linguam *Hispanicam*²⁾ Guidonis historiam vertit celeberrimus *Pedra Lopez de Ayala* (1332—1407), cuius liber msc. in bibl. Osuna II. M. 23 reservari dicitur, paucis additamentis auctus est liber II. M. 25 exeunte saec. XIV scriptus. Catalanica interpretatio³⁾ a. 1367 a Iachme Conesa facta in bibl. Osuna III. M. 2 est. *Crónica Troyana* typis exscripta prima prodiit Burgis 1490, secunda Pampeloniae 1496, cum hac fortasse artius cohaeret ea quam paravit *Pedro Nuñez Delgado* Seville 1502, 1509 Toleti 1512, qui in praefatione editionis suae dicit se versionem ab extero homine factam recognovisse et multis locis emendasse. Haec interpretatio post mortem P. N. Delicati (1535) saepius repetita est. In ea editione quae Medinae 1587⁴⁾ prodiit multa mutata, multa praecipue initio operis ex ignotis fontibus addita sunt, nonnulla cum *Conrado de Virceburgo* et *Troiumann-Saga* consentiunt, ita tamen ut hic quoque quemadmodum supra p. XXXV et XL circuitione quadam nescio qua ea sumpta esse statuamus, tum vero plurima ex Guidone ad verbum translata sunt. Extant praeter hos permulti libri Guidonis⁵⁾, in *Indice de mss. de la bibl. Nacional* quinque codices *Gil Columna*, la historia troyana en castellano, inter hos duo saec. XIII (?) commemorantur: quae tamen num versiones Guidonis habendae sint valde licet dubitare. Non ad Guidonem sed ad *Benedictum Mauranum*⁶⁾ referendi sunt duo libri inter

1) Joly l. I. p. 500. 2) Ad. Mussafia, Ueber die spanischen Versionen der Historia Troiana. Acta academiae litterarum Vindobonensis classis philos.-hist. Vindob. 1871 t. 69 p. 49. 3) ibidem p. 51. 4) Mussafia ibidem p. 53 seqq. Joly l. I. p. 501 seqq. 5) Mussafia l. I, p. 53 adnot. 6. 6) Mussafia ibidem p. 39 seqq.

se plane consentientes a Nicolás Gonzales mense decembri a. 1350, unus (bibl. Scorial. H. I. 6) castilica, alter (bibl. Osuna 1. N. 16) galicica lingua scripti. Alius cod. bibl. Scorial L. II. 16 metricam Benedicti versionem continet.

Brevissime disseramus licet de duobus posterioris temporis operibus atque primum de eo quod *Wolframo Eschenbacensi* falso adscribitur „der Trojanerkrieg“. Asservatum est in cod. monasterii Gotwicensis saec. XIV et fere 30000 versuum completitur, minimi pretii, quippe in quo diversissimae fabulae sine arte et iudicio confundantur, Daretis autem cuius nomen non commemoratur pauca tantum vestigia deprehendas.

Etiam in terra septentrionali bellum Troianum enotuit, quod eo facilius factum est quod incolae illius terrae originem suam ad Troianos referebant. Extat liber pedestri oratione scriptus incerti auctoris qui inscriptus est *Trojumanna Saga*¹⁾. Auctor praecipue Daretem sequitur, hic illic Ovidium Pindarum Thebanum et Theodulum, sub finem Vergilium.

Iam vero restat, ut iis qui in edendo hoc scriptore benigne me adiuverunt, praecipue *Richardo Foerster*, *Carolo Halmio*, *Ludovico Jeepio*, *Eduardo Woelfflino* gratias agam maximas.

---

¹⁾ edid. I. Sigurdsson, *Annaler for nordisk Oldkyndighed* 1848 cf. *Dunger* l. l. p. 74 seqq.

Siglorum tabula

- L* codex Leidensis s. X
M codex Monacensis s. IX vel X
G codex Sangallensis s. X
F codex Florentinus s. X
B codex Bambergensis s. X
H codex Bernensis s. X
D codex Dresdensis s s. XII
V codex Vindobonensis s. XII
R codex Vratislaviensis Rhedig. s. XIII
A codex Vratislaviensis s. XIII
O codex Guelferbytanus s. XV
-

Cornelius Nepos Sallustio Crispo
suo salutem.

Cum multa ago Athenis curiose, inveni histori-
am Daretis Phrygii ipsius manu scriptam, ut titulus
indicat, quam de Graecis et Troianis memoriae man-
davit. quam ego summo amore complexus continuo
transtuli. cui nihil adiciendum vel diminuendum rei
reformandae causa putavi, alioquin mea posset videri.
optimum ergo duxi ita ut fuit vere et simpliciter per-
scripta, sic eam ad verbum in latinitatem transver-
tere, ut legentes cognoscere possent, quomodo res
gestae essent: utrum verum magis esse existiment,
quod Dares Phrygius memoriae commendavit, qui per
id ipsum tempus vixit et militavit, cum Graeci Troia-
nos obpugnarent, ane Homero credendum, qui post
multos annos natus est, quam bellum hoc gestum est.
de qua re Athenis iudicium fuit, cum pro insano habe-
retur, quod deos cum hominibus belligerasse scripserit.
sed hactenus ista: nunc ad pollicitum revertamur.

INCIPIT PROLOGUS DARETIS FRIGII ET HISTORIA
de vastatione Troiae A cornelio nepote in latinum sermonem
translata *M* INCIPIT PROLOGUS CORNELII IN HISTORI-
AM TROIANI BELLII *G*

salustio *MG* suo *om.* *G* | sat *M*

1 Dum m. ath. cur. agerem *G* 2 frigii libri ubique
3 quam—mandavit *om.* *M* 5 cui] cum *G* | rei formandae
causa *M* esse ordinandae rei *G* reformandae *Dederichus.*
6 possint *G* 7 et] ut *M* | scriptura *G* 8 transuerterem *M*
transuere *D* uertere *G* 10 essent gestae *G* | u. v. m.
(u. m. v. *DF*) e. ex. *om.* *M* existimandum sit *V fort.* utrum
magis uera existimanda essent quae 11 quas *M* | mandavit
memoriae *G* 12 id *om.* *MG* habet *AD* | et militavit *om.* *G* |
dum *M* quo *G* nos cum | troianique pugnarent *G* 13
Anne *G* an *D* Minime *M* | credendum est *G* 14 quam—
est *om.* *M* | h. b. factum est neminem dubitare putamus *V*
15 de qua re *DF* Denique *M* Et quia *C* | iudicium fuit]
iugiter fuit mentio *V* | Homerus *add.* *D* post cum | prope pro
magno *G* 16 bella gessisse *D* | discriberet *M* 17 sed
om. *M* | aeternus *G* | ita *MG* ista *H* | reuertar *G*.

DARETIS PHRYGII DE EXCIDIO TROIAE HISTORIA.

I. Pelias rex [in Peloponneso] Aesonem fratrem habuit. Aesonis filius erat Iason virtute praestans, et qui sub regno eius erant, omnes hospites habebat et ab eis validissime amabatur. Pelias rex ut vidit
5 Iasonem tam acceptum esse omni homini, veritus est, ne sibi iniurias faceret et se regno eiceret. dicit Iasoni Colchis pellem inauratam arietis esse dignam eius virtute: ut eam inde auferret, omnia se ei daturum pollicetur. Iason ubi audivit, ut erat animi
10 fortissimi et qui loca omnia nosse volebat et quod clariorem se existimabat futurum, si pellem inauratam Colchis abstulisset, dicit Peliae regi se eo velle ire, si vires sociique non deessent. Pelias rex Argum

---

INCIPIT IPSA HISTORIA DE EXCIDIO TROIANORUM
M EXPLICIT PROLOGUS INCIPIT HISTORIA DE TROIAE
EXCIDIO ET BELLIS TROIANORUM CORNELII A DARETE
PRIMUM COMPOSITA G

1 Peleas *hic et infra M* | rex fuit *G* | in peloponense *M*
in pelopenenso et *G exp. Obrechtus* | Essonem *M etesonem G*
2 Essonis *M Esonis G* | Iason erat *G* | uir quidam pre-
stans eis qui s. peliae r. eius fuerant *G* 3 omnes eos *G* |
habuit *D V* ualde diligebat *G* 4 amatus est *D V* dilige-
batur vl amabatur *G* 6 insidias *B* | facerent *M* | se *om.*
G | eiceret] priuaret *D V* et se r. eiceret *om. M* 7 apud
colchos *G* | ar. inaur. *G* | dignum cuius uirtutem expertam esse
G 8 eam pellem *G* | post auferat *add. G:* praecepit. Quod
si fecerit quae poposcerit ab eo | ei se *G* 9 pollicitus *M* |
ubi haec *G* 10 fortissimus *M* | et quod] atque *G om. V*
12 colcis abstulisset et *M* | peleo *M* | uelle eo *G* 13 si—
deessent *om. M.*

architectum vocari iussit et ei imperavit, ut navim aedificaret quam pulcherrimam ad voluntatem Iasonis. per totam Graeciam rumor cucurrit navim aedificari, in qua Colchos eat Iason pellem auream petiturum. amici et hospites ad Iasonem venerunt et pollicentur se una ituros. Iason illis gratias egit et rogavit, ut parati essent cum tempus supervenisset: interea navis aedificatur et cum tempus anni supervenisset, Iason litteras ad eos misit, qui erant polliciti sese una ituros et ilico convenerunt ad navem, cuius nomen erat Argo. Pelias rex quae opus erant in navim inponi iussit et hortatus est Iasonem et qui cum eo profecturi erant, ut animo forti ad perficiendum irent, quod conati essent. ea res claritatem Graeciae et ipsis factura videbatur. demonstrare eos qui cum Iasone profecti sunt non videtur nostrum esse: sed qui volunt eos cognoscere, Argonautas legant.

II. Iason ubi ad Phrygiam venit, navim admovit ad portum Simoenta: deinde omnes de navi exierunt in terram. Laomedonti regi nuntiatum est mirandam navim in portum Simoenta intrasse et in ea multos iuvenes de Graecia venisse. ubi audivit Laomedon rex, commotus est: consideravit commune periculum esse, si consuescerent Graeci ad sua litora adventare navibus. mittit ad portum, qui dicant, ut Graeci de finibus excedant, si non dicto obaudissent, sese armis eos de finibus eiecturum. Iason et qui

1 imperat *M* 2 pulchram *M* 4 erat *M* | iason p. aur. *om.* *M* | petiturus *M* 7 veniret *M* | interea — supervenisset *om.* *M* 9 sese *om.* *G* 10 navim *G* 11 fuerant *MG* fuerunt *M* erant *F* | navim *G* 12 profecti sunt *M* profecturi essent *G* profecturi erant *H* 14 quae *G* quo *M*, unde scripsi quod | gratiae *G* grecis *M* 15 hos *G* 18 Igitur Iason *G* 19 symoentis *M*, item infra 22 aduectos esse de grecia *G* 23 est et *G* 24 ad — aduentare *om.* *M* | navibus aduentare *G* transposui 25 navibus uti *M* 26 discedant de f. eius *G* | sin dicto non *Dederichus* 27 tum *add.* *G* ante sese | eos *om.* *M*.

cum eo venerant graviter tulerunt crudelitatem Laomedontis sic se ab eo tractari, cum nulla ab eis iniuria facta esset. simul timebant multitudinem barbarorum, si contra imperium conarentur permanere, ne obrimerentur, cum ipsi non essent parati ad proeliandum: navim conscenderunt et a terra recesserunt, Colchos profecti sunt, pellem abstulerunt, domum reversi sunt.

III. Hercules graviter tulit a rege Laomedonte contumeliose se tractatum et eos qui una profecti erant Colchos cum Iasone, Spartam ad Castorem et Pollucem venit, agit cum his, ut secum suas iniurias defendant, ne Laomedon impune ferat, quod illos a terra et portu prohibuisset: multos adiutores futuros, si se accommodassent. Castor et Pollux omnia promiserunt se facturos quae Hercules vellet. ab his Salaminam profectus ad Telamonem venit: rogat eum, ut secum ad Troiam eat, ut suas suorumque iniurias defendat. Telamon promisit omnibus se paratum esse, quae Hercules facere vellet. inde ad Phthiam profectus est ad Peleum rogatque eum, ut secum eat ad Troiam. pollicitusque est ei Peleus se iturum. inde Pylum ad Nestorem profectus est rogatque eum Nestor, quid venerit. Hercules dicit quod dolore commotus sit, velle se exercitum in Phrygiam ducere. Nestor Herculem conlaudavit operamque suam ei

---

1 uenerunt *G* | grandilitatem *M* 2 se *om.* *M* | ut nulla gratia et ab his magis iniuriam factam esse *M* 3 Laomedonti *add.* *G* post esset 6 proelium *G* | et *om.* *G* 12 secum *om.* *M*, *habet* *A.* utrum *G* (*pro ut secum*) 13 ferret *G* | a *om.* *G* 15 f. sese commutuassent *M* 16 ab his] inde *F* 17 prof. est *G* | rogatque *G* 19 omnibus rebus *MG* rebus *om.* *F* se ad omnia *V* 20 uelit facere *M* | frigiam *M* phiciam *G* pythiam *F* pithiam *V* *corr.* *Mercerius* 22 se i. pel. *G* 23 inde] In *M* | ad nestorem pilum *G* 24 ut quid *G* | ueniret *M* | quo *V* 25 d. in frig. *M* 26 operaque sua et poll. *M*.

pollicitus est. Hercules, ubi omnium voluntates intellexit, naves paravit, milites elegit. ubi tempus datum est proficiscendi, litteras ad eos, quos roga-
 verat, misit ut venirent cum suis omnibus: cum venissent, profecti sunt in Phrygiam: ad Sigeum noctu⁵
 accesserunt. inde Hercules Telamon et Peleus exercitum eduxerunt: navibus qui praesidio essent Castorem et Pollucem et Nestorem reliquerunt. *quod ubi*
 Laomedonti regi nuntiatum est classem Graecorum ad Sigeum accessisse, et ipse cum equestri copia ad¹⁰
 mare venit et coepit proeliari. Hercules ad Ilium ierat et imprudentes qui erant in oppido urgere coepit. quod ubi Laomedonti nuntiatum est urgeri ab hostibus Ilium, ilico revertitur et in itinere obvius Graecis factus ab Hercule¹⁵
 occiditur. Telamon primus Ilium¹⁵ oppidum introiit, cui Hercules virtutis causa Hesionam Laomedontis regis filiam dono dedit. ceteri vero qui cum Laomedonte ierant occiduntur. Priamus in Phrygia erat, ubi eum Laomedon eius pater exercitui praefecerat. Hercules et qui cum eo venerant praedam²⁰
 magnam fecerunt et ad naves deportaverunt. inde domum proficisci decreverunt, Telamon Hesionam secum convexit.

IV. Hoc ubi Priamo nuntiatum est patrem occisum, cives direptos, praedam devectam, Hesionam²⁵

---

2 naues XII G | elegit | paravit G 4 ut venirent misit
 M venirent Qui G | cum venissent | convenissent; Et M
 5 ad — accesserunt om. G 6 peleius G 7 e navibus quae
 G navibusque M 8 quod ubi *addidi* 9 classim G
 10 et ipse] Laomedon G 11 coepitque G 12 prudentes M | in oppido om. M | oppugnare G obiurgare B
 13 oppidum ab h. impugnari Ilium G 14 obviam G 15 prius M | Ilium om. G 17 Laomedontis filii qui cum eo fuerant occiduntur hypsipilus volcontis ampitus G (Amphitus Hysiphilus Volcontus *apud Iscanum de bello Troiano I 446*).
 19 pater eius G 21 deportant M 23 secum duxit B
 25 cives direptos om. M | devectam MG nos devectam.

sororem dono datam, graviter tulit tam contumeliose Phrygiam tractatam esse a Graeis, Ilium petit cum uxore Hecuba et liberis Hectore Alexandro Deiphobo Heleno Troilo Andromacha Cassandra Polyxena. nam
 5 erant ei etiam alii filii ex concubinis nati, sed nemo ex regio genere dixit esse nisi eos qui essent ex legitimis uxoribus. Priamus ut Ilium venit, ampliora moenia extruxit, civitatem munitissimam reddidit. et militum multitudinem ibi esse fecit, ne per ignorantiam opprimeretur, ita ut Laomedon pater eius oppressus est. regiam quoque aedificavit et ibi aram Iovi statuamque consecravit. Hectorem in Paeoniam misit, Ilio portas fecit, quarum nomina sunt haec:
 10 Antenorea Dardania Iliia Scaea Thymbraea Troiana et postquam Ilium stabilitum vidit, tempus expectavit. ut visum est ei iniurias patris ulcisci, Antenorē vocari iubet dicitque ei velle se eum legatum in Graeciam mittere: graves sibi iniurias ab his qui cum exercitu venerant factas in Laomedontis patris nece
 20 et abductione Hesionae: quae omnia tamen aequo se animo passurum, si Hesiona ei reddatur.

V. Antenor, ut Priamus imperavit, navim conscendit et profectus venit Magnesiam ad Peleum: quem

---

1 sor. suam *G* 2 a grecis esse *G* 3 hecuba *G*, ut fere semper | deiphoebo *M* deiphebo *G* ut plerumque 4 casandra *G* | polixena *M* 5 ei om. *M* | sed eos *G* eos *M* 6 duxit *B* | nisi eos om. *G* 7 minime moram fecit *add.* *G* post venit 8 exstruxit et *M* | addidit *M* 9 mult. mil. *G* 10 opprimerentur *G* 12 iovi statori aram cons. *G* | iouis *M* | Hectorem om. *M* sed est lacuna | poeniam *G* poemia *M* 13 haec s. nom. *G* 14 antenoridas *M* antenoride *G* | dardanidas *M* dardanidae *G* dardania *F* | scaea *M* sceae *G* | timbria *M* tymbria *G* timbrea *F* 15 et] denique *G* 16 pat. ini. *G* 17 eum om. libri *add.* *Mercurius* 18 ut cum *MG add.* ante graves, *ibidem add.* ut conqueratur *edit. Venet.* 1499 19 factas in om. *G* 20 Hesionae et *M* | Hesionae quae] sororis pertulisset *G* | tamen om. *M add.* post ei 21 redderetur *G* 23 manesiam *M*.

Peleus hospitio triduo recepit, die quarto rogat eum, quid venerit. Antenor dicit quae a Priamo mandata erant, ut Graios postularet, ut Hesiona redderetur. haec ubi Peleus audivit, graviter tulit et quod haec ad se pertinere videbat, iubet eum de finibus suis⁵ discedere. Antenor nihil moratus navim ascendit, secundum Boetiam iter fecit, Salaminam advectus est ad Telamonem, rogare eum coepit, ut Priamo Hesionam sororem redderet: non enim esse aequum in servitute habere regii generis puellam. Telamon¹⁰ Antenori respondit nihil a se Priamo factum, sed quod virtutis causa sibi donatum sit se nemini daturum: ob hoc Antenorem de insula discedere iubet. Antenor navim conscendit et in Achaïam pervenit. inde ad Castorem et Pollucem delatus coepit ab his¹⁵ postulare, ut Priamo satisfacerent et ei Hesionam sororem redderent. Castor et Pollux negaverunt iniuriam Priamo factam esse, Antenorem discedere iubent. inde Pylum ad Nestorem venit, dixit Nestori qua de causa venisset. qui ut audivit coepit Ante-²⁰norem obiurgare, cur ausus sit in Graeciam venire, cum a Phrygibus priores Graeci laesi fuissent. Antenor ubi vidit nihil se impetrasse et contumeliose [Priamum] tractari, navim conscendit, domum reversus est. Priamo regi demonstrat, quid unusquisque²⁵

1 accepit *M* suscepit *G* recepit *R* 2 veniret *M* solus | die — venerit *om.* *G* | ea quae *G* 3 reddatur *MG* tantum redderetur *R* 4 tulit eo quod *G* | haec ad se *DV* *om.* *M* haec pertinere ad se *G* 5 videbatur *M* videbantur *DV* | suis *om.* *M* 7 boetiam *M* boeciam *G* | salamina *G* 9 equum esse diu *G* esse debitum *M* 10 servitutem *G* | regiam puellam *G* 12 quod] quoniam *M* | sibi *om.* *M* | se *om.* *M* 13 iubet et *M* 14 Antenor — pervenit *om.* *G* 17 sororem *om.* *G* 18 f. e. pr. sed laomedontem eos prius lesisse *G* 21 esset *G* 22 Graeci *om.* *M* 23 ubi vidit ant. *B* ubi audiuit ant. *M* antenor ubi audiuit *G* nostrum scripsi ex *B* et *G* | et se et Pr. cont. *F* 24 Priamum *uncis inclusi* | tractare *M* | ascendit *G* 25 quomodo *MG* quod *H*, nos quid.

responderit et quomodo ab illis tractatus sit simulque hortatur Priamum, ut eos bello persequatur.

VI. Continuo Priamus filios vocari iubet et omnes amicos suos Antenorem Anchisen Aenean
 5 Ucalegonta *Bucolionem* Panthum Lamponem et omnes filios, qui ex concubinis nati erant. qui ut con-
 venerunt, dixit eis se Antenorem legatum in Graeciam misisse, ut hi sibi satisfacerent quod patrem
 suum necassent, Hesionaam sibi redderent: illos con-
 10 tumeliose tractasse *Antenorem* et Antenorem ab eis nihil impetrasse. verum quoniam suam voluntatem
 facere noluissent, videri sibi exercitum in Graeciam mitti qui poenas repeterent ab eis, ne barbaros Graeci
 inrisui haberent. hortatusque est Priamus liberos
 15 suos, ut eius rei principes forent, maxime Hectorem, erat enim maior natu. qui coepit dicere se volunta-
 tem patris vindicaturum et Laomedontis avi sui necem et quascumque iniurias Graeci Troianis fe-
 cissent, executurum, ne impunitum id Graecis foret, sed
 20 vereri, ne perficere non possent quod conati essent: multos adiutores Graeciae futuros, Europam bellicosos
 homines habere, Asiam semper in desidia vitam exer-
 cuisse et ob id classem non habere.

1 responderet *G* responderit *F* resp. et quom. *om. M.* |
 tractatus sit] tractavit *M* 2 hortatus est *M* hic hor-
 tatur *G* | Priamum *om. G* 3 uocari] suos *G* 4 anchisen
 Eneam *G* 5 Uchalegon *MG* Ucalegonta *B* | Bucolionem
om. M pignalionem *G* nostrum *Mercerius* | panthum *F* |
 Talanaim *M* thaphantum *G* | lampotem *M* *om. G* Lam-
 ponem *Mercerius* | et omnes — eis *om. G* 7 se] Sane
M 10 tractantes *MG* tractasse *F* | Antenorem *addidi*
post tractasse, *Dederichus* uoluit contumeliose se, quod habet
F | nil ab eis *G* 11 quod erat *add. M* ante uerum | uo-
 luntate id f. (*om. suam*) *M* 13 reperirent *M* | ab eis *om. G*
 14 inrisu *M* | liberos] filios *G* 15 maxime *B* 16 autem
MG enim *RV* | uelle ante se *MG*, *om. alii* 17 uindica-
 turum] exequi *G* 18 necem ulcisci *G* 19 executurum
om. G | id *om. G* 20 possent *F*, *rell. fere* potuissent 23
 ob id] ideo *G* | classem *G*.

VII. Alexander cohortari coepit, ut classis prae-
 pararetur et in Graeciam mitteretur: se eius rei prin-
 cipem futurum, si pater velit: in deorum benignitate
 se confidere, victis hostibus laude adepta de Graecia
 domum rediturum esse. nam sibi in Ida silva, cum 5
 venatum abisset, in somnis Mercurium adduxisse Iuno-
 nem Venerem et Minervam, ut inter eas de specie
 iudicaret: et tunc sibi Venerem pollicitam esse, si
 suam speciosam faciem iudicaret, daturam se ei uxore-
 rem, quae in Graecia speciosissima forma videretur: 10
 ubi ita audisset, optimam facie Venerem iudicasse.
 unde sperare coepit Priamus Venerem adiutricem
 Alexandro futuram. Deiphobus placere sibi dixit
 Alexandri consilium et sperare Graecos Hesionam
 reddituros et satisfacturos, si, ut dispositum esset, 15
 classis in Graeciam mitteretur. Helenus vaticinari
 coepit Graios venturos, Ilium eversuros, parentes et
 fratres hostili manu interituros, si Alexander sibi
 uxorem de Graecia adduxisset. Troilus minimus natu
 non minus fortis quam Hector bellum geri suadebat 20
 et non debere terri metu verborum Heleni. ob quod
 omnibus placuit classem comparare et in Graeciam
 proficisci.

VIII. Priamus Alexandrum et Deiphobum in
 Paeoniam misit, ut milites legerent. ad concionem 25

1 coh. coepit] cohortabatur *M* solus 2 eius addidi
 3 futurum] fore *G* | uellet *G* | in deorum] de eius *M* 4
 debere *add.* *M* post confidere | laude et de *om.* *M* 5 cum
 in uen. *G* 6 somniis *M* 8 iudicasset *M* 9 specio-
 siorem *G* fort. speciosissimam 10 speciosior *MG* spe-
 ciosissima *edit.* *Venet.* 1499 fort. qua non in Gr. speciosior
 11 optima *G* 12 deberet *M* debere *G* coepit e coniectura
 scripsi | priamum *G* 14 cons. Alex. *G* | sperabat *M* | Hes.
 Gr. *G* 15 si *om.* *G* | esset] erat *G* 18 interituros] inter-
 fecturos *B* 19 natus *M* 20 minimus fortis namque
 hectori *M* 21 et *om.* *G* | ob addidi e coniectura 22
 clases *G* | comparari *MG* compararem *B*, nos comparare
 23 proficisci] mitti *G* 25 poenia *M* peoniam *G* | mittit *G*.

populum venire iubet, commonefacit filios, ut maiores
 natu minoribus imperarent, monstravit quas iniurias
 Graeci Troianis fecissent: ob hoc Antenorem legatum
 in Graeciam misisse, ut sibi Hesionam sororem red-
 5 derent et satis Troianis facerent: Antenorem a Graeis
 contumeliose tractatum neque ab his quicquam impe-
 trare potuisse: placere sibi Alexandrum in Graeciam
 mitti cum classe qui avi *sui* mortem et Troianorum
 iniurias ulciscatur. Antenorem dicere iussit, quomodo
 10 in Graecia tractatus esset. Antenor hortatus est
 Troianos, ne horrescerent, ad debellandam Graeciam
 suos alacriores fecit, paucis demonstravit quae in
 Graecia gesserat. Priamus dixit, si cui displiceret
 bellum geri, suam voluntatem ediceret. Panthus
 15 Priamo et propinquis prodit ea, quae a patre suo
 Euphorbo audierat, dicere coepit si Alexander uxorem
 de Graecia adduxisset, Troianis extremum exitium
 futurum, sed pulchrius esse in otio vitam degere,
 quam in tumultu libertatem amittere [et periculum
 20 inire]. populus auctoritatem Panthi contempsit, re-
 gem dicere iusserunt quid vellet fieri. Priamus dixit
 naves praeparandas esse, ut eatur in Graeciam, uten-
 silia quoque populo non deesse. populus conclama-
 vit per se moram non esse, quo minus regis prae-
 25 ceptis pareatur. Priamus illis magnas gratias egit,
 concionemque dimisit. ac mox in Idam silvam misit,
 qui materiem succiderent, naves aedificarent, Hecto-

---

1 filios et ut *MG* et *om.* *B* *aliquae* 2 inperarent *G* |
 monstravit *om.* *G* 4 Hesiona redderetur soror *G* 5 fe-
 cissent *G* 7 in *om.* *M* 8 sui *om.* *libri, habet edit.*
Venet. 1499 14 suam — ediceret *om.* *M* 16 euforuo *G*
 euforbo *M* | ut si *MG* si *R* 17 exicium *G* 18 factu-
 rum *M* | pulchrum *MG* pulcrius *VR* | ocio *G* 19 et peri-
 culum inire *om.* *V non male* 20 populus — fieri *om.* *G*
 22 ut in gr. eatur *G* ut eant in gr. *M* 23 esse *G* | cla-
 mavit *G* 24 praeceptis regis *G* 25 pareat *M* 26 con-
 tionemque *M* | ac — aedificarent *om.* *M.*

rem in superiorem Phrygiam misit, ut exercitum pararet [et ita paratus est]. Cassandra postquam audiuit patris consilium, dicere coepit quae Troianis futura essent, si Priamus perseveraret classem in Graeciam mittere. 5

IX. Interea tempus supervenit: naves aedificatae sunt, milites supervenerunt, quos Alexander et Deiphobus in Paeonia elegerant. et ubi visum est navigari posse, Priamus exercitum alloquitur, Alexandrum imperatorem exercitui praeficit, mittit cum eo Deiphobum Aenean Polydamantem imperatque Alexandro, ut primum Spartam accedat, Castorem et Pollucem conveniat et ab his petat, ut Hesiona soror reddatur et satis Troianis fiat: quod si negassent, continuo ad se nuntium mittat, ut exercitum possit in Graeciam 15 mittere. post haec Alexander in Graeciam navigavit adducto secum duce eo, qui cum Antenore iam navigaverat. non multos ante dies quam Alexander in Graeciam navigavit, et antequam insulam Cytheream accederet, Menelaus ad Nestorem Pylum proficiscens 20 Alexandro in itinere occurrit et mirabatur classem regiam quo tenderet. utrique occurrentes aspexerunt se invicem inscii quo quisque iret. Castor et Pollux ad Clytemestram ierant secum Hermionam neptem

---

2 et ita paratus est *B om. non male V paratus*] profectus *M* | esset *G* 3 patris consilium *om. G* 4 perseverasset *M* 6 naues] classes *G* 8 phoenia *M* peonia *G* | nauigare *libri*, nauigari *Dederichus* 10 exercitus *G* | praefecit *MG* praeficit *B* 11 polid. *MG* | ut — petat *om. libri, add. edit. Venet. 1499 pro his rogare D* 13 soror eius *G* 15 exercitus p. in gr. mitti *G* 17 iam nauigare sciebat *MG et omnes fere libri*, prius nauigabant *R* iam prius nauigauerat *edit. Venet. 1499* 19 in ante insulam *add. editiones* | cyteriam *M* citheream *G* cytheream *D et sic infra* 20 accederent *M* | prof. pilum *G* 22 tenderent *G* 23 se ⁿ *om. M* | inscii] in *M* 24 clitemestrem *G* classentemem-
sra *M* | hermoniam *G* | neptem suam Helenae *om. M.*

suam Helenae filiam adduxerant. Argis Iunonis dies festus erat his diebus, quibus Alexander in insulam Cytheream venit, ubi fanum Veneris erat: Dianae sacrificavit. hi qui in insula erant, mirabantur classem
 5 regiam, interrogabant ab illis, qui cum Alexandro venerant, qui essent, quid venissent. responderunt illi a Priamo rege Alexandrum legatum missum ad Castorem et Pollucem, ut eos conveniret.

X. At Helena vero Menelai uxor, cum Alexander in insula Cytherea esset, placuit ei eo ire. qua
 10 de causa ad litus processit. oppidum ad mare est Helaea, ubi Dianae et Apollinis fanum est. ibi rem divinam Helena facere disposuerat. quod ubi Alexandro nuntiatum est Helenam ad mare venisse, conscius
 15 formae suae in conspectu eius ambulare coepit cupiens eam videre. Helenae nuntiatum est Alexandrum Priami regis filium ad Helaeam oppidum, ubi ipsa erat, venisse. quem etiam ipsa videre cupiebat. et cum se utrique respexissent, ambo forma sua incensi tem-
 20 pus dederunt, ut gratiam referrent. Alexander imperat, ut omnes in navibus sint parati, nocte classem solvant, de fano Helenam eripiant, secum eam auferant. signo dato fanum invaserunt, Helenam non invitam eripiunt, in navim deferunt et cum ea mulieres ali-
 25 quas depraedantur. quod cum Helenam abreptam oppidani vidissent, diu pugnauerunt cum Alexandro, ne Helenam eripere posset: quos Alexander fretus sociorum multitudine superavit, fanum expoliavit, ho-

---

1 filiam *om.* *MG* habet *A* | adduxerunt *MG* adduxerant
A adducentes *R* | Iunonis] io nonus *M* 2 in *om.* *L* 3
 ibique *H* 4 in *om.* *G* 5 regiam *om.* *L* 6 uel quid
R qui *G* 9 At uero hel. *G* 10 esset] uenisset *G* 11
 oppidum — Helaea *om.* *G* | Helaea] helena *L* 12 Ubi
 dianae *B* ibi d. *LG* 13 decreuerat *G* 15 eius] suo *G*
 17 heleam *L* helenam *G* | ubi ipsa *R* u. helena *LG* 19
 conspexissent *G* 22 Helenam *om.* *G* 25 quod ubi *G*
 arreptam *L* 27 ne — posset *malim expungere, possit L.*

mines secum quam plurimos captivos abduxit, in naves inposuit, classem solvit, domum reverti disposuit, in portum Tenedon pervenit, ubi Helenam maestam alloquio mitigat, patri rei gestae nuntium mittit. Menelao postquam nuntiatum est Pylum, cum Nestore Spartam profectus est, ad Agamemnonem fratrem misit Argos rogans, ut ad se veniat.

XI. Interea Alexander ad patrem suum cum magna praeda pervenit et rei gestae ordinem refert. Priamus gavisus est sperans Graecos ob causam recuperationis Helenae sororem Hesionam reddituros et ea quae inde a Troianis abstulerunt. Helenam maestam consolatus est et eam Alexandro coniugem dedit. quam ut aspexit Cassandra, vaticinari coepit memorans ea quae ante praedixerat. quam Priamus abstrahi et includi iussit. Agamemnon postquam Spartam venit, fratrem consolatus est et placuit, ut per totam Graeciam conquisituri mitterentur ad convocandos Graecos et Troianis bellum indicendum. convenerunt autem hi: Achilles cum Patroclo Euryalus Tlepolemus Diomedes. postquam Spartam accesserunt, decreverunt iniurias Troianorum persequi, exercitum et classem comparare: Agamemnonem imperatorem et ducem praeficiunt. hi legatos mittunt, ut tota Graecia conveniant cum classibus et exercitibus ornati paratique ad Atheniensem portum, ut inde pariter ad Troiam proficiscantur ad defendendas suas iniurias. Castor

---

1 captivos *om.* *G* | adduxit *G* 4 alloquio mestam mitigavit *G* 5 misit *G* | p. in pilo n. *LG* | Pylum *scripsi cum M* 7 argos *M* | argis *LG* | a se *L* 10 ob hanc *G* 11 haesionam *L* 13 consolatur et *G* 14 vaticinare *L* 15 memorans *om.* *G* | praedixit *G* 16 abstrahi *G* 18 conquisitores *V* | mitterent *LV* mitterentur quaesituri *G* 19 pro Graecos fert. reges 20 Eurialus *LG* 21 tlepolemus *B* Tlepolemus *LG* 23 comparandam fere libri comparari *V* comparare *Mercerius* | et ducem *om.* *G* 25 conveniat *LG* conveniant *B*.

et Pollux in recenti, postquam audierunt Helenam suam sororem raptam, navem conscenderunt et secuti sunt. cum in litore Lesbio navem solverent, maxima tempestate *exorta* nusquam eos comparuisse creditum est, postea dictum est eos immortales factos, itaque Lesbios navibus eos usque ad Troiam quaesitum isse neque eorum usquam vestigium inventum domum renuntiasse.

XII. Dares Phrygius, qui hanc historiam scripsit, ait se militasse usque dum Troia capta est, hos se vidisse, cum indutiae essent, partim proelio interfuisse, a Dardanis autem audisse qua facie et natura fuissent Castor et Pollux. fuerunt autem alter alteri similis capillo flavo oculis magnis facie pura bene figurati corpore deducto. Helenam* similem illis formosam animi simplicis blandam cruribus optimis notam inter duo supercilia habentem ore pusillo. Priamum** Troianorum regem vultu pulchro magnum

---

* Ioannis Malalae Chronographia lib. V p. 114. Georgii Cedreni Historiarum compendium P. 124. Tzetzes Antehomerica 115—120. Constantini Manassis Compendium Chronicum p. 24 u. 1157 seqq. Iosephus Iscanus de bello Troiano IV 172 seqq.

** Malal. p. 130—136 Meriones, Idomeneus Philoctetes Ajax Locrus Neoptolemus Calchas. Priamus Hector Deiphobus Helenus Troilus Alexander Aeneas [Glaucus *pro hoc scribendum est adiectivum γλανκός*] Antenor. Hecuba Andromacha Cassandra Polyxena. Isaacius Porphyrogenneta *περὶ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου* sub finem: Agamemnou Menelaus Achilles Patroclus Ulixes Diomedes Nestor Protesilaus Palamedes Meriones Idomeneus Ajax Locrus Neoptolemus Calchas Priamus Hector Deiphobus Helenus Troilus Alexander Aeneas Antenor. Hecuba Andromacha Cassandra Polyxena Hector. Iosephus Iscanus IV, 43—171 Priamus Hector Deiphobus Helenus Troilus

---

2 suam *om.* G | nauim G   3 cumque G | litore L | nauim G   4 oppressi *add.* V correpti *editt. uett.* nos *exorta* | numquam penitus B   6 esse L   10 troiam captam L
14 similes G   17 notam] *Lessingius maluit moram.*

voce suavi aquilino corpore. Hectorem blaesum candidum crispum strabum pernicipibus membris vultu venerabili barbatum decentem bellicosum animo magno in civibus clementem dignum amore aptum. Deiphobum et Helenum similes patri dissimili natura, Deiphobum fortem Helenum clementem doctum vatem. Troilum magnum pulcherrimum pro aetate valentem fortem cupidum virtutis. Alexandrum candidum longum fortem oculis pulcherrimis capillo molli et flavo ore venusto voce suavi velocem cupidum imperii. Aeneam rufum quadratum facundum affabilem fortem cum consilio pium venustum oculis hilaribus et nigris. Antenorem longum gracilem velocibus membris versutum cautum. Hecubam magnam aquilino corpore pulchram mente virili piam iustam. Andromacham oculis claris candidam longam formosam modestam sapientem pudicam blandam. Cassandram mediocri statura ore rotundo rufam oculis micantibus futurorum praesciam.

Alexander Aeneas Antenor Hecuba Andromacha Cassandra Polyxena Agamemnon Menelaus Achilles Patroclus Aiax Locrus et Telamonius Ulixes Diomedes Nestor Protesilaus Neoptolemus Palamedes Podalirius Machaon Meriones Briseis Castor et Pollux. Tzetzes Antehom. 125 — 127 Alexander, 222 — 225 Protesilaus, 353 — 358 Chryseis et Briseis, 397 — 400 Palamedes. Posthom. 362 — 383 Priamus Hecuba Andromacha Cassandra Helenus Deiphobus Aeneas Antenor Troilus, 469 — 480 Achilles Patroclus Antilochus, 492 — 495 Aiax, 504 — 507 Polyxena, 525 — 530 Neoptolemus, 580 — 583 Philoctetes, 651 — 675 Agamemnon Menelaus Nestor Idomeneus Meriones Locrus Calchas Diomedes Ulixes.

1 corpore *add. G* ante voce | blesum *LG* 3 magnum *G* 4 in civibus *LG* in cuius *suspiciatur Halmsius* | et post dignum *libri, expuncti* | amori *A* | aptum] *fort. pium* 5 dissimiles *G* 6 vatem *om. G* 10 Heneam *L* 11 cum *om. G* 12 hilar. oc. *G* | et *om. LG add. A* 14 magnam *om. G* 15 iustam piam *G* 18 candidam *add. G* ante rufam.

Polyxenam candidam altam formosam collo longo oculis venustis capillis flavis et longis compositam membris digitis prolixis cruribus rectis pedibus optimis, quae forma sua omnes superaret, animo simplici largam dapsilem.

XIII. Agamemnonem albo corpore magnum membris valentibus facundum prudentem nobilem divitem. Menelaum mediocri statura rufum formosum acceptum gratum. Achillem pectorosum ore venusto membris valentibus *et* magnis iubatam bene crispatum elementem in armis acerrimum vultu hilari largum dapsilem capillo myrteo. Patroclum pulchro corpore oculis caesiis viribus magnis verecundum certum prudentem dapsilem. Aiacem Oileum quadratum valentibus membris aquilino corpore iocundum fortem. Aiacem Telamonium valentem voce clara capillis nigris coma crispa simplici animo in hostem atrocem. Ulixem firmum dolosum ore hilari statura media eloquentem sapientem. Diomedem fortem quadratum corpore honesto vultu austero in bello acerrimum clamorosum cerebro calido impatientem audacem. Nestorem magnum naso obunco longo latum candidum consiliarium prudentem. Protesilaum corpore candido vultu honesto velocem confidentem temerarium. Neoptoleum magnum viriosum stomachosum blaesum vultu

1 polix. *G* pollix. *L* | longam ut altam candidam *G*
 2 compositam *M* composita *LG* 4 animi *G* 6 album *G*
 8 mediocris staturae *G* 10 *et om. libri, habet Mercerius* |
 uibatam *G* 12 mirteo *G* 13 caesiis *om. LG* cereis *M*
cesiis edit. Venet. 1499 | uiridibus *G* uirilibus *L* uiribus *B* |
 magnum *G* *corr. pr. m.* 14 oleum *M* oyleum *G* ioleum
L 16 thelam. *L* 17 an. simp. *B* | in hoste *G* 18

Olyxxen *L* | firmum *libri*, formosum *Mercerius* 21 chelebro
L 22 nasum *L* | abunco *L* | longo] largum *G* | maximum
add. LG ante candidum, om. R 23 candidum *G* 24
 tem. conf. *G* | Neobt. *L* 25 blesum *LG*.

bonum aduncum oculis rotundis superciliosum. Palamedem gracilem longum sapientem animo magnum blandum. Podalirium crassum valentem superbum tristem. Machaonem fortem magnum certum prudentem patientem misericordem. Merionem rufum mediocri statura corpore rotundo viriosum pertinacem crudelē inpatientem. Briseidam formosam non alta statura candidam capillo flavo et molli superciliis iunctis oculis venustis corpore aequali blandam affabilem verecundam animo simplici piam.

XIV. Deinde ornati cum classe Graeci Athenas convenerunt: Agamemnon ex Mycenis cum navibus numero C, Menelaus ex Sparta cum navibus numero LX, Arcesilaus et Prothoenor ex Boeotia cum navibus numero L, Ascalaphus et Ialmenus ex Orchomeno cum navibus numero XXX, Epistrophus et Schedius ex Phocide cum navibus numero XL, Ajax Telamonius ex Salamina adduxit secum Teucrum fratrem, ex Buprasione Amphimachum Diorem Thalpium Polyxe-

XIV. Dictys Cretensis I 17.

1 bonum] toruum O | fort. aduncum naso 3 Polachrium G 7 Bereseidam G Breseidam L 8 molli et flavo G 11 classibus G | Graeci add. A ante Athenas 12 micenis LG | cum et numero fere om. G, in eodem numeri litteris scripti sunt 14 archelaus LG archesilaus V Arcesilaus Merceriis | protenor LG | boetia G 15 Ascolofus L Ascalophus G | alimnus L alumnus G almenus F corr. in edit. Venet. 1499 | orcomoenio L orcomeno G corr. Merceriis 16 Epistropus et scedius LG Epistrofus et schedius edit. Venet. 17 potiden L phodicenno G phocide edit. Venet. | Thel. L | Teucrum G teuchrum L 18 post fratrem fortasse cum Dedericho haec addenda sunt: nauibus XII ex | apud Homerum II. II 557 Ajax Telamōnius duodecim naues ducit, Ajax Oileus II 534 quadraginta 19 bublationem L bubationem G bufarasionem F ex Elide Merceriis, nos Buprasione | amphimacum G amphibachum L | dorium LG, corr. Merceriis | tesium L thesium G Thalpium Merceriis | polix. LG | fort. Amphimachus Diore etc.

- num cum navibus numero XL, Nestor ex Pylo cum navibus numero LXXX, Thoas ex Aetolia cum navibus numero XL, Nireus ex Syme cum navibus numero LIII, Ajax Oileus ex Locris cum navibus numero XXXVII,
 5 Antiphus et Phidippus ex Calydna cum navibus numero XXX, Idomeneus et Meriones ex Creta cum navibus numero LXXX, Ulixes ex Ithaca cum navibus numero XII, Eumelus ex Pheris cum navibus numero X, Protesilaus et Podarces ex Phylaca cum
 10 navibus numero XL, Podalirius et Machaon Aesculapii filii ex Tricca cum navibus numero XXXII, Achilles cum Patroclo et Myrmidonibus ex Phthia cum navibus numero L, Telepolemus ex Rhodo cum navibus numero IX, Eurypylus ex Ormenio navibus
 15 numero XL, Antiphus et Amphimachus ex Elide navibus numero XI, Polypoetes et Leonteus ex Argisa

1 pilo G philo L | Nestori ab Homero II 602 nonaginta naues tribuuntur 2 etholia G 3 Uenerius G Onerius L | eximina L eximi G, id est: Nireus ex Syme | quinquaginta tribus G Homerus II 671 ei tres naues tribuit 4 cyleus L 5 antippus philippus LG thoas G toas L Anthippus phidippus thoas edit. Venet. Antiphus Phidippus Mercerius | caledonem L caledonae G om. Mercerius, ex Calydna Dederichus 7 uxiles L | itacha LG 8 XII] XL G | Aemelius ex pyrgis L Emeleus ex pürgis G corr. Mercerius. Eumelus apud Homerum II 713 undecim naues habet 9 Protelaus G | protharchus L potarcus G Podarces Mercerius | pylaca LG corr. Mercerius 10 Prodalirius L | maachon G | excolaphi filii L excolapifisi G 11
 0
 textrici G extrici L ex Tricca Mercerius | XXX IIbus G, apud Homerum II 733 ei triginta naues tribuuntur 12 post Patroclo add. G: nauibus numero L simul ex, om. postea nauibus L | et om. G | mirmidonibus LG | pthia (pithia sec. m.) L thaphia G Phthia Mercerius 13 Thelepomus L telepolemus G corr. in edit. Venet. | rodo LG 14 Euripilus LG | orcomeno L orco G Ormenio Dederichus 15 XLX G | Antippus G Xantippus L Antiphus Mercerius | amphimachus LG | iliden LG Elide edit. Venet. 16 Polibetes L polibetis G Polypoetes et Leonteus Mercerius | leontius LG | larisa fere omnes libri, dothonia F, Argissa Daceria.

navibus numero XL, Diomedes Euryalus Sthenelus ex Argis navibus numero LXXX, Philoctetes ex Melibea navibus numero VII, Guneus ex Cypho navibus numero XXI, Prothous ex Magnesia navibus numero XL, Agapenor ex Arcadia navibus numero 5 XL, Menestheus ex Athenis navibus numero L. hi fuerunt duces Graecorum numero XLVIII, qui adduxerunt naves numero mille CXXX.

XV. Postquam Athenas venerunt, Agamemnon duces in consilium vocat, conlaudat hortatur, ut 10 quam primum iniurias suas defendant. rogat, si cui quid placeat suadetque, ut, antequam proficiscerentur, Delphos ad Apollinem consulendum mitterent: cui omnes adsentiunt. cui rei praeficitur Achilles, hic cum Patroclo proficiscitur. Priamus 15 interea, ut audivit quia hostes parati sunt, mittit per totam Phrygiam qui finitimos exercitus adducant, domique milites magno animo comparat. Achilles cum Delphos venisset, ad oraculum pergit: et ex adyto respondetur Graecos victuros, decimoque anno Troiam 20 capturos. Achilles res divinas, sicut imperatum est,

---

1 XL] LX G | Eurialus LG | tenelus G exteleneus L
 2 exergis L | philoctites G fylopetes L 3 melibea G
 moeliboca L | cypro LG Cypho Mercerius, apud Homerum
 II 748 Guneus viginti duas naves habet 4 prothocelus L
 prothocelius G Prothous Mercerius 5 archadia LG 6
 XXI G | Cernus ex pilo navibus numero XXII add. L |
 Mensteus L Mnestheus G. Praeterea commemorantur ab
 Homero II 494 Penelus Leitus Clonius simul cum Areesiluo
 et Prothoenore, u. 540 Elephenor ex Euboea, u. 627 Mege e
 Dulichio cum navibus quadraginta uterque 8 centum
 mille XX G 11 rogat ut si G 12 quid om. G 13
 delfos et appollinam (a corr. ex e) L | de tota re add. G
 post consulendum | mitterent H mitti G 14 ass. G | praefertur
 G praeficitur — Patroclo om. L 18 denique G | militibus
 L | cum Achilles G 19 peruenisset G | et om. G | auditu
 LG adito FV etiam infra 20 respondit G | X^o quoque G.

fecit. et eo tempore venerat Calchas Thestore natus
 divinus. dona pro Phrygibus a suo populo missus
 Apollini portabat, simul consuluit de regno rebus-
 que suis. huic ex adyto respondetur, ut cum Argi-
 5 vorum classe militum contra Troianos proficiscatur
 eosque sua intellegentia iuuet, neve inde prius dis-
 cedant, quam Troia capta sit. postquam in fanum
 ventum est, inter se Achilles et Calchas responsa
 contulerunt, gaudentes hospitio amicitiam confirmant,
 10 una Athenas proficiscuntur, perveniunt eo. Achilles
 eadem in consilio refert, Argivi gaudent, Calchantem
 secum recipiunt, classem solvunt. cum eos ibi
 tempestates retinerent, Calchas ex augurio respondet,
 uti revertantur et in Aulidem proficiscantur. pro-
 15 fecti perveniunt. Agamemnon Dianam placat dicit-
 que sociis suis, ut classem solvant, ad Troiam iter
 faciant. utuntur duce Philocteta, qui cum Argo-
 nautis ad Troiam fuerat. deinde applicant classem
 ad oppidum quod sub imperio Priami regis erat, et
 20 id expugnant, praedaeque facta proficiscuntur. veni-
 unt Tenedum, ubi omnes occidunt. Agamemnon
 praedam divisit, consilium convocavit.

XVI. Inde legatos ad Priamum mittit, si velit
 Helenam reddere et praedam quam Alexander fecit
 25 restituere. legati eleguntur Diomedes et Ulixes, hi
 ad Priamum proficiscuntur. dum legati mandatis
 parent, mittuntur Achilles et Telephus ad praedan-

1 calcas *hic et saepius G* chalchas *L | C u. G |* testore *G*
 de nestore *L* 2 Nam troianus fuit *add. L ante* diuinus 3
 port. *Ap. G |* suisque rebus *L* 4 ex auditu *G* exa ditu *L*
 6 iuuet *F* iussit *LG |* ne uel *LG* ne uere *F* scripsi neve |
 discedat *F* 8 Achilles *om. G |* calchas *L* 9 gaudente *G*

10 eo] et *G* et *L* 11 calcantem *LG* 12 eas *L* 13
 tempestatem *G |* respondet *B* respondit *LG* 14 ut *G*
 17 faciunt *G |* filoctote *L* filocita (*corr. ex filoceta*) *G* 18
 iuerat *O* 19 erat *R* esset *LG* est *F* 22 praeda *L*
 23 uelit *M* uellet *LG* 25 eliguntur *L* 26 mandato *G*.

dam Mysiam. ad Teuthrantem regem veniunt praedamque faciunt. Teuthras cum exercitu superveniunt. quem Achilles fugato exercitu vulnerat: quem iacentem Telephus clipeo protexit, ne ab Achille interficeretur. commemorant inter se hospitium, quod ⁵ Telephus cum adhuc puer erat, a patre Hercule progenitus, a Teuthrante rege hospitio receptus est. Diomedem regem ferunt eo tempore venantem cum equis potentibus et feris ab Hercule interfectum Teuthranti regnum totum tradidisse: ob hoc eius ¹⁰ filium Telephum ei subpetias venisse. quod cum Teuthras intellegeret se eodem vulnere mortem effugere non posse, regnum suum Mysiam vivus Telepho tradidit et eum regem ordinavit. tum regem Teuthrantem Telephus magnifice sepelivit. suadet ei ¹⁵ Achilles, ut novum regnum conservet: ait plus multo eum exercitum adiuturum, si commeatum frumenti exercitui praepararet, quam si ad Troiam iret. itaque Telephus remanet. Achilles cum magno praedae commercio ad exercitum Tenedum revertitur, Aga- ²⁰ memmoni rem gestam narrat, Agamemnon adprobat conlaudat.

1 misiam L mesiam G | theutrantem LG | perueniunt G 2 theutras G theutrans L | superuenit G 3 vulneravit G 4 thelephus clyppee eum pr. L 5 post interficeretur G: Commemorant inter se hospicium quod thelephus cum adhuc puer erat, L: Eo enim tempore telephus adhuc puer erat 7 theutra L theutrante G 8 ferunt om. L add. post feris | uexantem libri, corr. Mercerius | cum om. L 9 equi G quosque L | potente efferis L 10 theutrantemque G theutrantique L | regem G | tutum G | reddidisse LG tradidisse A 11 supp. G 12 intellig. L 14 et L in marg. | eumque G | ordinat L | tunc — ei L in marg. 15 suadetque G 16 ait] et G 17 adiuturum G | commeatis (is corr. in u) L commeato G, scripsi commeatum | frumento G 18 exercitui prepararet L quotannis de eo regno eos adiunet G, malim compararet | iret] eat G 19 magna L 20 cum exercitu ad ten. G 21 Agamemnon om. L | appr. G.

XVII. Interea legati missi ad Priamum veniunt. Ulixes mandata Agamemnonis refert, postulat, ut Helena et praeda reddatur satisque Graecis fiat, ut pacifice discedant. Priamus iniurias Argonautarum commemorat, patris interitum, Troiae expugnationem et Hesioneae sororis servitutem, denique Antenorem legatum cum miserit, quam contumeliose ab eis tractatus sit, pacem repudiat, bellum indicit, Graecorum legatos de finibus repelli iubet. legati in castra Tenedum revertuntur renuntiantes responsum. res consulto geritur.

XVIII. Aderant vero ad auxilium Priamo adversus Graecos ducatores hi cum exercitibus suis, quorum nomina et provincias insinuandas esse duximus: de Zelia Pandarus Amphius Adrastus, de Colophonia Mopsus, de Phrygia Asius, de Caria Amphimachus Nastes, de Lycia Sarpedon Glaucus, de Larisa Hippothous et Cupesus, de Ciconia Euphemus, de Thracia Pirus et Acamas, de Paeonia Pyraechmes

---

XVIII. Dictys Cretensis II 35

2 mandata scripsi cum F conlaudat LG | refert G is in quid L 3 et praeda om. G | Graecis] regi G 4 pacifice] cum pace F^{ta} 6 hesionem L 7 commiserit (o corr. in u) L 8 tractus L 9 expelli G discedere F 11 consulto M consultum G consultim L 13 grecos V om. LG 15 amphion L ampon G, scripsi Amphius | adtractus G | de colofonia libri, an de Arisba scribendum? 16 Mopsus add. Mercerius | de Phrygia e coniectura adieci | masius LG scripsi Asius | de om. LG habet V | caras LG caris V, Caria uidetur correxisse Dederichus 17 de helyconia eufemus add. L post Amphimachus | nesteus L Mnneus G Nastes Mercerius | licia LG | clausus G claucus L glaucus F | post Glaucus add. G: de eliconia eufenus 18 hippotus G hipotus L Hippothous Mercerius | ciconia B cixonia LG | remus LG 19 tracia LG | pirus R pirrus B pileus L phylemus G | alcamus L calcamus G Acamas Mercerius | phoenia L | pretemeseus tropeus L praetemesus teropeus G loemer et astropeus F Pyraechmes Asteropaeus Dederichus.

et Asteropaeus, de Phrygia Ascanius et Phoreys, de Maeonia Antiphus et Mesthles, de Paphlagonia Pylaemenes, de Aethiopia Perses et Memnon, de Thracia Rhesus et Archilochus, de Adrestia Adrastus et Amphius, de Alizonia Epistrophus et Odius. his ductoribus et exercitibus qui paruerunt praefecit Priamus principem et ductorem Hectorem, dein Deiphobum Alexandrum Troilum Aenean Memnonem. dum Agamemnon consulit de tota re, ex Cormo advenit Naupli filius Palamedes cum navibus XXX. ille excusavit se morbo adfectum Athenas venire non potuisse: quod venerit, cum primum potuerit, gratias agunt rogantque eum in consilio esse.

XIX. Deinde cum Argivis non constaret exeundum ad Troiam clam noctu an interdium foret, Palamedes suadet et rationem reddit luce in Troiam escensionem fieri oportere et manum hostium deduci.

1 *post* Ascanius *L*: Xantypphus et merceres. Deboaetia sanius asamaus et porcius, *G*: xatippus et merceres: De boetia sanias asimaus et phortus, *deinde L et G*: de boetino epystropolis (epistropilis *G*) et boetius, *in quibus* Epistrophus et Odius, *qui infra appellantur, videntur latere* 2 paflaconia *F* pafadonia *L* plafaconia *G* | philemoenis *L* phillemenis *G* de Paphlagonia Pylaemenes *Mercerius* 3 aethyopia *L* | menno *G* | tracia *G* thraccia *L* 4 heseus *LG* | archilogus *L* argilogus *G* Rhesus et Archilochus *Mercerius* | agrestia *LG* Adrestia *Mercerius* | adarastus *L* 5 ampius *L* | alizonia *LG* | Odius et *add. Dederichus*, *posui post Epistrophus* | aepistrophus *L* *Commemorantur praeterea ab Homero II 816 Hector, 820 Aeneas Archelochus Acamas e Dardania, 858 Chromis et Ennomus* 6 pararunt *L* pararent *G* paruerunt *Dederichus* 7 *deinde G* 9 *consoluit (o corr. in u) L* 10 *palamedis L* 11 *aff. G* | posse *GL* (*corr. in potuisse*) 12 *quo L* *quo G* | *aduenerit G* | *potuerit L* 13 *rogant itaque L* 14 *Deinde — foret om. G* | *exeundi L* *exeundum V* 15 *interdiem fieret L* 16 *suadet rationem reddit G* *sua detractioe r. L* | *luce om. G* | *ad tr. L* *de troia G* | 17 *excess. LG, scripsi escensionem.*

itaque omnes ei adsentiunt. consulte Agamemnonem
 praeficiunt. legatos ad Mysiam ceterisque locis mit-
 tunt, ut exercitui commeatus subportandos curent,
Thesidas Demophoontem et Acamantem et Anium: deinde
 5 exercitum ad concionem convocat conlaudat imperat
 hortatur monet diligenter, ut dicto obaudientes sint.
 signo dato naves solvunt, tota classis ad latitudinem
 accedit ad Troiae litora. Troiani fortiter defendunt.
 Protesilaus in terram excursionem facit fugat caedit.
 10 cui Hector obviam venit et eum interfecit, ceteros
 perturbat. unde Hector recedebat, ibi Troiani fuga-
 bantur. postquam magna caedes utrimque facta est,
 advenit Achilles. is totum exercitum in fugam vertit,
 redegit in Troiam. nox proelium dirimit. Agamem-
 15 non exercitum totum in terram educit, castra facit.
 postera die Hector exercitum ex urbe educit et in-
 struit. Agamemnon contra clamore magno occurrit.
 proelium acre iracundumque fit, fortissimus quisque
 in primis cadit., Hector Patroclum occidit et spoliare
 20 parat., Meriones eum ex acie, ne expoliaretur, eri-
 puit. Hector Merionem persequitur et occidit. quem
 cum similiter spoliare vellet, advenit subpetias Me-
 nestheus, Hectori femur sauciat, saucius quoque multa
 milia occidit et perseverasset Achivos in fugam mit-

---

1 ei om. G | consulta G   2 ceterisque locis *libri praeter O, qui habet* ceterosque locos   3 exercitum ad L fort. ut exercitui in commeatu subportando succurrant | subportando A | succurrunt A curant L   4 hesidam LG Thesidas *Mercerius* | demorantem et anium L commorante et annum uertentes G Demophoontem Athamantem *Mercerius*, et Acamantem *Dederichus*   5 uocat G   6 essent LG sint BF   7 in] ad M | latitudine G   8 troiam LG troiae M troiana A | litora LG   14 redegit F rediit LG   15 totum om. G   16 exerc. ed. hector et G (om. ex urbe)   18 que om. L | quisquis L   19 et om. L   20 Quem merion L Mnereon G | spoliaretur G   22 similiter om. G | subpetias mnesteus G   23 quoque] quod L.

tere, nisi obuius illi Aiax Telamonius fuisset. cum quo cum congrediretur, cognovit eum esse de sanguine suo, erat enim de Hesiona sorore Priami natus. quo pacto Hector a navibus ignem removeri iussit et utrique se invicem remuneraverunt, et amici dis-
cesserunt.

XX. Postera die Graiugenaе indutias petunt. Achilles Patroclum plangit, Graiugenaе suos. Agamemnon Protesilaum magnifico funere effert ceterosque sepeliendos curat. Achilles Patroclo ludos funebres facit. dum indutiae sunt, Palamedes non cessat seditionem facere: indignum regem Agamemnonem esse, qui exercitui imperaret. ipse coram exercitu multa sua studia ostendit: primum suam excursionem castrorum munitionem vigiliarum circuitionem signi-
dationem librarum ponderumque dimensionem exercitusque instructionem. haec cum a se orta essent, non aequum esse, cum a paucis imperium Agamemnoni datum sit, eum omnibus qui postea convenissent imperare, praesertim cum omnes ingenium virtutemque exspectassent in ducibus suis. dum Achivi de imperio inter se vicissim certant, proelium post biennium repetitum est. Agamemnon Achilles Diomedes Menelaus exercitum educunt. contra Hector Troilus Aeneas occurrunt. fit magna caedes, ex
utraque parte fortissimi cadunt: Hector Boetem

---

1 aiax telemonius *G* | uenisset *L* 2 cum *om.* *L* 3
natus priami *G* 4 iubet *G* 8 graiugenesque *G* 9
protelaum *G* 10 funebres ludos *G* 13 imperat *L* *tum*
et indoctum *L* indocto *G* 14 excurionem *L* excussionem
G, scripsi excursionem 15 castrorum | suam *L* 17 orta
LG acta *Mercerius* 18 ut cum *LG* 19 dat. Ag. *L* |
esset *LG* sit *M* | uenissent *G* 20 ingenio *L* | uirtutum-
que *G* 22 inuicem certantur *G* 25 occurrunt. Et magna
cedes utrimque facta est fortissimi cadunt *G* 26 Boetem *G*
beotem *L*.

Arcesilaum Prothoenorem occidit. nox proelium dirimit. Agamemnon noctu in consilium omnes duces convocat suadet hortatur, ut omnes in aciem prodeant. et maxime Hectorem persequantur, quia de
5 his aliquos duces fortissimos occidit.

XXI. Mane facto Hector Aeneas Alexander exercitum educunt. omnes duces Achivorum prodeunt. fit magna caedes. multa milia invicem Orco dimittuntur. Menelaus Alexandrum persequi coepit:
10 quem respiciens Alexander sagitta Menelai femur transfigit. ille dolore commotus pariter cum Aiace Locro non cessant eum persequi. quos ut vidit Hector instanter fratrem suum persequi, subpetias cum Aenea ei venit. quem Aeneas clipeo protexit,
15 et de proelio ad civitatem secum adduxit. nox proelium dirimit. Achilles postera die cum Diomede exercitum educit. contra Hector et Aeneas. fit magna caedes: Hector Orcomeneum Ialmenum Epistrophum Schedium Elephenorem Dioren Polyxenum
20 duces occidit, Aeneas Amphimachum et Nireum, Achilles Euphemum Hippothoum Pylaeum Astero-
paeum, Diomedes Antiphum Mesthlen. Agamemnon ut vidit duces fortissimos cecidisse, pugnam revo-

---

1 archilocum *LG* arcisilaum *M*, unde Arcesilaum restitui | protenorem *LG* 2 Agamemnon — occidit *om.* *L*
7 duces *om.* *G* | Argiuorum *G* 8 inuicem *om.* *G* | Orco dimittuntur] morte dirimuntur *G* interimuntur *M* 12 cessat *G* 14 ei *supp.* cum enea superu. *G* 15 et secum *G* 18 orcomenen *LG* | palamonem *LG* Ialmenum *Dederichus* | epistrofum *LG* 19 scedium *LG* | cleo liel phenorem *L* helpinorem *G* | dorium *LG* | polix. *LG* 20 Eneam *G* | amphimachum *G* enphimachum *L* | nerium *M* metum *G* (*om.* et) moetum *L*, in *marginē* et nereum 21 euphemum *G* eufemum *L* | hyppotum *G* hypotum *L* | phileum *G* *om.* *L* Pyleum *Mercerius* | asterium *L* astoreum *G* Astero-paeum *Dederichus* 22 xantippum *LG* Antiphum *Dederichus* |
^{ne}mestem *L* mnestorem *G* Mesthlem *Mercerius* 23 duces *om.* *G*, *sup.* *lin.* *add.* *L*.

cavit. laeti Troiani in castra revertuntur. Agamemnon sollicitus duces in consilium vocavit, hortatur, ut fortiter pugnarent neque desisterent, quoniam maior pars ex suis superata sit, sperare se exercitum ex Mysia cotidie superventurum.

XXII. Postera die Agamemnon totum exercitum et omnes duces in pugnam prodire coegit. contra Troiani. fit magna caedes, acriter ex utraque parte pugnatur, multa milia hinc et inde cadunt nec differebatur pugna, ita ut continuis LXXX diebus animose pugnatum sit. Agamemnon ut vidit multa milia cotidie occidi neque sufficere mortuos sine intermissione funerari, misit legatos Ulixen et Diomedem ad Priamum, ut indutias in triennium peterent, ut suos funerarent, vulneratos curarent, naves reficerent, exercitum compararent, commeatum conueherent. Ulixes et Diomedes noctu ad Priamum vadunt [legati]. occurrit illis ex Troianis Dolon. qui cum interrogaret, quid ita armati noctu ad oppidum venissent, dixerunt se ab Agamemnone legatos ad Priamum missos. quos ut audivit Priamus venisse et desiderium suum exposuisse, in consilium omnes duces convocat, quibus refert legatos venisse ab Agamemnone, ut indutias in triennium peterent. Hectori suspectum videtur quod tam longum tempus

---

1 troiani leti *G* 2 in cons. d. conuocat *G* 3 ut *om. G* 5 cotid. ex. de moesia sup. *G* 6 die sup. *lin. add. L* 8 ex. u. p.] utrimque *G* 10 adeo ut *G* 11 animose *om. G* 12 cadere *G* 13 Ulixen et Diomedem *om. L* 14 in] ad *L* | peterent. Ulixes et diomedes ad Priamum veniunt. Inducias sicut inperatum est postulant ut *L* 15 funerare possent et curare et *G* 16 reficerent et *G* | repararent *G* | commeatusque *G* | conueherent (*superscr.* subueherent) *L* pararent *G* 18 leg. ad Pr. *G* legati *om. A non male* 19 interrogarentur *G* | quur *L* quid *G* 21 missos esse *G* 23 conuocauit q. r. l. ab ag. uenisse et i. in tr. petere *G* 25 quia *L* | tam *om. LG* habet *R*.

postulassent. Priamus dicere imperat, quid cuique videatur. omnibus placitum est indutias in triennium dare. interim Troiani moenia renovant, suos quisque saucios *curant*, mortuos cum ingenti honore
5 sepeliunt.

XXIII. Tempus pugnae post triennium supervenit. Hector et Troilus exercitum educunt. Agamemnon Menelaus Achilles et Diomedes etiam ipsi exercitum educunt. fit magna caedes. Hector in
10 prima acie Phidippum et Antiphum duces interficit, Achilles Lycaonem et Phorcyn occidit et ex cetera plebe multa milia ex utraque parte cadunt. acriter pugnatur diebus continuis XXX. Priamus ut vidit multos de suo exercitu cecidisse, mittit legatos ad
15 Agamemnonem, ut indutias peterent mensibus VI et ex consilii sententia Agamemnon concedit indutias. tempus pugnae supervenit. acriter per duodecim dies pugnatur. multi duces fortissimi hinc et inde cadunt, plures vulnerantur, plurimi in curatione
20 moriuntur. Agamemnon mittit ad Priamum legatos et triginta dierum indutias postulat, ut funerare mortuos suos possit. Priamus consulte fecit.

XXIV. At ubi tempus pugnae supervenit, Andromacha uxor Hectoris in somnis vidit Hectorem

---

1 cui^{9.} L   2 uideretur G   3 dare] petere G | Interea m. tr. G | quisque om. L   4 saucios curant om. G curant om. L, habent editt. uett. | mortuos om. LG, addidi ex R
5 funerant G   6 pugnae om. G   7 post educunt add. G cum enea mennone. Contra   8 etiam ipsi ex. ed.] concurrunt G   10 duces interfecit ph. et antippum et merionem G philippum et antyppum L   11 lyconium L lica-
onem G | euforbium G euforbium L et euforbium V phorcium F Phorcyn e coniectura scripsi | cetera ex G   12 m. m. hominum G | p. a. c. d. G   14 multa milia hominum G
15 et om. G   16 ex om. L | ex consilio (om. sententia) G
17 per dies XII G   20 legatos] nuntium G   22 possint G | annuitque add. editt. uett. post fecit   23 Ut dies pugnae G
24 ne hector in p. procederet G.

non debere in pugnam procedere: et cum ad eum visum referret, Hector muliebria verba abicit. Andromacha maesta misit ad Priamum, ut ille prohiberet, ne ea die pugnaret. Priamus Alexandrum Helenum Troilum et Aenean in pugnam misit. 5 Hector ut ista audivit, multa increpans Andromacham arma ut proferret poposcit nec retineri ullo modo potuit. maesta Andromacha summissis capillis Astyanactem filium protendens ante pedes Hectoris eum revocare non potuit. tunc planctu 10 femineo oppidum concitat, ad Priamum in regiam currit, refert quae in somnis viderit velle Hectorem ueloci saltu in pugnam ire, proiectoque ad genua Astyanacte filio suo eum revocare mandat. Priamus omnes in pugnam prodire iussit, Hectorem retinuit. 15 Agamemnon Achilles Diomedes Ajax Locrus ut viderunt Hectorem in pugna non esse, acriter pugnaverunt multosque duces de Troianorum numero occiderunt. Hector ut audivit tumultum Troianosque in bello saeve laborare, prosiluit in pugnam. sta- 20 timque Idomeneum obtruncavit, Iphinoum sauciavit, Leonteum occidit, Stheneli femur iaculo figit.

tor

2 hector] haec *L* | abicit], dicit esse *G* 3 ille *M*
 illi *LG* illum *F* Hectorem *V* | prohibeat *LG* prohiberet
FV 4 hel. alex. *G* 5 et om. *G*. | memnonem *add. G* post
 Aenean | in p. misit] arcessiri iubet. ut illi in p. prodirent
G 6 agnouit multum *G* 7 ut arma proferet *G* | retinere
LG retineri *M* 8 ulmodo *G* † maesta — potuit *om. L* |
 summissis capillis *om. V* 9 astianactem *G* 10 eum
om. G add. O 11 oppidum] urbem *G* 12 refert quod *G* |
 uideret *L* uiderat et *G* | uelle in pugnam — omnes *om. G*
 13 ienua *L* 14 adstantes *L* 15 in p. omnes *L* | pro-
 dire] reuocari *L* | retineri *G* 16 diomedes achilles *G* |
 locrius *L* 17 in pugna *om. G* | esse] prodire *G* 18 occiderunt]
 interfecerunt *G* 19 tumultum] ululatum *G* | troianosque
om. G 20 sei *L* et saeue *G* | troianos *add. G* ante labo-
 rare | pugna *L* 21 idumeneum *LG* | obtruncat — sauciat *G* |
 iphiclum *L* yphiclum *G* Iphinoum *Mercerius* 22 stenelei
G steneleum *L* | ia. fe. *LG* f. i. *F* | quem *add. G* post figit.

Achilles ut respexit multos duces eius dextera cecidisse, animum in eum dirigebat, ut illi obuius fieret. considerabat enim Achilles nisi Hectorem occideret plures de Graecorum numero eius dextera perituros. 5 proelium interea conliditur. Hector Polypoetem ducem fortissimum occidit dumque eum spoliare coepit, Achilles supervenit. fit pugna maior, clamor ab oppido et a toto exercitu surgit. Hector Achillis femur sauciavit. Achilles dolore accepto magis eum 10 persequi coepit nec destitit, nisi eum occideret. quo interempto Troianos in fugam vertit et maxima caede laesos usque ad portas persequitur: cui tamen Memnon restitit. et inter se acriter pugnaverunt, laesi utrique discesserunt. nox proelium dirimit. 15 Achilles saucius de bello rediit. noctu Troiani Hectorem lamentantur, Graiugeniae suos.

XXV. Postera die Memnon Troianos educit contra Graecorum exercitum. Agamemnon exercitum consulit suadetque indutias duum mensium postu- 20 lari, ut suos quisque sepelire possit. legati ad Priamum Troiam proficiscuntur, venientes desiderium prosecuti sunt, duum mensium indutias accipiunt.

XXV. Dictys Cretensis I 19

---

1 Quem ut resp. ach. G | multos duces eius dextera cecidisse] et tot ab eo duces interfectos G 2 illum dirigit G | fieret nec aliud in mente achillis est nisi ut hectorem comprehendat G 5 multa milia hominum interea trucidantur acre add. G ante proelium | interea om. G | poliboetem G poblibeten L 6 Et cum eum spoliare coepisset G 7 cupit B 8 ab] ex G | achilli L achilles G 9 sauciat G 10 desistit G 12 c. eos G | portam G | persequitur] fudit G | cui tamen] ciuitatem L 13 Memnon] non G | resistit et illi acriter inter se certauerunt lesi G 15 saucius om. G | redit G 16 Gr. suos om. G 17 educit M eduxit LG 19 consuluit L 20 unusquisque L | posset G | priamum addidi ex M.

Priamus Hectorem suorum more ante portas sepelivit ludosque funebres fecit. dum indutiae sunt, Palamedes iterum non cessat de imperio conqueri. itaque Agamemnon seditioni cessit et dixit se de ea re libenter laturum, ut quem vellent imperatorem⁵ praeficerent. postera die populum ad concionem vocat, negat se umquam cupidum imperii fuisse, animo aequo se accipere, si cui vellent dare: se libenter cedere: satis sibi esse, dum hostes ulciscantur et parvi facere cuius id opera fiat. se tamen¹⁰ regnum Mycenis habere, iubet dicere, si cui quid placeat. Palamedes prodit, suum ingenium ostendit. itaque Argivi libenter ei imperium tradunt. Palamedes Argivis agit gratias, imperium accipit administrat. Achilles vituperat imperii commutationem.¹⁵

XXVI. Interea indutiae exeunt. Palamedes ornatum paratumque exercitum educit instruit hortatur: contra Deiphobus. pugnatur acriter a Troianis. Sarpedon Lycius cum suis impressionem in Argivos facit caedit prosternit. obuius ei fit Tlepolemus Rhodius,²⁰ sed diu stando pugnandoque male vulneratus

1 ante portam suo more magnifice sepeliuit *G* 2 cui f. 1. facit *G* | fecit *H* facit *rell.* 3 conq. de imp. *G* conqueri *LG* conqueri *FV* 4 cedicioni *G* | de eam rem *L* 5 imp. praef.] imperaret *L* 7 negatque *G* 8 fort. scribendum si cui alii | se libenter cedere *F*, om. *L* (habet: sufficere sibi exercitum Troiae) ac se libenter accipere *G* 9 Satis sibi esse dum hostes ulciscantur et paruit facere cuius id opere fiat *G* om. *L* 10 opera *FV* ope *Mercerius* | sed t. *L* 11 mic. regn. *G* | quid om. *G* 12 placet *G* | sua ingenia *L* | et ostendit *LG* et om. *M* 13 achiui ut argivi *G* | libenter om. *G* | trad. ei imp. *G* 14 gr. ag. *G* | amministrat *G* 16 Interea om. *L* 17 ornatum paratumque] ornatur *L* | educit om. *L* educat *G* 18 idem fecit *add.* *G* post contra | deiphobum *L* 19 lucius *L* litius *G*

20 multos *add.* *G* post prosternit | ei obuius ruit *G* | ^{neopt}lepolemus *L* ne optolemus *G* | rodus *LG* triptolemus r. *A* 21 ac pugnando *G*.

cedit. succedit Pheres Admeti filius proelium re-
 stituit diuque cum Sarpedone comminus pugnando
 occiditur. Sarpedon quoque vulneratus de proelio
 recedit. itaque per aliquot dies proelia fiunt, ex
 5 utraque parte multi ductores occiduntur sed plures
 a Priamo. Troiani mittunt legatos, indutias postu-
 lant, ut mortuos sepeliant, saucios curent. Pala-
 medes indutias facit in annum, mortuos utrique
 sepeliunt, saucios curant. fide data ultro citroque
 10 in oppidum et castra Argivorum commeant. Pala-
 medes Agamemnonem legatum mittit ad Thesidas
 Acamantem et Demophoontem, quos legatos Aga-
 memnon praefecerat, ut commeatus compararent et
 frumentum de Mysia a Telepho acceptum subpor-
 15 tarent. ut eo venit, seditionem Palamedis narrat.
 illi moleste ferunt, Agamemnon ait se moleste non
 ferre, sua voluntate esse factum. interea naves on-
 erandas curat Palamedes, castra munit, turribusque
 circumdat. Troiani exercitum exercent, murum dili-
 20 genter instaurant, fossam et vallum addunt, cetera
 diligenter comparant.

XXVII. Postquam anni dies venit, quo Hector
 sepultus est, Priamus et Hecuba et Polyxena ceteri-

1 cecidit *G* | perseus *F* feres *L* | adasmeste *L* admeste
G Admeti *Peiper* 2 dumque *G* 3 Sarp. male mulctatus
G 4 rediit *G* | aliquod *G* | ex utr. p.] utrique *G* 5
 ductores et multi *G* 6 legatos ut *L* | ind. post.] ut inducias
 faciant *G* 7 ut—annum *om.* *L* ut *om.* *G* 8 mortuos utri-
 que] snosque *G* 9 fide magna ultra *G* 10 in *add.* *L*² |
 argium *L* | commeant *G* 11 tesidas *L* 12 et achaman-
 tem *G* agamemnonem *L* | demofontem *LG* | legatus *G* 13
 compararetur *LG* nostrum *R* 14 subportent *LG*, nostrum
Mercerius 15 ut eo uenerunt *G* hii ubi ueniunt *L* ut eo-
 uenit *F* | narrat *LG* narrat *B* 16 ille m. fert *LG*, nostrum *F*
 17 suaque u. id f. e. *G* interea *om.* *L* | Pal. n. comparandas
 curat *G* | onerandas *M* honorandas *L* 19 querunt troiani
 quare exercitum exercent quur murum *L* 20 sarciunt *G* |
 fossas *G* 22 quo *sup.* et *L* 23 hecuba *G* aecuba *L* |
 ceterique] et alii *G*.

que Troiani ad Hectoris sepulchrum profecti sunt. quibus obuius fit Achilles: Polyxenam contemplatur, figit animum, amare vehementer eam coepit. tunc ardore compulsus odiosam in amore vitam consumit et aegre ferebat ademptum imperium Agamemnoni 5 sibi que Palamedem praepositum. cogente amore Phrygio servo fidelissimo mandata dat ferenda ad Hecubam et ab ea sibi uxorem Polyxenam poscit: si dederit, se cum suis Myrmidonibus domum rediturum, quod cum ipse fecerit, ceteros porro ductores 10 idem facturos. servus proficiscitur ad Hecubam conuenit mandata dicit. Hecuba respondit velle se, si Priamo placeat viro suo: dum ipsa cum Priamo agat, servum reverti iubet. servus Achilli quid egerit nuntiat. Agamemnon cum magno comitatu 15 ad castra revertitur. Hecuba cum Priamo de conditione Achillis conloquitur. Priamus respondet fieri non posse, non ideo, quod eum indignum adfinitate existimet, sed si ei dederit et ipse discesserit ceteros non discessuros et iniquum esse filiam suam hosti 20 coniungere. quapropter si id fieri velit, pax perpetua fiat, et exercitus discedat, foedus iure sanciat: si id factum sit, se illi filiam libenter daturum.

1 ad sep. eius G 2 fuit libri, fit Mercerius 3 am. eam ueh. G | tum a. impulsus G 4 odiosam LG otiosam B | uitam in amore G consumere coepit G 5 egre G imperium om. G 6 cogentem L | amore om. L 7 fidelissimo om. L | mandata dat ferenda G mandat dicendum L 9 si dederit] hoc si fiat fidere G | mirmidonibus LG | redditurum L habiturum G 10 ipse om. G | porro om. G
 11 futuros L | uenit L cum uenit B 12 dixit L | se sed si L 13 uiro s. pl. G 14 seruus — nuntiat] Phiux L 16 de cond. ach. e. pr. G 17 respondit L rex G nos respondet 18 ideo om. L | ind. eum aff. existimet G eum ind. t. adf. extremum aestimet L 20 hospiti L 21
 uellet libri, nos velit 22 fieret L fiat et G | foederis iura G | sanctiantur G.

itaque Achilles ut constitutum erat servum ad Hecubam mittit, ut sciat quid cum Priamo egerit. Hecuba omnia quae cum Priamo egerat mandat servo. *is* Achilli refert. Achilles queritur in vulgus, unius
 5 mulieris Helenae causa totam Graeciam et Europam convocatam esse, tanto tempore tot milia hominum perisse, libertatem in ancipiti esse, unde oportere pacem fieri, exercitum reducere.

XXVIII. Annus circumactus est. Palamedes
 ~ 10 exercitum educit instruit, Deiphobus contra. Achilles iratus in proelium non prodit. Palamedes occasionem nactus impressionem in Deiphobum facit eumque obtruncat. proelium acre insurgit, acriter ab utrisque pugnatur, multa milia hominum cadunt. Pala-
 15 medes in prima acie versatur hortaturque, proelium ut fortiter gerant. contra eum Sarpedon Lycius occurrit eumque Palamedes interficit. eo facto laetus in acie versatur. cui exultanti et glorianti Alexander Paris sagitta collum transfigit. Phryges animadvertunt,
 20 Rege occiso cuncti hostes impressionem faciunt

1 itaque cum seruus ab achille ad hecubam missus esset eadem hecuba quae priamo egerat seruo dicit *G*
 nostrum *L* sed ultima ita: haecuba omnia priamo narrat mandat
 a seruo 3 quae cum priamo egerat *F* | seruus *G* his *L*
scripsi *is* 4 nunciat *G* | in uulgo *L* in uulgos *G*, *scripsi*
 in vulgus 6 uecatam *L* aduocatam *G* nos conuocatam |
 7 tanta pericula adiri *add. G* post perisse | in ancipiti]
 mancipatam *L* | unde oportere *om. G* habet p. f. debere 8
 exercitus recedere oportere *G* 10 ducit *L* 11 occasione
 ductus *L* 12 et eum *G* 13 proelium acre insurgit *om.*
G | acriter *om. L* 14 pugnatur] fugantur *L* 15 in *om. G* |
 uersatus hortatusque agant *L* 16 licius *sup. lin. L* licius
G 17 succurrit *L* | interfecit *G* 19 traicit *G* | frigus
G | animaduertunt] animum *G* 20 tela] illi *G* 21 h. c.
 inpr. f. *F* | hostes *om. L*.

Argivi cedunt, in castra confugiunt: Troiani persecuntur, castra obpugnant, naves incendunt. Achilli nuntiatum est, dissimulat. Ajax Telamonius fortiter defendit. nox proelium dirimit. Argivi in castris Palamedis scientiam aequitatem clementiam bonitatem lamentantur. Troiani Sarpedonem et Deiphobum deflent.

XXIX. Nestor qui maior natu erat noctu ductores in consilium vocat suadet hortatur, ut imperatorem praeficiant et si eis videatur eundem Agamemnonem minima cum discordia fieri posse. Item commemorat, dum ille imperator fuit, res prospere cessisse, felicem fuisse exercitum: si cui quid aliud videatur dicere suadet. omnes assentiunt, Agamemnonem summum imperatorem praeficiunt. postera die Troiani alacres in aciem prodeunt. Agamemnon exercitum contra educit. proelio commisso uterque exercitus inter se pugnat. postquam maior pars diei transiit, prodit in primo Troilus, caedit devastat, Argivos in castra fugat. postera die exercitum Troiani educunt: contra Agamemnon. fit maxima caedes, uterque exercitus inter se pugnat acriter. multos duces Argivorum Troilus interficit. pugnatur continuis diebus VII. Agamemnon indutias petit in duos menses. Palameden magnifico funere effert ceterosque duces ac milites utrique sepeliendos curant.

1 Argivi cedunt *transposui*, in libris est post occiso turpiter Argiui terga uertunt *add. G* ante in castra | persequ. *G* 2 oppug. *G* 3 nuntiatum *G* | fortissime *G* 5 bon. clem. *G* 6 deiph. et sarp. *G* 8 nocte *L* 12 his *F* isdem *G* ille *L* | esset *L* | res *om. G* 13 gestum esse satis *G* satis *L* quod corruptum esse puto ex cessisse | aliud quid uidetur *G* 14 assentiunt *G* 16 alacres] laeti ex oppido *G* 18 pugnatur *L* fugatur *G*, nos pugnat 19 prodiit *G* | in primo *scil. agmine libri, ut infra* p. 39, 1, in primis *edit. Venet.* | cedit *G* 20 tr. exerc. *G* 21 magna caedes *G* 22 pugnant *G* | acriter] pr. acre fit *G* 23 interfecit *L* *G* interfecit *L* 26 utique s. curat *G*.

XXX. Agamemnon dum indutiae sunt mittit ad Achillem Ulixen Nestorem et Diomedem, ut rogent eum in bellum prodire. abnegat Achilles maestus, quod iam destinaverat in bellum non prodire ob id quod promiserat Hecubae, aut certe se minus pugnaturum eo quod Polyxenam valde amabat: coepit male eos accipere qui ad eum venerant, dicens debere perpetuam pacem fieri, tanta pericula unius mulieris causa fieri, libertatem periclitari, tanto tempore desiderare: pacem expostulat, pugnare negat. Agamemnoni renuntiatur quid cum Achille actum sit, illum pertinaciter negare. Agamemnon omnes duces in consilium vocat, exercitum quid fieri debeat consulit, imperat dicere quid cuique videatur. Menelaus hortari coepit fratrem suum, ut exercitum in pugnam produceret, nec debere terreri, si Achilles se excusaverit, se tamen persuasurum ei, ut in bellum prodeat, nec vereri, si noluerit. commemorare coepit Troianos non habere alium virum tam fortem sicut Hector fuit. Diomedes et Ulixes dicere coeperunt Troilum non minus quam Hectorem virum fortissimum esse. Diomedi et Ulixi Menelaus resistens bellum geri suadebat. Calchas ex augurio respondit debere pugnare nec vereri quod modo superiores Troiani fuerint.

---

1 fiunt libri, sunt *Mercerius* 2 nest. ul. diom. *G* 3 ro-
 garent *G* | prod. in b. *G* | abnegat *om. L* 5 quod] quia *G* |
 se *om. L* 7 eos male *G* | ad se *G* 8 dicens *om. L* |
 perp. p. d. f. *G* | pacem — desiderare *om. L* 10 pugnae
 renuntiat *G* 11 cum] ab *L* 13 consilium *sup. lin.*
add. L | conuocat *G* | cons. quid f. d. *G* | debet *L* 14
 quid cui *G* 15 ut potius exercitus in p. prodeant *G* 17
 sed tamen pers. se ut *L* | prod. in b. *G* 18 vereri *L*
 19 alium *om. G* | tam *om. L* 20 et *om. G* 22 Diomedes
 et ulyxes menelao resistentes bellum geri prohibebant *G* 24
 nec vereri *om. L* | quod — fuerint *Mercerius*. quod superiora
 troiani faciunt *L* dummodo fiant tr. superiores *G*.

XXXI. Tempus pugnae supervenit. Agamemnon Menelaus Diomedes Aiax exercitum educunt. contra Troiani. fit magna caedes, pugnatur acriter, uterque exercitus inter se saeviunt. Troilus Menelaum sauciat, multos interficit, ceteros paulatim persequitur. 5 nox proelium dirimit. postera die Troilus cum Alexandro exercitum educit, contra omnes Argivi prodeunt, acriter pugnatur. Troilus Diomedem sauciat, in Agamemnonem impressionem facit nec non et ipsum sauciat, Argivos caedit. per aliquot dies pugnatur 10 acriter, multa milia hominum ex utraque parte trucidantur. Agamemnon ut vidit maiorem partem exercitus se cotidie amittere nec sufficere posse, petit indutias in sex menses. Priamus consilium cogit, indicat Argivorum desideria. Troilus negat 15 debere dari tam longo tempore indutias, sed potius impressionem fieri, naves incendi. Priamus quid cuique videatur dicere imperat. omnibus placitum est debere fieri quod Argivi petunt. Priamus itaque in sex menses indutias dedit. Agamemnon honorifice 20 suos sepeliendos curat, Diomedem Menelaum sauciatos curat. Troiani suos aeque sepeliunt. dum indutiae sunt, ex consilii sententia Agamemnon ad Achillem proficiscitur, ut eum ad pugnam provocaret. Achilles tristis negare coepit se proditurum, sed pacem peti 25

---

2 aiax diomedes *G* 3 troianos *L* | utrique *G* 4
 intra *L*¹ 5 cet. paul. pers.] argiuos in castra fugat *G*
 6 et alex. exerc. educunt *G* 7 arg. omnes *G* 8 acr.
 utrimque *G* 9 et *B* etiam *LG* 10 cedit *G* | aliquod *G*
 13 exerc. cott. am. se *G* | neque *G* 14 mittit inducias
 petere in sex *G* 15 Troiani negant *LG* troilus negat *R*
 18 dicere imperat q. cui uid. *G* 19 itaque *om. G* 20
 in sex menses *om. L* | dedit] facit *G* | suos honor. *G* 21
 saucios *G* 22 dum] he dum *G* 23 ag. ex consilio sen-
 tentiae *G* 24 cum nestore *add. G ante* proficiscitur | ut
 rogaret eum ut in bello prodeat *G* ut eum persuaderet *L*
 ad pugnam *addidi ex M, prouocaret e coniectura scripsi* 25
 negare] rogare *L* | non *add. L post se.*

oportere, conqueri coepit, quod Agamemnoni nihil negare possit: tamen cum tempus pugnae supervenisset, se milites suos missurum, ipsi excusatum haberet. Agamemnon ei gratias egit.

5 XXXII. Tempus pugnae supervenit. Troiani exercitum educunt. contra Argivi prodeunt. Achillés primo Myrmidones instruit, ad Agamemnonem paratos mittit. fit pugna maior, acriter saevitur. Troilus in prima acie Argivos caedit, Myrmidones fugat,
 10 impressionem usque in castra facit, multos occidit, plurimos sauciat. Ajax Telamonius obstitit. Troiani victores in oppidum revertuntur. postera die Agamemnon exercitum educit, omnes duces et Myrmidones prodeunt: contra Troiani in aciem laeti exeunt.
 15 proelio commisso uterque exercitus inter se dimicat, acriter per aliquot dies pugnatur, multa milia hominum ex utraque parte cadunt. Troilus Myrmidones persequitur sternit fugat. Agamemnon ut vidit ex sua parte multos occisos, indutias in dies triginta
 20 petit, ut suos funerare possit. Priamus indutias dedit. suos quisque sepeliendos curat.

XXXIII. Tempus pugnae supervenit. Troiani exercitum educunt. contra Agamemnon omnes duces in pugnam cogit. proelio commisso fit magna caedes,
 25 acriter saevitur. / postquam primum diei tempus

---

1 coepit] se quidem *G*   2 ^{possit} possit et *G* coepit *L*   4
 eo quod proposuisset a pugna abstinere *add. G post* haberet
 6 producunt *G*   7 primo *om. G* | mirmidonas *G hic et saepius*
 8 insequitur *L* seuitur *G*   9 cedit *G*   10 usque ad *G*
 12 oppidum] castra *G*   14 prodeant e contra *G* | troilum
add. L post contra | l. in a. *G*   15 dimicant *G*   16 dies
 aliquod *G*   18 ex suis partibus multos *L* plures ex sua
 parte *G*   20 petit in diebus *G* | suos *add. L sup. lin.* | fu-
 neraret (*om. possit*) *G*   21 facit *G* | suos quisque] suosque *L*
 23 omnes *om. G*   24 fit *om. L*   25 seuitur *G* insequuntur
L | postquam — transiit *om. L* | tempus diei superuenit *G*.

transiit, prodit in primo Troilus caedit prosternit: Argivi fugam cum clamore fecerunt. Achilles ut animadvertit Troilum iracunde saevire et Argivis insultare simulque sine intermissione Myrmidones prosternere, procedit in bellum. quem Troilus continuo excipit et sauciat. Achilles de proelio saucius redit. pugnatur continuis diebus sex. die septimo dum utrique exercitus proelio facto inter se pugnant, Achilles, qui aliquot dies vexatus in pugnam non prodierat, Myrmidones instruit: alloquitur hortatur, ut fortiter inpressionem in Troilum faciant. postquam maior pars diei transiit, prodit Troilus ex equo laetus. Argivi maximo clamore fugam faciunt, Myrmidones supervenerunt, inpressionem in Troilum faciunt, de quorum numero multi a Troilo occiduntur: dum acriter proeliantur, equus vulneratus corruit, Troilum implicatum excutit. Eum cito Achilles adveniēns occidit, ex proelio trahere coepit, quod Achilles interventu Memnonis complere non potuit, adveniēns enim Memnon et Troili corpus eripuit et Achillem vulnere sauciavit. Achilles de proelio saucius rediit. Memnon insequi eum cum multis coepit, quem

---

1 prodiit L | in primo libri, vulgo in proelio | cedit de-
 nastat prosternit G 2 A. cum vidit G 3 iracunde saevire]
 ita deseuire G | ins. arg. G 4 simulque s. interm. om. G
 5 prosternere] ab eo occidi argivos laborare G | procedit]
 prosiluit cum clamore G | eum cont. tr. G 6 exceptit G
 7 rediit L | cont. VII diebus G 8 u. exercitus inter se
 proelio commisso fugarentur G | fugantur L pugnant B 9
 qui om. G | aliquod L | diebus quia vexatus fuerat G 10
 hort. all. libri, transposui 11 ut om. L | obpr. L | faciunt L
 facerent G 12 maior om. L | trahit G 13 f. dum f. G
 14 mirmidonas his suppetias uenerunt exercitum retinuerunt
 inpr. G 15 de — occiduntur] ille multos occidit G 16
 proeliatu G | aequus L 17 ueniens L 18 ipso add. L
 post ex | quod — potuit] et subtrahisset nisi memnon super-
 uenisset suppetias G 20 et add. L post Memnon 21
 sauciat G | saucius G 22 redit G | memnon insequitur eum
 et cum multis inpressionem facit.

Achilles ut respexit, substitit: curato vulnere et aliquamdiu proeliatu Memnonem multis plagis occidit et ipse vulneratus ab eo ex proelio recessit. postquam Persarum ductor occisus est, reliqui in oppidum confugerunt, portas clausurunt. nox proelium dirimit. postera die a Priamo legati ad Agamemnonem missi sunt qui dierum XX inducias peterent, quod continuo Agamemnon concedit. Priamus igitur Troilum Memnonemque magnifico funere effert: ceterosque milites utrique sepeliendos curant.

XXXIV. Hecuba maesta, quod duo filii eius fortissimi Hector et Troilus ab Achille interfecti essent, consilium muliebre temerarium iniit ad ulciscendum dolorem. Alexandrum filium arcessit orat hortatur, ut se et fratres suos vindicaret, insidias Achilli faceret et eum nec opinantem occidat, quoniam ad se miserit et rogaverit, ut sibi Polyxenam daret in matrimonium: se ad eum missuram Priami verbis, pacem inter se foedusque firment constituent in fano Apollinis Thymbraei, quod est ante portam: eo Achillem venturum, conlocuturum ibique se illi

---

Ut respexit eum Ach. uiditque eum instare et laetari restitit curatamque post vulnere aliquamdiu proeliatu est *G* 3 ab eo bis ex *G* | rediit *G* 4 dux persarum *G* | pergame-norum exerc. fusus est *add. G* post est 5 fugerunt *G* | portas clausurunt *om. L* | pr. n. dir. *L* 6 clausis portis *add. L* post dirimit 7 ut ind. facerent. ag. ex consilio sententiae in dies XXX inducias facit *G* 8 igitur *om. G* 9 que *om. G* | magn. effert honore funeris *G* 10 uterque *G* 13 muliebre et *G* | iniit *om. G* | ad d. suum ulc. *G* 14 dolore *L* | arcescit *L* 15 fratres *om. G* | uindicaret] ulcisceretur *G* 16 facerent *G* 17 miserat et rogauerat *L*¹ *corr. a prima manu* | polixena in matrimonium daretur *G* 18 se ad] sed *G* | eam *G* 19 firment] facerent *G* | Constituunt *G* 20 fanum *L* | tyberii *G* 21 eo] et *G* | conloquuturum *L* collo-caturum *G* | ibise sibi ins. collocare *L* sibi ins. ei collocari *G*, nostrum e coniectura.

insidias collocare, satis sibi victum esse, si eum occideret. quod temptatum se Alexander promisit. noctu de exercitu eliguntur fortissimi et in fano Apollinis collocantur, signum accipiunt. Hecuba ad Achillem, sicuti condixerat, nuntium mittit. Achilles 5 laetus Polyxenam amans postera die ad fanum se venturum constituit. interea Achilles sequenti die cum Antilocho Nestoris filio ad constitutum veniunt simulque fanum Apollinis ingrediuntur, undique ex insidiis occurrunt, tela coniciunt: Paris hortatur. 10 Achilles cum Antilocho brachio sinistro chlamyde involuto enses dextra tenentes impetum faciunt. exinde Achilles multos occidit. Alexander Antilochum interimit ipsumque Achillem multis plagis confodit. ita Achilles animam ex insidiis nequiquam 15 fortiter faciens amisit. quem Alexander feris et volucris proici iubet. hoc ne faciat Helenus rogat, tunc eos de fano eici iubet et suis tradi: quorum corpora accepta Argivi in castra ferunt. Agamemnon eos magnifico funere effert Achillique sepulchrum 20

---

1 satis sibi visum esse *L* satis esse suae vitae *G* victum *e coniectura scripsi* 2 occideret et *L* occidisset *G* | quod—promisit] quia temerarius erat alexander cito promisit se facturum *G* 3 eliguntur] ducuntur *G* | fanum *L* 5 sicuti — nuntium] priami verbis qui ea quae de sponsalibus facienda sunt dicat *G* 6 laetus *om. G* 7 consequenti *L* 8 antiloquo *G* antiloco *L*, etiam infra | venit *G* 9 simul intro in f. *G* | intrat *G* 10 occurrunt—coniciunt *om. L*, 11 chlamyde *G* clamide *L* 12 enses: faciunt *in marg.* dextra tenentem impetum *L* quem fere sequor, dextra enses tenentes f. imp. *G* 13 exinde *om. G* 14 interimit *B* interemit *L om. G* | ipsumque] et *G* 15 confodiuit *L* | Achilles *om. L* | nequaquam *G* necquicquam *L* 16 pavens *L in marg.* faciens | ammisit *L* | feris] auferri *G* 17 rogat] multa commemorans prohibet *G* 18 tunc — iubet *om. L* | quorum — Argivi] achillem antilochum sui *G* 20 eos] achillem *G* | achillisque sepulchrum *L* et ut sepulchrum ei *G*.

ut faciat a Priamo indutias petit ibique ludos funebres facit.

XXXV. Deinde consilium convocat, Argivos alloquitur. placet omnibus, ut ea quae Achilles
 5 essent Aiaci propinquo eius commendarentur atque ita Ajax ait: cum filius Neoptolemus ei supersit, neminem aequius super Myrmidones principatum habere quam eum, oportere eum ad pugnam accersiri eique universa quae patris erant restitui. consilium
 10 idem placuit Agamemnoni et omnibus, datur negotium Menelao. hic Scyrum proficiscitur ad Lycomedem avum eius, imperat, ut nepotem suum mittat. quod Argivis Lycomedes libenter concedit. postquam indutiae exierunt, Agamemnon exercitum educit in-
 15 struit hortatur. contra Troiani ex urbe prodeunt. proelium committitur, in prima acie Ajax nudus versatur. clamore magno orto multi ex utroque exercitu pereunt. Alexander arcum tetendit, multos interfecit, Aiakis latus nudum figit. Ajax saucius
 20 Alexandrum persequitur, nec destitit, nisi eum occideret. Ajax fessus vulnere in castra refertur, sagitta

---

1 indutias *om.* *G* | fun. lud. *G* | fecit *L* 3 ad consilium *G* 4 placet omnibus *om.* *L* | ea quae — Ajax] quid faciendo opus sit dii consulantur a quibus responsum accipiunt per achillis progenie finem negotio dari. Cum haec
 concederentur
 nuntii retulissent agamemnon 5 commendarent *L* 6 cum achilli f. *G* (*om.* ei) | neoptolemus *L* 7 sup. Myrm. princ. *om.* *L* 8 habere] gerere *G* | quam eum *om.* *G* | eum *om.* *L* | accersiri *L* | quam — placuit] eumque accersiri ad exercitum oportere ut parentem suum ulciscatur tandemque rei terminus detur. Placet *G* (*om.* placuit) 10 Agamemnoni et omnibus *om.* *L* | dat *L* 11 hic scyrum *G* his circum *L* | lycomedem *G* 17 horto *G* | ex *om.* *G* | utraque parte perierunt fessi acriter pugnando *G* 18 tendit *G* 19 interfecit] occidit *G* | aiaci *G* | al. per hostes acriter persequi coepit *G* 20 eum *om.* *G* occideret] prosterneret *G*.

exempta moritur. Alexandri corpus ad urbem refertur. Diomedes virili animo in hostes impressionem facit. Phryges fessi in urbem confugiunt, quos Diomedes usque in urbem persequitur. Agamemnon exercitum circa oppidum ducit et tota nocte circa murum obsedit, curat, ut alterna vice vigiliis agant. postera die Priamus Alexandrum in oppido sepelit, quem magno ululatu Helena prosecuta est, quoniam ab eo honorifice tractata est. quam Priamus et Hecuba ut filiam aspexerunt et diligenter curaverunt, quod numquam Troianos despexisset Argivosque non desiderasset.

XXXVI. Postera die Agamemnon coepit exercitum ante portas instruere et Dardanos ad proelium provocare. Priamus subsistere, urbem munire et quiescere, usque dum Penthesilea cum Amazonibus superveniret. Penthesilea postea supervenit, exercitum contra Agamemnonem educit. fit proelium ingens, per aliquot dies pugnatur. Argivi fugantur in castra, obprimuntur. cui vix Diomedes obsistit, alioquin naves incendisset et Argivorum universum exercitum devastasset. proelio dirempto Agamemnon se in castris continuit. Penthesilea vero cotidie prodit

1 continuo *add. G* ante moritur 2 alexandro occiso *add.*

G post refertur | magno an. inpr. in h. f. *G* 3 in urbem ^{ad portas} confugiunt *L* auertuntur conf. in urbem portas obserrant *G* 6 persedit *L* obsedit et *G* | alternis vicibus diligenter *G* 7 in oppido *om. L* 8 magno ululatu] uulneratum *L* | quoniam — est *om. B* 9 hon. satis pertractata sit *G* | filium *G*
 11 desp. troiam *G* troiam disp. *L* 14 portam *G* | ad] in *G* | in bellum proritare *V* 15 silescere *L* quiescere coepit *G* 16 auxilio *add. G* post Amazonibus 17 postea penthesilea *G* postquam pent. *V* 18 agamemnon *G* 19 dies diu *G* | fugantur *om. G* | intra c. *G* 20 diomedis obstitit *G* | castra uastasset *add. G* post alioquin 21 et *om. G* 22 direpto *LG* | se] suos *G* 23 castra *L* | retinet. Interim pentes. prod. cott. deu. arg. iu *G*.

Argivos devastat et in bellum provocat. Agamemnon ex consilio castra munit tueturque et in bellum non prodit, usque dum Menelaus veniat. Menelaus ad Scyrum venit, arma Achillis Neoptolemo filio
 5 eius tradit, quae cum sumpsisset, *venit et in* Argivorum castris vehementer circa patris tumulum lamentatus est. Penthesilea ex consuetudine aciem instruit et usque ad Argivorum castra prodit. Neoptolemus Myrmidonum princeps contra aciem ducit, Agamemnon exercitum instruit. pariter ambo concurrunt.
 10 Neoptolemus stragem facit. occurrit Penthesilea et fortiter in proelio versatur, utrique per aliquot dies acriter pugnaverunt, multosque occiderunt. Penthesilea Neoptolemum sauciat: ille dolore accepto
 15 Amazonidum ductricem Penthesileam obtruncat. eo facto totum exercitum Troianorum in fugam convertit, in urbem victi refugiant, Argivi cum exercitu murum circumdant, ut foras Troiani exire non possent.

XXXVII. Hoc postquam Troiani viderunt, Antenor Polydamas Aeneas ad Priamum veniunt, agunt cum eo, ut consilium *convocet* et deliberet quid de fortunis *suis* futurum sit. Priamus consilium con-

---

3 veniat menelaus *G* | Menelaus — vehementer] cum neoptolemo. Neoptolemus ut aduenit arma patris sui accepit. Lamentatur *G* 4 ad scyrum *L* 5 venit et in *addidi* 7 lamentatus est *om. G add.* clamore magno | aciem] proelium *L* 8 et *om. G add* producit | ad *om. L* | castra arg. *G* prod. neopt. princ. mirmidonas contra educit *G* (*om. aciem*) 10 construit *L* | pariter *libri*, acriter *edit. Venet.* 1499 | ambo concurrunt *om. L* 11 fecit *L* | pentes. occ. fort. comminus stetit *G* 12 utrique] diu et *G* 13 acriter] ambo *G* | multosque utrique *A* multos utrique *LG*, nostrum e coniectura 15 Amazonum *G* | occidit ut obtruncat *G* 16 in fugam conuertit in urbem uicti uix refugiant *G* in urbem conicit in urbem uix refugit *M* in urbem conicit uix refugit *L* 18 possint *L* 20 nenerunt *G* 21 querant et *L* quaerit *M* cogat *G*, scripsi convocet et | de fort. q. f. sit deliberet *G* | suis *add. Mercerius*.

vocat. qui postulaverunt sibi loquendi facultatem dari, iubet eis dicere, quid desiderent. Antenor memorat principes defensores Troiae Hectorem ceterosque natos eius cum advenis ductoribus interfectos esse, Argivis remanere fortissimos Agamemnonem Menelaum Neoptolemum non minus fortem quam pater eius fuit. Diomedem Aiacem Locrum ceterosque complures summaeque prudentiae Nestorem Ulixen, contra Troianos clausos et metu contritos esse. suadet potius esse, ut Helena his reddatur et ea quae Alexander cum sociis abstulerat et pax fiat. postquam multis verbis de pace concilianda egerunt, surgit Amphimachus filius Priami adulescens fortissimus, malis verbis Antenorem adortus est et eos qui consenserant, increpare facta eorum, suadere potius educendum exercitum, inruptionem in castra faciendam, usque dum vincant aut victi pro patria occumbant. postquam is finem fecit, Aeneas exurgit, lenibus mitibusque dictis Amphimacho repugnat, ab Argivis pacem petendam magnopere suadet: Polydamas eadem suadet.

XXXVIII. Postquam dicendi finis factus est,

---

1 quid *L* | sibi *l. f.* dari *F'* *l. f. d.* *G om. L* 2
 eos *G* | commemorat *G* 3 defensoresque *LG* | Troiae
 Hectorem ceteros *om. L* | et natos *L* 4 esse *om. L* 5
 remanere] restare *G* 6 fortissimum *L* | fuisset *G* 7
 locrium *L* | quam plures *G* 9 et *L in marg.* metu, metu-
 que *G* | suadere posse potius *G (om. esse)* 10 his et quae
 al. abstulit reddantur et *G* 11 tulerat *L* 12 multa
 verba *G* | fecerunt *G unde scripsi* egerunt, satisfecerunt *L*
 13 archimachus *L* | adoliscens *L* 14 malis *L* | adorsus est
 ant. *G* | ethos qui *L* et eos qui una consenserunt *G* 15
 increpare eis *LG* | coepit *vulgo additur post eorum* | eorum
 et *G* 16 seducendum *L* 18 obcumbant *G* | his *LG* |
 fort. loquendi finem | exurgit lenis *m. uerbis G* 19 amphimachus
 refutat pacem pet. ab Ach. *G* 20 persuadet *L*
 Polydamas eadem suadet *om. L* 22 finis dic. *G*.

Priamus magno animo surgit, ingerit multa mala Antenori et Aeneae. eos belli appetendi auctores fuisse, ut legati in Graeciam mitterentur, Antenorem quidem obiurgat, quia pacem suadeat, cum ipse quoque legatus ierit et renuntiaverit se contumeliose tractatum esse et ipse bellum suaserit, deinde Aeneam qui cum Alexandro Helenam et praedam eripuerit: quapropter certum sibi esse pacem non fieri. imperatque, uti omnes parati sint, ut cum signum dederit, e portis irruptionem faciant, aut vincere aut mori sibi certum esse. haec postquam multis verbis dixit hortatusque est eos, consilium dimittit, Amphimachum secum in regiam ducit dicitque ei vereri se ab his qui pacem suaserunt, ne oppidum prodant, eos habere de plebe multos qui una sentiant, opus esse eos interfici. quod si hoc factum sit, se esse patriam defensurum et Argivos superaturum. simulque rogat, ut sibi fidelis et obaudiens paratusque cum armatis sit, id sine suspitione posse fieri, postera die se in arce ita uti solet rem divinam facturum eosque ad cenam vocaturum, tunc Amphimachus cum armatis irruptionem faciat eosque interimat. Amphimachus

---

1 surrexit *L* | mala multa *L*   2 ductores *libri*, auctores *Mercerius* | duct. app. b. f. in gr. mittendi legatos *G*   3 Antenorem -- suadeat *om. G*   4 persuadeat *L*, scripsi suadeat | 5 Antenor *add. G* post quoque | redierit *libri*, nos ierit | renuntiauerit] non negauerit *L*   6 et suaserit bellandum esse *G*   7 eripuerat *L*   8 quaproptum esse *G*   9 ut hi *L* | ut *om. G*   10 e *addidi e coniectura, uidetur esse in F*   12 eos *add. F*   13 in r. s. duxit dicit *G* duxit dixitque *L*, nos ducit dicitque   15 sentiunt *L*   16 eos *om. G* | si id (*om. quod*) *G* | factum sit] fuerit *L* | esse *om. G*   17 et *om. L*   18 audiens *L* obaudiens sit *G* | arm[is] *L*   19 ad

sit Sed id *L* sit idque *G* | ita f. p. *G* | Quae sequuntur ex *GF* restitui. postera — tunc] simulque suadet amphimachus se eos ad caenam peti. divinamque rem facturum. et ita insidiis circumuenturum *L*   21 Amphimachus — interimat *om. L*.

consilium eius approbat seque hoc facturum promittit. atque ita ab eo discedit.

XXXIX. Eodemque die clam conveniunt Antenor Polydamas Ucalegon Dolon, dicunt se mirari regis pertinaciam, qui inclusus cum patria et comitibus perire malit quam pacem facere. Antenor ait se invenisse quod sibi et illis in commune proficiat, quod quo pacto fieri possit dicturum, si sibi fides servaretur. omnes se in fidem Antenori obstringunt. Antenor ut vidit se obstrictum, mittit ad Aenean, dicit patriam prodendam esse et sibi et suis esse cavendum, ad Agamemnonem de his rebus aliquem esse mittendum, qui id sine suspitione curet, maturandum esse, animadvertisse se Priamum iratum de consilio surrexisse, quia ei pacem suaserit, vereri se, ne quid novi consilii ineat. itaque omnes promittunt, statim Polydamantem qui ex his minime invidiosus erat ad Agamemnonem clam mittunt. Polydamas in castra Argivorum pervenit, Agamemnonem convenit, dicit ei quae suis placuerint.

1 cons. eius adpr. *om. L* | seque hoc] se *L* 2 atque *om. L* ab eo discedit *F* ab eo discessit *L* discessit ab eo *G* 3 eodem *G* | die clam *om. L* | conveniunt *G* 4 uacalegon *L* | Amphidamas libri post Ucalegon, philidamas *F*, expunxi hoc nomen in quo nihil aliud nisi Polydamas latere puto | dolos *L* 5 clausus *G* 6 mallet *L.G* malit *AR* | facere] fieri *G* | ait si *L* 7 quid faciendum sit *add. G* post in-
ficiat
uenisse | quod] cum *G* | in commune — sibi *om. G* | prospiciat et consolatio *L* 8 et *L* quod *H* | dicturum *B* datum *L*
sibi *L* | fides servaretur] foret fides *G* 9 omnes ei f. ante-
i
norem obstr. *L* unde nostrum scripsi, o. in f. se obstr. *G* 10 ut *om. G* 11 dicens prod. esse urbem *G* 13 quid *L* qui id edit. *Venet.* 1499 quo id *G* | suspitione *L* | curet] fiat. Celerius *G* 14 dixit *add. G* post esse | se e coniectura addidi | iratum *om. L* 15 ei aperte de pace *G* 17 statimque *G* | his] suis *L* | invidiose *L* 20 placuerunt *G*.

XL. Agamemnon clam noctu omnes duces in consilium convocat eadem refert, quid cuique videatur dicere imperat. omnibus placitum est, ut fides proditoribus servaretur. Ulixes et Nestor dixerunt se
 5 vereri hanc rem subire, Neoptolemus hos refutat, dum inter se certant, placitum est signum a Polydamante exigi et id ipsum propter Sinonem ad Aenean et Anchisen et Antenorem mitti. Sinon ad Troiam proficiscitur et quia nondum claves portae Amphimachus custodibus tradiderat, signo dato Sinon vocem
 10 Aeneae et Anchisae et Antenoris audiendo confirmatus Agamemnoni renuntiat. tunc placitum est omnibus, ut fides daretur iureiurando confirmaretur, ut si oppidum proxima nocte tradidissent Antenori
 15 Ucalegonti Polydamanti Aeneae Doloni suisque omnibus parentibus fides servaretur nec non liberis coniugibus consanguineis amicis propinquis, qui una consenserant suaque omnia incolumia sibi habere liceat. hoc pacto confirmato et iureiurando adstricto

---

1 nocte *L* | duces *om. G*   2 uocat *G* | quidquid *L*   3
 dicere *L in marg.* | unde omnibus *L*   4 uereri se *G*   5
^{hanc}
 omnem rem *L* hanc temeritatem *G* | Neop. item eos *G* |
^{omnia}
 hos *L*   6 dum *L in marg.* | certantur *L*   7 exiit *G* | psinonem *LG*, propter id i. *Dederichus*   8 et *om. G* | mittit *G*
 9 portae *om. G* | cust. Amph. *G*   10 uoce *G*   11 anchise
 antenoris quoque *G* | confirmatur *G*   12 placuit omnibus *G*
 13 fidem dari foedere firmari iure iurando stringi *G tum*
^u
 cauere sibi ab his ut opp. *G* et capere de his sibi ut opp. *L*
^{n u}
 14 tradidisset et *L* prodisset aut *G* | ypedamanti *L* ant.
 eneae ucalegonti phidamanti dolon *G*   15 Doloni suisque]
 dolosuisque *L*   16 fides — non *om. G*   17 prop. am. *G* |
^u
 qui *om. L*, quoque *G*   18 consenserant *L* coniurassent
 omnibus fidem prestari *G* | suaque causa omnia (incoloma *in marg.*) sibi h. l. *L* suaque sacra bona o. sibi incolonia h. posse *G* et *add. V*   19 hoc *om. L* | et *om. LG* | astr. *G*.

suadet Polydamas noctu exercitum ad portam Scaeam adducant, ubi extrinsecus caput equi sculptum est, ibi praesidia habere noctu Antenorem et Anchisen, exercitui Argivorum portam reseraturos eisque lumen prolaturus, id signum eruptionis fore. 5

XLI. Postquam pacta dicta demonstrata sunt, Polydamas in oppidum redit, rem peractam nuntiat dicitque Antenori et Aeneae ceterisque quibus placitum erat, uti suos omnes in eam partem adducant, noctu Scaeam portam aperiant, lumen ostendant, exercitum inducant. Antenor et Aeneas noctu ad portam praesto fuerunt, Neoptolemmum susceperunt, exercitui portam reseraverunt, lumen ostenderunt, fugam praesidio sibi suisque ut sit providerunt. Neoptolemus praesidium dat, Antenor cum in regiam 15 ducit, ubi Troianis positum praesidium erat. Neoptolemus in regiam irruptionem facit, Troianos caedit, Priamum persequitur, quem ante aram Iovis obruncat. Hecuba dum fugit cum Polyxena, Aeneas occurrit: Polyxena tradit se ei, quam Aeneas ad patrem 20 Anchisen abscondit. Andromacha et Cassandra se

1 suadit *L* | scaeam *G* 2 ibi *L* | capud *L* 3 h. ibi pr. *G* | noctu *om. G*, *add. ante portam* | ant. cum anchise *G*
 4 exercitui Arg. *om. G* *add. eos* 5 eruptionis foris *L* irruptionis fore *G* *tom: dicunt, qui ibi presto forent qui ad*
 regem eos ducunt 6 Postquam] nusquam *L* | pacti *L*. dicta demonstrata] data *G* 7 factam *G* 8 dicit *G* de nita quoque *L*, *unde scripsi* dicitque | antenoris *L* | placitum] cautum *G* 9 ut hi *LG*, *scripsi* uti | in eam partem *L* *in marg.* ad eam partem muri *G* 10 p. scaeam *G* 11 educant *G* introducant *F* 13 fugae praesidium *Mercerius* 14 ut esset *Mercerius* 16 ubi — erat *om. G* 17 cedit *G* 18 ante aram iovis *L* *in marg. antea* in terram 19 haecubac. p. d. f. eneam incurrit. polyxenam ei tradit. Eneas *G* 20 p. tradidisset ei *L* | se *addidi* | quem *L* 21 anchisen eam absc. *G* | in edem m. se occ. *G*.

in aede Minervae occultant. tota nocte non cessant Argivi devastare praedasque facere.

XLII. Postquam dies inluxit, Agamemnon universos duces in arce convocat, diis gratias agit, 5 exercitum conlaudat, omnem praedam iubet in medio reponendam, quam cum omnibus partitus est simulque consulit exercitum, an placeat Antenori et Aeneae et his qui una patriam prodiderint, fidem servari. exercitus totus conclamat placere sibi. itaque convocatis 10 omnibus sua omnia reddit. Antenor rogat Agamemnonem, ut sibi loqui liceat: Agamemnon dicere iubet. principio omnibus Graiugenis gratias agit simulque commemorat Helenum et Cassandram pacem semper patri suasisse, Achillemque suasu 15 Heleni sepulturae redditum fuisse. Agamemnon ex consilii sententia Heleno et Cassandrae libertatem reddit. Helenus pro Hecuba et Andromacha Agamemnonem deprecatur commemoratque semper ab his esse dilectum. etiam his ex consilii sententia 20 libertas concessa est. interea praedam omnem exer-

2 praedamque *R* | exportare *G* 3 dies *om.* *G* | luxit
L illuxit *L*² | omnes *G* 4 arce Mineruae *G* | ait *G* 5
 in medium *G* 6 reponendam quem cum *L* referri ait
 se pariter cum *G* | partiturum satisque facturum *G* 7
 simulque *om.* *G* | et *om.* *G* 8 et his *et una om.* *L* | prodiderant *G* | quod ipsi ductores in clandestino confirmauerunt
add. *G* ante fidem seruari 9 sibi *L* in marg. | conuocatis-
 que omnibus uniuersa quae sua erant reddiderant *L* 11
 dicere *G* | placeat *L* 12 pr. antenor gr. grai. omu. *G* |
 gra||||| *L* 13 helenam *G* | cassandra *L* 14 semper p.
 bellum (*om.* pacem) *G* | achillen *G* | suasu — fuisse] sepul-
 turae reddi helenum effecisse et omnia helenum scire *G*
 16 consilio sententiae *G* 17 reddidit *G* | helena *F* | hel.
 rogare pro andr. agam. et pro hecc. coepit *G* 18 depre-
 catur *om.* *G* | commemorans semper ab h. d. (*om.* esse) *G*
 19 dilectum *F* | etiam — interea] Agamemnon ad consilium
 refert. placuit illis libertatem reddi suaque omnia *G* 20
 exercitui *om.* *G*.

citui ut decuit divisit, diis gratias egit, hostias immolavit. quinta die domum reverti constituunt.

XLIII. Ut dies profectionis advenit, tempestates magnae exortae sunt et per aliquot dies remanserunt. Calchas respondit inferis satis factum non esse. 5 Neoptolemo in mentem venit Polyxenam cuius causa pater eius perierat, in regia non esse inventam. Agamemnonem poscit conqueritur, exercitum accusat, Antenorem accersiri iubet imperatque ei, ut inquirat eam inventamque ad se adducat. Antenor ad Aeneam 10 venit et diligentius quaerit, ut, priusquam Argivi profiscantur, Polyxena Agamemnoni praesentetur. Polyxenam ab eis absconsam invenit, ad Agamemnonem adducit: Agamemnon Neoptolemo tradit, is eam ad tumulum patris iugulat. Agamemnon iratus 15 Aeneae quod Polyxenam absconderat eum cum suis protinus de patria excedere iubet. Aeneas cum suis omnibus profiscitur. Agamemnon postquam profectus est, Helena post aliquot dies maesta magis quam quando venerat domum reportatur cum suo 20 Menelao. Helenus cum Cassandra sorore et Andro-

---

1 ut decuit] aequaliter *G* | cuncti enim collaudauerunt *add. G* post divisit | gratias egit *om. G* | immolavit] et nota solunt *G* 2 et quinta die universi constituunt *L* quando debeant domum reverti constituunt *G* 3 tempestas magna exorta est *G* 5 Calchas ex augurio *G* | non esse sat. *G* 6 mente *G* 7 eius *om. G* | non *L sup. lin.* | esse in *r. G* 8 conqueritur *L* | incesat *G* 9 accersire *L* | imperat *G* | perquirat illam *G* inquaesitam *L*, *scripsi* inquirat eam 10 inventamque ad se *om. G add. et* | Antenor] is *G* 11 quaesivit *G* | prius quam] quam primum *G* 12 Pol. Ag. praes. *om. L* 13 ibi absconditam *G* | ad] et *L* 14 Agam. — iugulat *om. G* | tradidit *L* 16 clam *add. G* post quod 17 patria discedere (*om. de*) *G* | cum omnibus suis nauibus *G* 19 mesta magis quam ante quod acerrimam *L* m. m. q. alacris *G* m. m. et acerrima q. quando venerat *B* 20 domni *G* 21 Helenus — matre] *II.* cum casandra hecuba et andromacha *G*.

macha Hectoris fratris uxore et Hecuba matre Cheronensum petit.

XLIV. Hactenus Dares Phrygius mandavit literis, nam is ibidem cum Antenoris factione remansit. pugnatum est annis decem mensibus sex diebus. duodecim ad Troiam. ruerunt ex Argivis, sicut acta diurna indicant quae Dares descripsit, hominum milia DCCCLXXXVI et ex Troianis ruerunt usque ad oppidum proditum hominum milia DCLXXVI. Aeneas navibus profectus est, in quibus Alexander in Graeciam ierat, numero viginti duabus: quem omnis aetas hominum secuta est in milibus tribus et quadringentis. Antenorem secuti sunt duo milia quingenti, Helenum et Andromacham mille ducenti.

1 chersunesum *G* chaeronenson *L* 2 petiit *G* 3 actenus *G* | litt. mand. *G* 4 grecis *add. F* 5 decem et *L* | VII *G* 6 acta et d. *L* 7 dimisit conscripta *L* perscripsit *G* 8 DCCCLXXXVI h. m. (*om. et*) *G* 9 perierunt ex troianis *F* | circiter DCLXXVI m. h. *G* 10 in *om. G* 11 ierat] nauigauerat *G* | numero] cum nauibus *L* | uiginti duabus] CC *L* | quem omnibus has circiter secuta sunt tria milia CCCC hominum antenorem secuta *G* 13 duo milia] IID *G* 14 mille ducenti] ICC ^{ti} *G*.

hucusque historia daretis perscripta fuit. EXPLICIT DESTRUCTIO TROIAE *G*.

INDEX LATINITATIS.

Pagina et versus.

- A Priamo, *a parte Priami* 32, 6
 ab his profectus, *inde* 4, 16
 abductio Hesionae 6, 20
 abicere verba, *contemnere* 29, 2
 absconsus 51, 13
 accedere *locum* 11, 12 20 13,
 21 ad locum 5, 6 24, 8
 accersiri ad pugnam 42, 8
 accipere aliquid aequo animo
 - 31, 8 alique[m] male 36, 7
 accepto dolore 30, 9 44, 14
 accommodare se, *coniungere* 4,
 15
accusativus cum infinitivo. pro
eo quia: audivit quia hostes
 parati sunt 19, 16 quod:
 suspectum videtur quod tam
 longum tempus postulassent
 27, 25
 acerrimus in armis 16, 11 in
 bello 16, 20
 acta diurna 52, 6
 ad voluntatem alicuius 3, 2
 ad Phrygiam venit 3, 18
 ad Phthiam profectus est 4,
 20 eat ad Troiam 4, 22 ad
 Helaeam oppidum venisse
 12, 17 *ete.*
 adeptus, *passive* 9, 4
 adesse alicui ad auxilium 22, 12
 adiuvaturus 21, 17
 administrare imperium 31, 14
 admovere navem ad portum 3,
 18
 adoriri alique[m] malis verbis
 45, 14
 adplicare classem ad oppidum
 20, 18
 advenae ductores 45, 4
 adventare navibus ad litora 3, 25
 ex adyto respondetur 19, 19
 20, 4
 aequale corpus 17, 9
 aetas hominum omnis, *homi-*
nes omnium aetatum 52, 12
 album corpus 16, 6
 alloquio alique[m] mitigare 13, 4
 in ancipiti est libertas 34, 7
 animam amittere 41, 15
 animum dirigere in alique[m]
 30, 2
 appetere bellum 46, 2
 approbare consilium 47, 1
 aquilinum corpus 15, 1 14 16, 15
 architectus 3, 1
 ardore compulsus 33, 4
 aspicere ut filiam 43, 10
 auferre Colchis 2, 12 inde 2, 8
 ex augurio respondere 20, 13
 36, 23
 aurea pellis 3, 4 inaurata p. 2,
 7 11
 austerus vultus 16, 20
 Belligerare 2, 3
 bellum, *proclium* 16, 20 30, 15
 44, 1
 blaesus 15, 1 16, 25
 Caesii oculi 16, 13

- calidum cerebrum 16, 21
 candidus homo 15, 18 16 16, 122
 cedere seditioni 31, 4
 certus Patroclus 16, 13 certum
   est mihi 46, 8 11
 circuitio vigiliarum 25, 15
 circumactus annus 34, 9
 circumdare murum cum exer-
   citu 44, 18
 clam noctu 23, 15 48, 1
 clamorosus Diomedes 16, 21
 classes, *naves* 13, 25 *classis*
   militum 20, 5
 cogere in pugnam 38, 24
collectivum sequente plurali:
   exercitus qui repeterent 8,
   13 consilium. qui postula-
   verunt 45, 1
 commeatus frumenti 21, 17
 commendare memoriae 1, 11
 commercium praedae magnum
   21, 20
 commotus dolore 4, 24
 commune periculum 3, 23 in
   commune proficit 47, 7
 commutatio imperii 31, 15
 concitare oppidum 29, 11
 conclamat populus 10, 23 exer-
   citus 50, 9
 condicere, *constituere* 41, 5
 confidere in deorum benigni-
   tate 9, 4
 coniungere filiam hosti 33, 21
 conlaudare aliquem 4, 26
 conlidunt proelium 30, 5
 comparuisse nusquam 14, 4
 compositus membris 16, 2
 conscius formae 12, 14
consecutio temporum: suadet ut
   mitterent 19, 13 hortatur
   ut fortiter pugnarent neque
   desisterent 27, 2 suspectum
   videtur quod postulassent 27,
   25 mittit ut peterent 28, 14
   hortatur ut vindicaret 40, 15
   ut sit providerunt 49, 13
 consiliarius 16, 23
 consilium convocare 20, 22 42,
   3 48, 2 cogere 37, 15 inire
   40, 13 47, 16 dimittere 46,
   12 in consilio esse 23, 13
   in consilium convocare 26,
   2 27, 22 48, 2 vocare 35, 9
   fortis cum consilio 15, 11
   ex consilii sententia 28, 16
   37, 23 50, 19
 in conspectu alicuius ambulare
   12, 15
 ad constitutum venire, *ad lo-*
   cum const. 41, 7
 consulto res geritur 22, 11 *etc.*
constructio mutatur: Helena—
   placuit ei eo ire 12, 10 le-
   gatos ad Mysiam ceterisque
   locis mittunt 24, 2 *minus*
   usitata: graviter tulerunt
   crudelitatem Laomedontis
   sic se ab eo tractari 4, 1
   simul timebant multitudinem
   barbarorum, ne obprimeren-
   tur 4, 3 mirabatur classem
   regiam quo tenderet 11, 21
   fugam praesidio sibi suisque
   ut sit providerunt 49, 13
 contritus metu 45, 9
 crispatus bene 16, 10
 crispus Hector 15, 1 *crispa*
   coma 16, 17
 cum clamore 39, 2 Teuthras
   cum exercitu superveniant
   21, 2 ille pariter cum Aiace
   Locro non cessant eum per-
   sequi 26, 11 Achilles cum
   Antilocho veniunt 41, 8
   Achilles cum Antilocho im-
   petum faciunt 41, 11
 curare vulneratos 27, 15 saucios
   28, 4 vulnus 40, 1 aliquem
   43, 10
 in curatione mori 28, 19
 Dapsilis 16, 5 12 14
 dare tempus 5, 3 12, 20

- datio signi 25, 16
 de Graecia venire 3, 22 de
 Graecia redire 9, 4 de Grae-
 cia sibi uxorem adducere 9,
 19 10, 17 de sanguine suo
 esse 25, 2 de Hesiona natus
 25, 3 multos duces de Troia-
 norum numero 29, 18 plures
 de Graecorum numero 30, 4
 de his aliquos 26, 5 de bello
 redire 30, 15 39, 6 21 de
 consilio surgere 47, 14
 debellare Graeciam 10, 11
 deducere hostium manus 23, 17
 deductum corpus, *gracile* 14, 15
 defendere iniurias 4, 13 13, 27
 deferri, *vehi* 7, 15
 deflere aliquem 35, 7
 degere vitam in otio 10, 18
 demonstrare, *exponere* 3, 15
 depraedari mulieres 12, 25
 desiderare aliquem 43, 12
 desiderium exponere 27, 22
 prosequi 30, 21
 devastare, *absolute* 35, 19 exer-
 citum 43, 22
 diei tempus 38, 25 dies *semper*
est feminini generis exc. 47, 3
 digiti proluxi 16, 3
 digna pellis virtute 2, 7
 dimensio librarum ponderum-
 que 25, 16
 dimittere Orco 26, 9
 dirigere animum in aliquem
 30, 2
 diripere cives 5, 25
 discedere de finibus 7, 6 de
 insula 7, 13
 discordia cum minima 35, 11
 disponere, *constituere* 9, 15 12,
 13 13, 2
 divinus Calchas 20, 2
 dolore accepto 30, 9 44, 14
 ducatores 22, 13
 dum, *dummodo* dum hostes
 ulciscantur 31, 9
 Edicere voluntatem 10, 14
 educere, *scilicet navibus* 5, 7
 efferre aliquem magnifico fu-
 nere 25, 9 40, 9 41, 20
 eicere regno 2, 16 de finibus
 3, 27
 eligere, *conscribere* 11, 8
ellipsis: deest esse 4, 10 14 10,
 18 *etc.* esset 1, 13
 eo facto 34, 17 44, 16
 eripere aliquem ex acie 24, 20
 eruptio 49, 5
 escensionem facere 23, 17
 excedere de finibus 3, 26 de
 patria 51, 17
 excursionem facere in terram
 24, 9
 excusatum habere aliquem 38, 3
 excutere, *equo* 39, 17
 exercere vitam 8, 22 exercitum
 32, 19
 exigere signum 48, 7
 eximeresagittam, *extrahere* 43, 1
 exinde 41, 13
 exire de navi in terram 3, 20
 ad Troiam 23, 15 foras 44.
 18 indutiae exeunt 31, 16
 42, 14
 expectare, *spectare* 25, 21
 expoliare fanum 12, 27
 extremum exitium 10, 17
 exurgit Aeneas 45, 18
 Facere iniurias 2, 6 4, 3 6, 19
 7, 18 *etc.* praedam 5, 21
 21, 1 voluntatem suam, *sibi*
obtemperare 8, 12 seditionem
 25, 12 portas Ilio 6, 13
 multitudinem ibi esse 6, 9
 pericula fieri 36, 9 fortiter
 faciens 41, 16 eo facto 34,
 17 44, 16
 facies pura 14, 14
 facultas loquendi, *venia* 45, 1
 figere temur alieuius iaculo
 29, 22 latus nudum 42, 19
 figere animum 33, 3

- figuratus bene 14, 15
 firmare pacem inter se foedus-
   que 40, 19
 foedus sancire 33, 22
 funerare mortuos 27, 15 28,
   21 38, 20
 Gerere proelium 34, 16
 gratiam referre, *illicetras* 12, 20
 Hinc et inde 27, 9 28, 18
 honesto corpore 16, 20
 horrescere, *timere* 10, 11
 hospitio recipere 7, 1 21, 7
 Imperator et dux 13, 23
 inaurata pellis 2, 7 11
 increpare Andromacham 29, 6
   facta 45, 15
 inde a Troianis 13, 12
indicativus loco coniunctivi: ab
   his qui cum exercitu vene-
   rant 6, 19 quia — occidit
   26, 5 eo quod Polyxenam
   valde amabat 36, 6 sicut
   Hector fuit 36, 19 quod Ar-
   givi petunt 37, 19 quod est
   ante portam 40, 20 universa
   quae patris erant 42, 9 quam
   pater eius fuit 45, 6 ea quae
   Alexander abstulerat 45, 10
   qui pacem suaserunt 46, 14
   ita uti solet 46, 20
 indicere bellum alicui 13, 19
   22, 8
 indutias petere mensibus VI
   28, 15 triginta dierum 28,
   21 in duos menses 35, 25
   37, 14
infinitivus post complura verba:
   duces in pugnam prodire
   coegit 27, 7 militum multi-
   tudinem ibi esse fecit 6, 9
   si cui displiceret bellum geri
   10, 13 imperat dicere 36,
   14 37, 18 eum revocare man-
   dat 29, 14 placere sibi
   Alexandrum in Graeciam
   mitti 10, 7 omnibus placi-
   tum est indutias dare 28, 2
   omnibus placitum est debere
   fieri 37, 18 placitum est
   signum exigi 48, 6 (placi-
   tum est ut fides servaretur
   48, 3 12) rogant eum in
   consilio esse 23, 13 rogent
   eum in bellum prodire 36, 3
   Hector bellum geri suadebat
   9, 20 Palamedes suadet et
   rationem reddit luce in
   Troiam escensionem fieri
   oportere 23, 15 dicere sua-
   det 35, 14 bellum geri sua-
   debat 36, 23 *etc.* videri sibi
   exercitum in Graeciam mitti
   8, 12
 ingerere mala alicui 46, 1
 inpatiens 16, 21
 inponere in navem 3, 11 13, 2
 impressionem facere in aliquem
   34, 12 21 37, 9 *etc.*
 imprudentes, *securi* 5, 12
 inrisui habere 8, 14
 inruptionem facere 45, 16
 insinuare, *indicare* 22, 14
 instaurare murum 32, 20
 instructio exercitus 25, 17
 insultare alicui 39, 4
 insurgit proelium 34, 13
 intellegere voluntates, *cogno-
   scere sententias* 5, 1
 intellegentiasua aliquem iuvare
   20, 6
 sine intermissione 27, 12 39, 4
 interventus alicuius 39, 19
 intrare in portum 3, 21
 invadere fanum 12, 23
 iracunde saevire 39, 3 iracun-
   dum proelium 24, 18
 iubatus 16, 10
 iubere alicui 45, 2 praedam re-
   ponendam 50, 6 (classem con-
   parandam decreverunt 13, 23)
 Lamentari aliquem 30, 16 35, 6
 in latinitatem transvertere 1, 8

- ad latitudinem 24, 7
 legere milites 9, 25
 ludi funebres 31, 2
 Magnifice sepelire 21, 15 magnifico funcre efferre 25, 9 40, 9 41, 20
 magnus 4, 18 animo magno 15, 3
 male vulneratus 31, 21 male accipere 36, 7
 malis verbis aliquem adoriri 45, 14
 mandare memoriae 1, 3 litteris 52, 3
 mandata ad Hecubam ferenda dat 33, 7
 mane facto 26, 6
 media statura 16, 18
 mediocris statura 15, 17 16, 8 17, 5
 minus pugnare, *non* 36, 6
 monstrare, *exponere* 10, 2
 mora non est quo minus 10, 24
 muliebria verba 29, 2
 munitio castrorum 25, 15
 myrteus capillus 16, 12
 Nati 45, 3
 navem conscendere 6, 22 7, 14 24 14, 2 ascendere 7, 6
 nec non 48, 16 nec non et ipsum 37, 9
 negotium, *mandatum* 42, 10
 nisi: nec destitit nisi cum occideret 30, 10
 nota inter duo supercilia 14, 17
 nudus, *inermis* 42, 16 nudum latus 42, 19
 Ob hoc 7, 13 10, 3 21, 10 ob id 8, 23 10, 3 36, 5 ob quod 9, 21 ob causam recuperationis 13, 11
 obaudire dicto 3, 26 dicto obaudiens 24, 6
 obsidere circa murum 43, 6
 obunco naso 16, 22
 occurrere ex insidiis 41, 10
 oculi caesii 16, 13 clari 15, 15 hilares et nigri 15, 12 micantes 15, 18 pulcherrimi 15, 9 rotundi 17, 1 venusti 16, 2 17, 9
 odiosa in amore vita 33, 4
 omni homini, *omnibus hominibus* 2, 5 omnis aetas hominum, *homines omnium aetatum* 52, 12
 operam suam polliceri alicui 4, 26
 optimus facie 9, 11 optima crura 14, 16 optimi pedes 16, 3
 ordinare regem 21, 14
 ordo rei gestae 13, 9
 ornatus paratusque 13, 25 31, 17
 os hilare 16, 18 pusillum 14, 17 rotundum 15, 17 venustum 16, 9
 ostendere studia sua 25, 14 ingenium 31, 12
 Pacifice discedere 22, 4
 pacta confirmare 48, 19 49, 6 quo pacto, *quare* 25, 4
 paratus ad proeliandum 4, 5 omnibus 4, 19 cum armatis 46, 18
 parere praeceptis 10, 25 mandatis 20, 26 paruerunt, *renerant* 23, 6
 patiens Machaon 17, 5
 pectorosus Achilles 16, 9
 per ignorantiam opprimi 6, 9 per se moram non esse 10, 24
 pergere ad oraculum 19, 19
 periclitatur libertas 36, 9
 pernicibus membris 15, 2
 persequi bello 8, 2 iniurias 13, 22
 perseverare classem mittere 11, 4
 plagis occidere 40, 2 confodere 41, 14

- plactus femineus 29, 10
 plangere 25, 8
 plebs, *militēs gregarii* 28, 12
 46, 15
 ad pollicitum reverti 2, 17
 postulare Graios 7, 3 ab his
 7, 16
 praeficere imperatorem 31, 6
 praescius futurorum 15, 18
 praesentari 51, 12
 praesidia habere 49, 3 fugae
 49, 14
 princeps rei 8, 15 9, 2 prin-
 cipes defensores 45, 3
 principatum habere super 42, 7
 priores Graeci laesi fuissent 7,
 22
 pro aetate valens 15, 7
 proferre arma 29, 7 lumen
 49, 5
 progenitus a 21, 6
 prohibere a terra 4, 14
 proicere feris et volucris 41,
 17 proiecto ad genua Astya-
 nacte 29, 13
 prolixi digiti 16, 3
pronomēn possessivum pro re-
flexivo 4, 2 6, 21
 propter *postpositum* 48, 7
 prosequi desiderium 30, 22
 aliquem ululatu 43, 8
 prosilire in pugnam 29, 20
 protegere clipeo 21, 4 26, 14
 protendens filium ante pedes
 Hectoris 29, 9
 provocare ad proelium 43, 14
 44, 1
 pugnando occiditur 32, 2
 pusillum os 14, 17
 Quadratus homo 15, 11 16,
 14 19
 quia *loco accusativi cum in-*
finitivo: audivit quia hostes
 parati sunt 19, 16
 quid venerit, *cur* 4, 24 7, 2
 12, 6
 quod *loco accusativi cum in-*
finitivo: suspectum videtur
 quod tam longum tempus
 postulassent 27, 25 quod
 cum 12, 25 21, 11 quod ubi
 5, 8 13 12, 13
 Recedere a terra 4, 6
 in recenti 14, 1
 recipere secum aliquem 20, 12
 recta crura 16, 3
 recuperatio Helenae 13, 11
 redigere exercitum in urbem
 24, 14
 referre visum 29, 2
 reformare 1, 6
 rem divinam facere 12, 12 19,
 21 46, 20
 remanserunt tempestates 51, 4
 renovare moenia 28, 3
 repetere proelium 25, 23
 reportari domum, *redire* 51, 20
 reserare portam 49, 4 13
 revocare, *retinere* 29, 10 14
 pugnam 26, 23
 ruere, *mori* 52, 6 9
 rufus 15, 11 18 16, 8
 rumor currit per Graeciam 3, 3
 Saevitur acriter 38, 8
 sancire foedus iure 33, 22
 satis sibi esse 31, 9 satis
 Troianis facere 10, 5 11, 14
 22, 3 inferis satis factum
 non esse 51, 5
 sauciare aliquem vulnere 39, 21
 secundum Boeotiam iter fecit
 7, 7
 sepulchrum facere alicui 41, 20
 in servitute habere 7, 10
 si, *num*: rogat, si cui quid
 placeat 19, 11 mittit, si
 velit Helenam reddere 20,
 23
 signum eruptionis 49, 5
 simul, *simulac* 41, 9
 solvere classem 13, 2 20, 12
 16 navem 14, 3 24, 7

- in somnis 9, 6 in somnis vi-
 dere 28, 24 29, 12
 speciosus, *pulcher* 9, 9 10
 stabilitum Ilium 6, 15
 diu stando pugnandoque cadit
 31, 21
 stomachosus Neoptolemus 16,
 25
 strabus Hector 15, 2
 studia sua ostendere 25, 14
 suasu Heleni 50, 14
 suavi voce 15, 1
 sub regno esse 2, 3
 subpetias venire 24, 22 26, 13
 subportare commeatus 24, 3
 frumentum 32, 14
 subsistere, *in urbe manere* 43, 15
 succidere materiem 10, 27
 non sufficere mortuos sine inter-
 missione funerari 27, 12
 summissis capillis 29, 8
 supercilia iuncta 17, 8
 superciliosus 17, 1
 supervenit tempus 3, 8 11, 7
et saepissime
 surgit clamor 30, 8 surgere
 de consilio 47, 15
 Tanto tempore, *tam longo*
temporis spatio 34, 6 36, 9
 (tam longo tempore 37, 16)
 tanta pericula 36, 8
 tempus anni 3, 8 *etc.* tempus
 expectare 6, 15
 tota Graecia convenient, *per*
totam Graeciam 13, 24
 tractare contumeliose 4, 10
 6, 2 7, 24 10, 6 honorifice
 43, 9
 trahere aliquem ex proelio 39,
 18
 transferre 1, 5
 transfigere alicui collum 34, 19
 Menelai femur 26, 11
 transit maior pars diei 35, 19
 diei tempus 38, 25
 transvertere in latinitatem 1, 8
 Valentibus membris 16, 7 10
 14
 validissime amare 2, 4
 ubi 2, 9 3, 18 22 5, 2 7, 23
etc. hoc ubi 5, 24 7, 4 quod
 ubi 5, 8 13 12, 13
 ad verbum transvertere 1, 8
 Priami verbis se ad eum
 missurum 40, 19
 vereri ab aliquo ne 46, 13
 vexatus, *vulnere* 39, 9
 vice alterna 43, 6
 vigiliis agere alterna vice 43, 6
 virilis mens 15, 15
 viriosus 16, 25 17, 6
 virtutis cupidus 15, 8
 ultro citroque 32, 9
 una ire 3, 6 9 proficisci 4, 10
 sentire 46, 15 consentire 48,
 7
 unde, *quare*: unde oportere
 pacem fieri 34, 7
 vocare ad cenam 46, 21
 voluntatem suam facere 8, 11
 sua voluntate esse factum
 32, 17
 usque dum Penthesilea super-
 veniret 43, 16 u. d. Mene-
 laus veniat 44, 3 vincant
 aut occumbant 45, 17
 ut *saepissime usurpatur* 6, 7
 8, 6 13, 15 7, 20 6, 16 2, 9
 26, 12 27, 11 *etc.*
 utensilia, *res bello necessariae*
 10, 22
 in vulgus, *publice* 34, 4
 utrique occurrentes aspexerunt
 se invicem, *uterque* 11, 22
 utrique se invicem remunera-
 verunt 25, 5

INDEX NOMINUM ET RERUM.

- Acamas e Thracia Troianorum dux 22, 19
 Acamas Thesei filius 24, 4 32, 12
 Achaia patria Castoris et Pol-
 lucis 7, 14
 Achilles ex Phthia 18, 12 de-
 scribitur 16, 9 Delphos
 mittitur ad oraculum con-
 sulendum 19, 15 cum Telepho
 proficiscitur ad praedandam
 Mysiam, Teuthrantem vul-
 nerat 20, 27 totum exer-
 citum Troianorum in fugam
 convertit 24, 13 Patroclum
 necatum plangit, ludos fune-
 bres ei facit 25, 8 Euphe-
 mum Hippothoum Pylaeum
 Asteropaem occidit 26, 21
 item Lycaonem et Phorcyn
 28, 11 ab Hectore vulnera-
 tur, eum interficit, a Mem-
 none vulneratur 30, 9 Poly-
 xenam adamat 33, 2 de
 nuptiis eius cum Priamo agit
 et pacem suadet 33, 14 pug-
 nare abnegat 36, 3 promittit
 se milites suos Graecis auxilio
 missurum 37, 24 a Troilo et
 Memnone vulneratus utrum-
 que necat 39, 17 ab Alexan-
 dro vulneratur, ex insidiis
 necatur, sepultura, ludi fune-
 bres 41, 14
 Achivi 24, 24 26, 7
 Admetus pater Pheris 32, 1
 Adrastus de Zelia Troianorum
 dux 22, 15
 Adrestia urbs 23, 4
 adytum, e quo respondetur 19,
 19
 Aeneas princeps Troianorum
 8, 4 23, 8 describitur 15,
 10 Amphimachum et Nireum
 occidit 26, 20 ab Antenore
 certior factus de patria pro-
 denda 47, 10 urbe capta
 Polyxenam abscondit 49, 20
 patria excedere iussus ab
 Antenore Troiam relinquit
 cum viginti duabus navibus
 52, 10
 Aesculapius pater Podalirii et
 Machaonis 18, 10
 Aeson frater Peliae 2, 1
 Aethiopia 23, 3
 Aetolia 18, 2
 Agamemnon ex Mycenis 17,
 12 imperator creatur 13,
 23 describitur 16, 6 Apol-
 linem de bello consulen-
 dum suadet 19, 13 Dianam
 Aulide placat 20, 15 Pro-
 tesilaum magnifico funere
 effert 25, 9 imperium ei
 derogatur 31, 4 legatus in
 Mysiam mittitur 32, 11 in
 imperium restituitur 35, 15
 a Troilo vulneratur 37, 9
 Troiam relinquit 51, 20

- Agapenor ex Arcadia Graecorum dux 19, 5
- Ajax Telamonijs de Hesiona natus 25, 1 describitur 16, 16 e Salamina Graecorum dux 17, 17 A. et Hector invicem se remuneraverunt 25, 5 Alexandrum, a quo vulneratus est, occidit sed ipse moritur 42, 19
- Ajax Oileus Graecorum dux 18, 4 describitur 16, 14 A. et Menelaus Alexandrum persequuntur 26, 11
- Alexander Priami filius 6, 3 hortatur ut classis in Graeciam mittatur 9, 1 exercitui praeficitur 11, 9 Helenam rapit 12, 23 describitur 15, 8 Troianorum dux 23, 8 Menelai femur sagitta transfigit 26, 10 Palamedem vulnerat 34, 19 Achillem vulnerat 41, 14 Antilochum interficit 41, 14 corpus Achillis feris et volneribus proci iubet 41, 16 Aiace vulnerat, ut e vulneribus moriatur, ipse ab Aiace necatur: sepultura 42, 18
- Alizonia 23, 5
- Amazones 43, 16
- Amphimachus ex Caria Troianorum dux 22, 16
- Amphimachus Graecorum dux 18, 15 ab Aenea occiditur 26, 20
- Amphimachus Priami filius ad bellum continuandum exhortatur 45, 13 Priamo promittit se Aiace et Antenorem interfectorum esse 47, 1 claves portae habet 48, 9
- Amphius de Zelia Troianorum dux 22, 15
- Anchises princeps Troianorum 8, 4 48, 8
- Andromacha Priami filia 6, 4 describitur 15, 15 ut Hectorem a pugna retineret Astyanactem filium ante pedes eius protendit 29, 9 in templo Minervae se occultat 49, 21 libertas ei redditur 50, 20 Troia capta cum Heleno Cherronensum petit 52, 1 14
- Anius inbetur exercitui comitatum subportare 24, 4
- Autenor legatus in Graeciam mittitur 6, 16 principes Graecorum adit, Priamum ad bellum exhortatur 8, 2 describitur 15, 12 ut Helena Graecis reddatur suadet 45, 10 cum alijs ad patriam prodendam coniurat 47, 3 Troiae remanet 52, 4
- Autenorea porta Troiae 6, 14
- Antilochus filius Nestoris ab Alexandro occiditur 41, 13
- Antiphus Graecorum dux ex Calydna 18, 5 ex Elide 18, 15 ab Hectore interficitur 28, 10
- Antiphus e Maeonia Troianorum dux 23, 2 a Diomede occiditur 26, 22
- Apollinis fanum in insula Cythera 12, 12 oraculum Delphicum 19, 13 A. Thymbraeus 40, 20
- ara Iovis 49, 18
- Arcadia 19, 5
- Arcesilaus e Boeotia Graecorum dux 17, 11 ab Hectore interficitur 26, 1
- Archelochus e Thracia Troianorum dux 23, 4
- Argi 12, 1 13, 7 19, 2
- Argisa 18, 16
- Argivi 20, 4 52, 5

- Argo navis Argonautarum 3, 11
- Argonautae 3, 17 22, 4 Troiam profecti sunt 20, 17
- Argus aedificator navis Argonautarum 2, 13
- Ascalaphus ex Orchomeno Graecorum dux 17, 15
- Ascanius e Phrygia Troianorum dux 23, 1
- Asia semper in desidia fuit et ob id classem non habuit 8, 22
- Asius de Phrygia Troianorum dux 22, 16
- Asteropaeus ex Paeonia Troianorum dux 23, 1 ab Achille occiditur 26, 21
- Astyanax Hectore filius 29, 9
- Athenae 17, 11 23, 11 portus 13, 26 ibi historia Daretis inventa est 1, 1 ibi Homerus pro insano habitus 1, 15
- augurium 20, 13 36, 23
- Aulis, eo Graeci revertuntur 20, 14
- Bootes ab Hectore interfectus 25, 26
- Boeotia 7, 7 17, 14
- Briseida describitur 17, 7
- Bucolion princeps Troianorum 8, 5
- Buprasion 17, 19
- Calchas Thestoris filius vates 20, 1 Calchantis responsum 36, 23 51, 5
- Calydna 18, 5
- Caria 22, 16
- Cassandra Priami filia 6, 4 infortunium vaticinatur Troianis bellum cum Graecis gesturis 11, 2 a Priamo includitur 13, 15 describitur 15, 17 Troia capta in templo Minervae se occultat 49, 21 libertate donatur 50, 16 cum Heleno Cherronensum petit 51, 21
- Castor cum Hercule Troiam expugnat 4, 15 rex Achaiae 7, 15 C. et Pollux evanuerunt 14, 4 describitur 14, 13
- Cherronensus 52, 1
- Ciconia 22, 18
- Clytemestra 11, 24
- Colchi, eo accedit Iason cum sociis 2, 7
- Colophonia 22, 15
- Cormum 23, 9
- Creta 18, 6
- Cupesus de Larisa Troianorum dux 22, 18
- Cyphus 19, 3
- Cytherea insula 11, 19 12, 10
- Dardani 14, 12 Dardania porta Troiae 6, 14
- Dares Phrygius scripsit de bello inter Graecos et Troianos gesto, fide dignissimus 1, 11 militavit usque ad Troiam captam 14, 9 urbe capta Troiae remansit 52, 4
- Deiphobus Priami filius 6, 3 Alexandri consilium probat 9, 13 describitur 15, 4 exercitui praeficitur 23, 7 a Palamede obtruncatur 34, 12
- Delphis oraculum erat Apollinis 19, 13
- Demophoon Thesei filius 24, 4 32, 12
- Dianae fanum 12, 3 12 20, 7
- Diomedes ex Argis Graecorum dux 13, 21 19, 1 describitur 16, 19 Antiphum et Mesthlem occidit 26, 22 legatus cum Ulixe ad Priamum mittitur 20, 25 27, 13 cum Ulixe et Nestore ad Achillem 36, 2 a Troilo vulneratur 37, 8

- Diomedes rex Mysiae Teuthranti regnum tradit, ab Hercule interficitur 21, 8
- Diores 17, 19 ab Hectore interfectus 26, 19
- Dolon noctu legatis Ulixi et Diomedi occurrit 27, 18 coninrat ad patriam prodendam 47, 4
- Elephenor ab Hectore interfectus 26, 19
- Elis 18, 15
- Epistrophus ex Alizonia Troianorum dux 23, 5
- Epistrophus ex Phocide 17, 16 ab Hectore interfectus 26, 18 equi caput sculptum in porta Scaea 49, 2
- Eumelus ex Pheris 18, 8
- Euphemus e Ciconia Troianorum dux 22, 18 ab Achille occiditur 26, 21
- Euphorbus pater Panthi vates Troianorum 10, 16
- Europa bellicosos homines habet 8, 21
- Euryalus 13, 20 ex Argis Graecorum dux 19, 1
- Eurypylos ex Ormenio Graecorum dux 18, 14
- Glaucus e Lycia Troianorum dux 22, 17
- Graeci bellum contra Troianos decernunt 13, 19 Athenas conveniunt 17, 11 Aulide solvunt, Tenedon veniunt 20, 14 Troiam appellantur 24, 8 castra muniunt 32, 17 Troia capta tempestatibus retinentur 51, 3 numerus occisorum 52, 8
- Guneus ex Cypho Graecorum dux 19, 3
- Hector filius Priami 6, 3 8, 15 describitur 15, 1 imperator exercitus Troianorum 23, 7
- Protesilaum interficit 24, 10 Patroclum Merionem interficit, a Menestheo vulneratur 24, 23 Boetem Arcesilaum Prothoenorem occidit 25, 26 item [Orcomeneum] Ialmenum Epistrophum Schedium Elephenorem Diorem Polyxenum 26, 18 Phidippum et Antiphum 28, 10 Polypoetem 30, 5 Idomeneum Leonteum Sthenelum Iphinoum vulnerat 29, 21 ab Achille interficitur 30, 10 solemniter sepelitur 31, 1 ad eius sepulchrum Troianicum anni dies esset profisciscuntur 32, 22
- Hecuba uxor Priami 6, 3 describitur 15, 14 Achilli insidias parat 40, 13 cum Polyxena fugit 49, 19 rogatu Heleni libertatem accipit 50, 20 Troia capta cum Heleno Cherronensum petit 52, 1
- Helaea oppidum in insula Cytherea 12, 11
- Helena ab Alexandro non invita rapitur 12, 23 describitur 14, 15 honorifice tractatur non solum ab Alexandro sed etiam a Priamo et Hecuba 43, 10 cum suo Menelao domum reportatur 51, 20
- Helenus Priami filius 6, 4 Troiae interitum vaticinatur 9, 16 describitur 15, 4 libertate donatur, pro Hecuba et Andromacha deprecatur 50, 17 Troia capta Cherronensum petit 51, 21 multi cum sequuntur 52, 14
- Hercules pater Telephi 21, 6 Laomedontem et eius filios interficit 5, 15

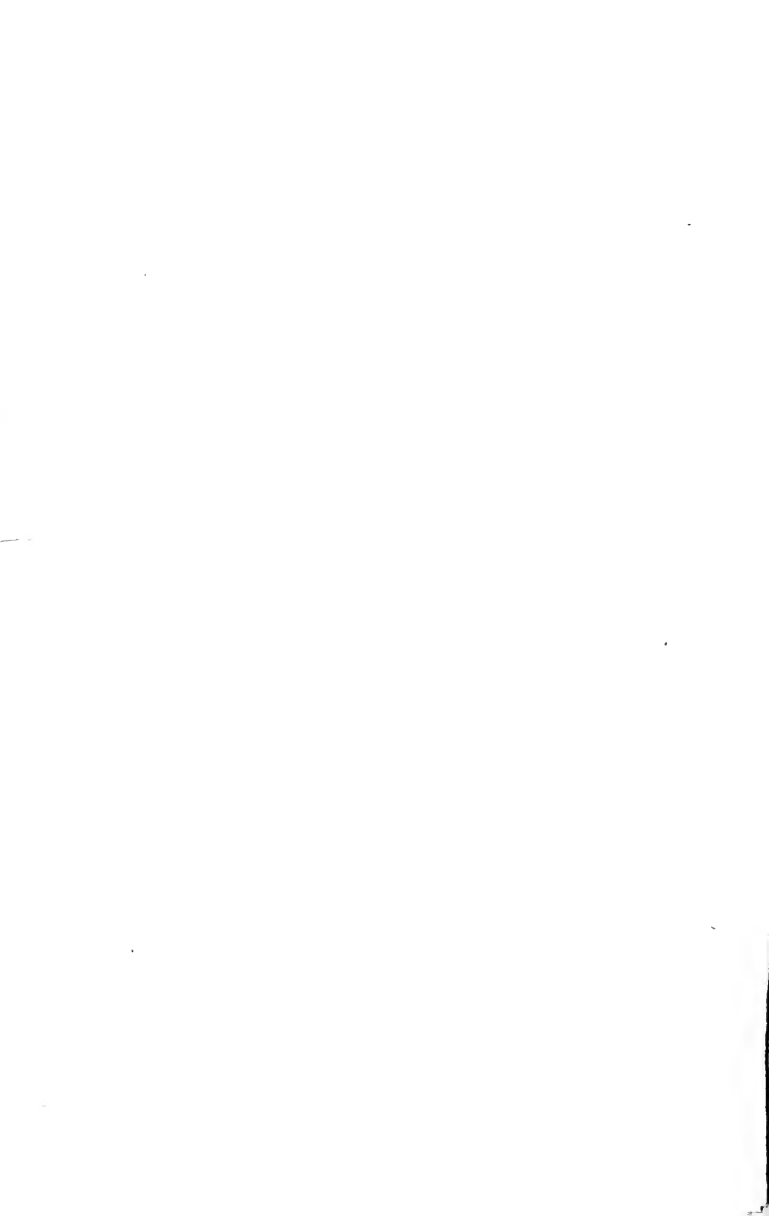
- Hermione Helenae filia 11, 24
 Hesiona Laomedontis regis
 filia ab Hercule Telamoni
 dono datur 5, 16 servitium
 22, 6
 Hippothous ex Larisa Troia-
 norum dux 22, 18 ab Achille
 occiditur 26, 21
 Homerus fide minus dignus 1, 13
 hospitium inter Telephum et
 Teuthrantem 21, 5
 hostiae 51, 1
 Ialmenus ex Orchomeno Grae-
 corum dux 17, 15 ab Hectore
 interfectus 26, 18
 Iason filius Aesonis a Pelia
 avunculo Colchos mittitur
 2, 2 3, 18
 Ida silva, ibi Mercurius Alexan-
 dro apparet 9, 5 materiam
 praebet ad naves aedifican-
 das 10, 26
 Idomeneus Cretensis Graeco-
 rum dux 18, 6 ab Hectore
 interfectus 29, 21
 Ilium expugnatur ab Hercule
 5, 11 Ilii porta Troiae 6, 14
 inferis sacrificatur 51, 5
 Iphinous ab Hectore vulnera-
 tur 29, 21
 Ithaca 18, 7
 Iunonis dies festus 12, 1
 Iupiter aram et statuam Troiae
 habebat 6, 12 ara Iovis 49,
 18
 Lampon princeps Troianorum
 8, 5
 Laomedon rex Troiae iubet
 Graecos finibus suis excedere
 3, 20 ab Hercule interficitur
 5, 15
 Larisa 22, 18
 Leonteus ex Argisa Graecorum
 dux 18, 16 ab Hectore occi-
 ditur 29, 22
 Lesbii quaesierunt Castorem
 et Pollucem 14, 6 Lesbium
 litus 14, 3
 Loeri 18, 4
 ludi funebres 25, 10 31, 2 42, 2
 Lycaon ab Achille interficitur
 28, 11
 Lycia 22, 17
 Lycomedes avus Neoptolemi
 42, 11
 Machaon Aesculapii filius ex
 Tricca Graecorum dux 18,
 10 describitur 17, 4
 Maeonia 23, 2
 Magnesia 6, 23 19, 4
 Melibea 19, 3
 Memnon ex Aethiopia Troia-
 norum dux 23, 3 Achillem
 vulnerat et ab eo occiditur
 40, 1
 Menelaus ex Sparta 17, 13 de-
 scribitur 16, 8 M. et Aiax
 Alexandrum persequuntur 26,
 9 ad Lycomedem Scyrum
 mittitur 42, 11
 Menestheus ex Athenis Grae-
 corum dux 19, 6 Hectorem
 vulnerat 24, 22
 Mercurius Iunonem Venerem
 Minervam adducit ad Alexan-
 drum, ut de specie iudicet
 9, 6
 Meriones Cretensis Graecorum
 dux 18, 6 describitur 17, 5
 Patrocli corpus tuetur 24,
 20 ab Hectore occiditur 24,
 21
 Mesthles e Maeonia Troiano-
 rum dux 23, 2 a Diomede
 occiditur 26, 22
 Minerva 9, 7 aedes Minervae
 50, 1
 Mopsus e Colophoniam Troia-
 norum dux 22, 16
 Mycenae regnum Agamemno-
 nis 17, 12 31, 11
 Myrmidones 18, 12 33, 9

- Mysia 21, 1 27, 5
 Nastes e Caria Troianorum
 dux 22, 17
 Nauplius pater Palamedis 23,
 10
 Neoptolemus describitur 16,
 24 a Penthesilea vulneratur
 eamque obruncat 44, 13
 Priamum interficit 49, 16
 Polyxenam ad tumulum
 patris iugulat 51, 14
 Nestor cum Hercule Troiam
 expugnat 4, 26 rex Pyli 7,
 19 describitur 16, 21 pater
 Antilochi 41, 8 cum Ulixe
 et Diomede mittitur ad
 Achillem ut eum placent
 36, 2
 Nireus ex Syme dux Graeco-
 rum 18, 3 ab Aenea occidi-
 tur 26, 20
 Odus ex Alizonia Troianorum
 dux 23, 5
 oraculum Apollinis 19, 13
 Orchomenus 17, 15
 Ormenium 18, 14
 Paeonia 6, 12 9, 25 11, 8 22,
 19
 Palamedes describitur 17, 1
 Naupli filius 23, 10 sedi-
 tiones movet, imperium
 Graecorum accipit 31, 13
 ab Alexandro vulneratur,
 Deiphobum et Sarpedonem
 necat 34, 11 occiditur 34,
 20 magnifice sepelitur 35, 5
 Pandarus e Zelia dux Troia-
 norum 22, 15
 Panthus filius Euphorbi prin-
 ceps Troianorum 8, 5 dissua-
 det bellum cum Graecis 10, 14
 Paphlagonia 23, 2
 Patroclus 13, 20 describitur
 16, 12 ex Phthia 18, 12
 Achillem Delphos comitatur
 19, 15 ab Hectore inter-
 fectus 24, 19 ab Achille
 plangitur 25, 8
 Peleus cum Hercule Troiam ex-
 pugnat 5, 11 rex Magnesiae
 7, 1
 Pelias frater Aesonis 2, 1
 Peloponensus 2, 1
 Penthesilea regina Amazonum
 43, 16 Neoptolemum vul-
 nerat et ab eo obruncatur
 44, 15
 Perses ex Aethiopia Troianorum
 dux 23, 3
 Pheres Admeti filius a Sarpe-
 done occiditur 32, 1
 Pherae 18, 8
 Phidippus e Calydna Graeco-
 rum dux 18, 5 ab Hectore
 interficitur 28, 10
 Philoctetes ex Melibea 19, 2
 cum Argonautis ad Troiam
 fuerat 20, 17
 Phocis 17, 17
 Phorcys e Phrygia Troiano-
 rum dux 23, 1 ab Achille
 occiditur 28, 11
 Phryges 7, 22 20, 2 Phrygia
 3, 18 19, 17 22, 16 23, 1
 superior 11, 1
 Phthia 4, 20 18, 12
 Phylaca 18, 9
 Pirus e Thracia Troianorum
 dux 22, 19
 Podalirius Aesculapi filius ex
 Tricca 18, 10 describitur 17, 3
 Podarces ex Phylaca 18, 9
 Pollux rex Aethiopiae 7, 15 cum
 Hercule Troiam expugnat
 5, 11 evanuit 14, 4 de-
 scribitur 14, 13
 Polydamas 11, 11 cum Ante-
 nore pacem suadet 45, 20
 coniurat cum aliis ad patriam
 prodendam 47, 4 de hac
 ipsa re ad Agamemnonem
 mittitur 47, 17

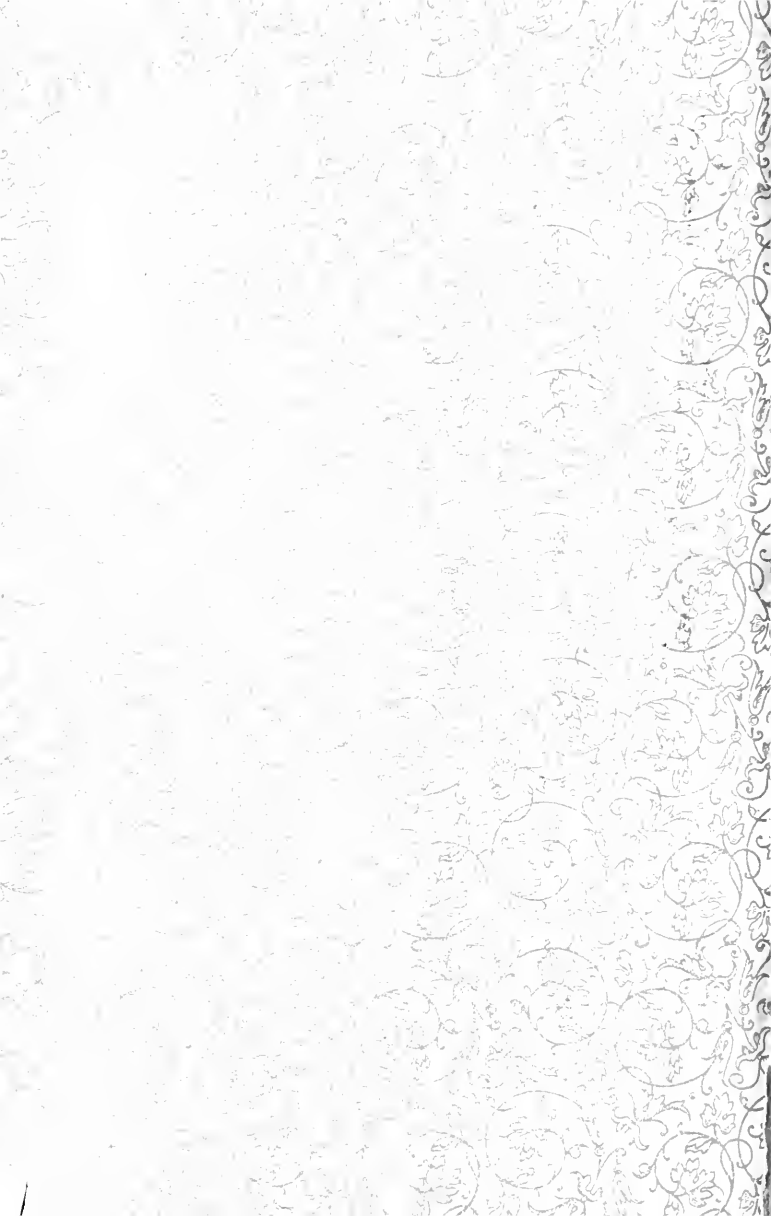
- Polypoetes ex Argisa Graecorum dux 18, 16 ab Hectore occiditur 30, 5
 Polyxena Priami filia 6, 4 describitur 16, 1 ab Achille amatur 33, 3 fugiens Aeneae se tradit, qui eam ad Anchisem patrem abscondit 49, 20 ad Agamemnonem ducitur 51, 13 a Neoptolemo ad tumulum patris iugulatur 51, 15
 Polyxenus Graecorum dux 17, 19 ab Hectore interfectus 26, 19
 Priamus Laomedontis filius 5, 19 multos filios legitimos et e concubinis natos habet 6, 5 urbem Troiam deletam restituit 6, 7 regiam aedificat, Iovi aram et statuam consecrat 6, 11 in concione populo nuntiat, quid sibi obtigerit 10, 2 Helenam raptam consolatur, Alexandro coniugem dat 13, 12 describitur 14, 15 a Neoptolemo necatur 49, 18
 Protesilaus ex Phylaca 18, 9 describitur 16, 23 primus litus occupat, ab Hectore occiditur 24, 9 sepelitur 25, 9
 Prothoenor ex Boeotia Graecorum dux 17, 14 ab Hectore interfectus 26, 1
 Prothous ex Magnesia 19, 4
 Pylaemenes e Paphlagonia Troianorum dux 23, 2
 Pylaeus ab Achille occiditur 26, 21
 Pylus patria Nestoris 3, 5 4, 23 7, 19 18, 1
 Pyraechmes e Paeonia Troianorum dux 22, 19
 Rhesus e Thracia Troianorum dux 23, 4
 Rhodus 18, 13
 Salamina 4, 17 17, 18
 Sarpedon e Lycia Troianorum dux 22, 17 vulneratur 32, 3 Pherem necat 32, 1 a Palamede interficitur 34, 17
 Scaea porta Troiae 6, 14 49, 1 10
 Schedius ex Phocide Graecorum dux 17, 17 ab Hectore interficitur 26, 19
 Scyrum 42, 11
 Sigeum promontorium, quo convenere Hercules et reliqui 5, 10
 Simois portus Phrygiae 3, 19 ibi appellitur Argo 3, 21
 Sinon 48, 7
 Sparta 4, 11 11, 12 13, 17
 Sthenelus ex Argis Graecorum dux 19, 1 ab Hectore vulneratur 29, 22
 Telamon cum Hercule Troiam expugnat 5, 6 primus Ilium intrat 5, 15 Hesionam dono accipit 5, 16 rex Salaminae 7, 7
 Telephus filius Herculis 21, 6 cum Achille mittitur ad praedandam Mysiam 20, 27 Teuthrantem clipeo protexit 21, 4
 Tenedus portus 13, 3 21, 20 incolae a Graecis occiduntur 20, 21
 Teucer frater Aiacis Telamonii 17, 18
 Teuthras rex Mysiae 21, 1 ab Achille vulneratus Telepcho regnum tradit 21, 10
 Thalpius Graecorum dux 17, 19
 Thesidae 24, 4 32, 11
 Thestor pater Calchantis 20, 1
 Thoas ex Aetolia Graecorum dux 18, 2

- Thracia 22, 19 23, 3
 Thymbraea porta Troiae 6, 14
 Tlepolemus ex Rhodo Graecorum dux 13, 21 18, 13
 Tricca 18, 11
 Troia ab Hercule capitur 5, 11 a Priamo restituitur, portae 6, 11 proditio 44, 19
 Troiana porta Troiae 6, 14
 Troilus Priami filius 6, 4 describitur 15, 7 dux Troianorum 23, 8 multos duces Graecorum occidit 35, 19 Diomedem et Agamemnonem sauciat 37, 8 Myrmidones persequitur 39, 4 Achillem vulnerat 39, 5 ab eo occiditur 39, 17
 Ucalegon princeps Troianorum 8, 5 coniurat cum aliis ad patriam prodendam 47, 4
 Ulixes ex Ithaca 18, 7 describitur 16, 18 U. et Diomedes legati ad Priamum mittuntur 20, 25 27, 13 U. Nestor Diomedes ad Achillem mittuntur ad eum placandum 36, 2
 Venus promittit Alexandro feminam pulcherrimam 9, 8 eius fanum in insula Cytherea 12, 3
 Zelia 22, 15
-

**University of Toronto
Library**

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

